75STE JAARGANG No. 10002 WOENSDAG 24 DECEMBER 1958

Amigoe di Curaçao

DAGBLAD VOOR DE NEDERLANDSE ANTILLEN

Uitgave: N.V. Paulus Drukkerij, Willemstad, Curaçao | Kantoor: Conscientiesteeg: 27 - 29 | Telefoon: Redactie: 23858 | Advertentie: 23550 | Abonnementen en Bezorging: 24399

Weest welkom, schoon Princesse
Van Anna nieu geboren;
Ghy zij de roê van Jesse
Die Godes tooren
Sult soenen en vergoeden
Door u blom uytgenomen.
O schoone Jesse-roede,
Maar schoonder blome!

Stalpaert v.d. Wiele

EISENHOWERS voorstel over een sluitende begroting

Roekeloze gok van Amerikaanse president?

Washington. — De aankondiging van president Eisenhower, dat hij voor 1959/60 een sluitende begroting zal voorstellen, had een verdeelde ontvangst te Washington.

Een republikeinse woordvoerder juichte deze aankondiging toe en de meeste Democraten wensten met hun commentaar te wachten, maar het onafhankelijke blad Washington Post schreef in een hoofdartikel, dat De Vries voor inflatie en wellicht le wens, de politieke gunst voor 1960 te winnen, de president ertoe hebben geleid zich te wagen aan een roekeloze gok met de economie. Het is volgens dit blad eenvoudig niet mogelijk, dat de regering in ernst een sluitende begroting voor het volgende belastingjaar voorstelt zonder de bestaande programma's, waarvan er vele belangrijk zijn voor de verdediging van het land, ingrijpend te besnoeien, tenzij de regering zich met wat glibberig belastinggegoochel bezig wil houden.

De regering tracht kennelijk de blaam van een bijna onvermijdelijke onevenwichtigheid van de begroting op het Democratische congres te schuiven. Wij vinden dit een droevige misslag, deze vermoeide begroting van een vermoeide regering, aldus de Washington Post.

Katholieke Filmprijs voor „The Old Man and the Sea"

Parijs. — Het Internationale Katholiek Filmbureau heeft de Grote Prijs voor de beste film van het jaar toegekend aan „The Old Man and the Sea", een Amerikaanse film gebaseerd op een novelle van Ernest Hemingway. (N.C.).

De oorlogsmisdadigers Gustav Sorge en Wilhelm Schubert achter hun verdedigers tijdens de behandeling van de zaak door de rechtbank van Bonn.

Eisenhower in Kerstboodschap

V.S. zullen nooit geweld gebruiken om vrede te verstoren

Washington. — President Eisenhower heeft dinsdag in zijn jaarlijkse boodschap aan de wereld zijn erewoord gegeven, dat de V.S. nooit geweld zullen gebruiken om de vrede te verstoren. Het volk van de V.S. en zijn regering willen geen oorlog en geen enkel volk knechten of beheersen, aldus Eisenhower.

Maar, zo vervolgde hij, de V.S. zijn sterk en zullen dit blijven, omdat dit de enige manier is in de huidige wereld om de vrede te beschermen.

Eisenhower zeide, dat zijn land, hoewel het nooit voor geweld of dreiging met geweld zal wijken, altijd ernstige en eerlijke voorstellen om internationale voorstellen te beslechten, zal aanvaarden.

CHINESE Communistische PARTIJ over de „volkscommunes"

Peking. — In de motie over de volkscommunes, die het Centrale Comite van de Chinese communistische partij in plenaire zitting heeft aangenomen, wordt gezegd: De volkscommune is de basis-eenheid van de socialistische structuur van China en van de organisatie der macht van de socialistische staat.

Zij zal het tempo van de sociale opbouw versnellen en vormt het beste middel om in ons land de volgende twee veranderingen tot stand te brengen: De overgang van de collectieve eigendom van de grond naar de eigendom van de gehele bevolking en daarna de omzetting van het socialisme in het communisme. Het is te voorzien dat in de toekomstige communistische maatschappij de volkscommune de basis-eenheid van de maatschappelijke structuur zal blijven.

De vervulling van die reusachtige taak, aldus de motie zal misschien nog vijftien à twintig jaar in beslag nemen. Die omzetting zal etappe-gewijze en groepsgewijze geschieden en pas na aanzienlijk verloop van tijd zal zij op nationale schaal verwerkelijkt kunnen worden.

Volgens de motie zal de instelling van volkscommunes geleidelijk verzachting brengen in en tenslotte de algehele verwijdiging bewerken van de verschillen tussen stad en platteland, tussen arbeider en boer, tussen hand- en hoofdarbeid en tenslotte de functies van binnenlands bestuur van de staat geheel doen verdwijnen. Wat de stedelijke volkscommunes betreft deze zullen volgens de motie een instrument zijn voor het van gedaante doen veranderen van de oude steden en voor het bouwen van nieuwe socialistische steden.

Arbeidstucht verzacht

De arbeidstucht voor de leden der „volkscommunes" in de provincie Kwangtoeng is verzacht, zo meldt radio-Peking. De radio maakte bekend dat het dagelijkse tijdrooster voorziet in acht uren werk, acht uren slaap, vier uren voor het eten en vier uren voor ontspanning.

De leiders van sommige communes — aldus radio-Peking — organiseren thans sportclubs en culturele kringen voor de ontspanning van hun leden.

Het gevolg van deze verzachting der arbeidsduren, merkte de radio op is geweest, dat de prestaties der arbeiders met ongeveer 20% zijn omhoog gegaan.

Uit vlucht met aap blijkt:

Mens zou tocht met raket hebben overleefd

Washington. — Twee Amerikaanse ruimtevaartdeskundigen hebben verklaard, dat uit de gegevens betreffende de ruimtevlucht van een aapje in een Jupiter-raket kan worden afgeleid, dat de mens een dergelijke vlucht kan doorstaan. Er blijven natuurlijk wel enkele risico's bestaan, want, zoals men zich zal herinneren, heeft het aapje de tocht, die een kwartier duurde, niet overleefd. Tengevolge van het niet-werken van bepaalde apparaten, was het onmogelijk de neuskegel van de raket met het aapje in het zuidelijk deel van de Atlantische Oceaan te bergen.

a.s. zaterdag, 27 december zal de „Amigoe" niet verschijnen zodat het personeel dat i.v.m. de Kerstdrukte onder byzondere omstandigheden heeft gewerkt een vrij weekend heeft. Wij zijn ervan overtuigd, dat onze abonné's dit zullen billijken.

TODD — AD - film in Den Haag

Den Haag. — In de nimmer aflatende strijd tegen de televisie heeft de Amerikaanse filmindustrie weer een nieuwtje gelancerd: het Todd-AO projektiesysteem. Todd-AO is een vervolmaking van cinemascope, want door de filmband een breedte te geven van 70 mm. werd een zeer scherp en lichtsterk beeld verkregen, dat meer dieptewerking heeft dan voorheen en aan de zijranden geen vertekening vertoont. Zes magnetische geluidsbanden beogen een verbetering van het nog vaak gebrekkig weergegeven stereofonische geluid. Een der eerste produkten van het Todd-AO systeem, de verfilming van het Broadway sukses South Pacific beleefde, zijn Nederlandse en kontinental première in het daarvoor geheel verbouwdeHaagse Asta-theater.

DUITSERS BEKENNEN:

Massa-moorden met „executie-machine"

In 2 maanden ruim 10.000 Russische krijgsgevangenen gedood

Twee voormalige concentratiekampbewakers, Schubert en Sorge, hebben dezer dagen de rechtbank te Bonn, waarvoor zij terechtstaan, meegedeeld, dat in september en oktober 1941 10.800 Russische krijgsgevangenen door een nekschot in het concentratiekamp Sachsenhausen zijn gedood. Zij werden om het leven gebracht met een speciaal daarvoor geconstrueerde „executie-machine".

De gevangenen moesten zich uitkleden en zich in een kamer van de medische dienst ruggelings tegen een meetlat opstellen. Achter de meetlat was een gleuf in de muur, waardoor de niets vermoedende krijgsgevangene werd doodgeschoten. Tijdens het schieten werd met een grammofoon luid marsmuziek ten gehore gebracht. Na het schot schoten drie mannen naar voren, die het lijk naar het crematorium brachten en de vloer van bloed reinigden. Dan was het de beurt voor het volgende slachtoffer.

Schubert heeft bekend de grammofoon bediend te hebben en van tijd tot tijd ook wel eens een schot door de gleuf te hebben gelost. Sorge, die ook tot het moordcommando behoorde, en Schubert zeiden, dat deze terechtstellingen als vergeldingsmaatregel werden voorgesteld voor het neerschieten van Duitse soldaten door de Sovjets. Hitler zou persoonlijk tot de executies opdracht hebben gegeven.

De drie S.S.-ers die met het toezicht op de executies belast waren, werden later met speciaal vakantieverlof naar Italië gezonden en kregen oorlogsonderscheidingen. De executies hielden plotseling op, toen er typhus uitbrak onder de S.S.-wachten van het kamp.

Gisteren bracht Z. Exc. de Gouverneur een bezoek aan het St. Elizabeth Gasthuis. Hij was daarbij vergezeld van zijn echtgenote en zijn adjudant. Tijdens de rondgang had vanzelfsprekekend ook de kinderafdeling de bijzondere belangstelling van de heer en mevr. Speckenbrink omdat op het ogenblik een van hun dochters daar als verpleegster werkzaam is.

GEZIEN

door een Antilliaan

In het algemeen is men gemakkelijk geneigd tot het uitoefenen van critiek. De vingers staan als het ware gespannen om op tekortkomingen en fouten te wijzen.

Ongetwijfeld is hier trouwens veel waarop met verontwaardiging gewezen moet worden.

Daartegenover is er echter ook veel goeds in onze curaçaose gemeenschap te vinden.

Op de eerste plaats de meeste curaçaoenaars zelf. Daarnaast velen, die van buiten gekomen zijn en waardering weten op te brengen voor hetgeen zij hier vinden.

Nu 1958 ten einde loopt en dit de laatste „beschouwing" van het oude jaar is, kan het niet anders, of ook wij verkeren in een zekere sentimentele stemming en zien vaak meer goeds dan goed is!.....

Gedurende de afgelopen 12 maanden hebben wij wekelijks de verschillende aspecten van onze kleurrijke en gecompliceerde samenleving belicht.

Wij hebben steeds getracht in de subjectiviteit van een „Antilliaan" een zo groot mogelijke objectiviteit te behouden.

Wat ons het meeste getroffen heeft is wel het feit dat onze rubriek werkelijk ook gelezen wordt. Dit bleek niet alleen uit woedende telefoontjes (van mensen met weinig gevoel voor humor), uit schampere opmerkingen (van zure personen die van de Antilliaanse gemeenschap niets begrijpen), maar gelukkig ook uit zeer vele waarderende woorden, zelfs tot op St. Maarten, Saba en Statius, waar men de Zaterdagse editie van dit blad met critisch oog doorleest.

Er is in het afgelopen jaar ongetwijfeld veel constructiefs geschied. Te veel om allemaal op te noemen.

Doch aan de spits staat hetgeen door de stille werksters in ziekenhuizen, gestichten en scholen gedurende 365 dagen onopvallend toegewijd is verricht.

Wit gele kruis — Gebrekkige kinderen - Inrichtingen voor bejaarden. De groepen die het meeste werk verzet hebben en daarom liever niet in de publiciteit staan. Hun prestaties verhieven zich ver boven het „gewone"en het spectaculaire. Zij werkten in stilte voor een gemeenschap die vaak de stilte niet waardeert.......

Gedurende de dagen voor Sinterklaas en Kerstmis heeft schrijver dezes rond de radiodienst en postkantoor gewandeld. De kleine wensen die er dan nog zijn verdwijnen bij de grote prestaties van deze instellingen.

De politie, een dienst, die steeds in het openbaar optreedt die altijd met het publiek te maken heeft en die aan zovele voorschriften gehouden is, staat natuurlijk bloot aan kritiek, maar deze kritiek kan slechts een stimulans zijn om haar werk dat goed is, nog beter te doen.

De lucht en scheepvaartmaatschappijen die aan onze naam en onze nationale vlag bekendheid hebben gegeven en die traditiegetrouw bewezen hebben dat een eiland niet geïsoleerd behoeft te zijn en zoals in ons geval, vaak meer het hart van de wereld is dan menig centraal op het vaste land gelegen land.

De eeuwige vlam rond het Schottegat, die gelegen tussen honderd tanks, het overal zichtbaar symbool geworden is van onze welvaart.

Zo kunnen wij verder voortgaan met aan te tonen dat ook hier veel gebeurt dat vermeldenswaard is.

Wij willen echter volstaan met de wens uit te spreken dat 1959 in de Antillen mag brengen een groter gevoel van verbondenheid, een beter begrip voor elkaar, en een eerlijker beleving van ieders overtuiging.....

Voor de Antillen als geheel en voor ons eiland in het bijzonder mogen wij de hoop uitspreken dat de brug in het komende jaar ontelbare keren meer open en dicht mag gaan dan in 1958 want door dit dagelijks en dragelijk ongerief worden wij herinnerd aan de zuilen waarop onze welvaart rust: zekerheid *en* veiligheid *en* betrouwbaarheid.

Aan ieder persoonlijk wensen wij toe hetgeen wij onszelf toewensen: Zalig Kerstfeest en een in alle opzichten gelukkig nieuwjaar dat door zeer vele nog gelukkiger moge worden gevolgd!

Venezolaans cinco y seis

Wat zal het miljoenenspel ons a.s. zondag brengen?

Willemstad. — De cinco-y-seis-spelers delen wij mede, dat de voorbeschouwingen op de races van zondag as. deze week wegens plaatsgebrek komen te vervallen. Wij geven hieronder alleen de cuadros voor deze week.

LA NEGRITA MARISMITA	2	GRANATE MARISMITA	2	MARISMITA	1
MATE AMARGO ALGECIRAS	2	PERIODISTA VENTOLA	2	VENTOLA MATE AMARGO	2
LLAVE UNO YAVARI AUREO	3	FERROSO ZARPAZO	2	FERROSO DUILIO	2
BANAL LLAVE NUEVE	2	MONTE ALBAN CONDOR	2	LLAVE NUEVE	1
ALOJADA LA CORA	2	LA CORA	1	LA CORA	1
MACUTO MARROQUI	2	EXPRESO CALDERON	2	MACUTO RADIO CARVE	2
	Bs 96		Bs 32		Bs 8

COMPETITIE B - KLASSE C. V. B.

Scherpenheuvel — FLEUR DE MARIE 3 — 3

Willemstad. — De grote strijd waar de voetbalharten van Fleur de Marie en Scherpenheuvel vol van waren is gestreden. Beide partijen hadden zich voor dit treffen zorgvuldig voorbereid met een oogje op het fluweel.

Nadat de invaller scheidsrechter het startsein had gegeven nam Union Fleur de Marie het initiatief en opereerde de eerste minuten met een speels spelletje voor het Scherpenheuvelfortje. Dreiging zat er niet in en niemand dacht aan dreiging tot het Unionspelletje plots werd afgebroken. Als een raket schoot Scherpenheuvel er tussenuit.

Union dat allerminst aan onraad gedacht had was zo verrast dat het hulpeloos bleef staan en zag hoe Scherpenheuvel met een doffe treffer de leiding nam. Dat gebeurde in het prille begin. Union liet niets merken van de onaangename verrassing en begon weer met een vlot spelletje dat de Scherpenheuvelverdediging met de keeper aan het hoofd nog al wat werk bezorgde. Maar Scherpenheuvel liet Union zijn spelletje spelen en zou het verrassende overvalspelletje van het prille begin nog tweemaal met succes herhalen voor dat er 35 minuten gespeeld was. Wij dachten toen dat Union een verloren partij speelde en Scherpenheuvel met zijn „overvallen" met een kindermoord bezig was. In de geest zagen wij de vlag op Fleur de Marie al halfstok. Hoe Union over de 3-0 achterstand dacht weten we niet. Wel weten we dat het de grote tegenslag sportief slikte en de strijd op dezelfde kracht werd voortgezet.

Een kanjer van een schot uit een vrije trap genomen werd op sublieme wijze door de Scherpenheuvelkeeper gekeerd. En een schoon schot tegen de lat had beter lot verdiend. De herkansing die er uit volgde verdween over de lat. Daar was Scherpenheuvel goed van af gekomen.

Na de rust was Union ook de betere ploeg. Scherpenheuvel had met een schot tegen de lat wel laten weten dat het nog zin had in een doelpunt maar de pas voor een scherp schot was afgesneden. Waar geen speler of toeschouwer nog aan dacht of verwacht zou hebben voltrok zich in korte tijd voor het onthutste Scherpenheuvel. Union Fleur de Marie zou zijn beloning nog krijgen voor het betere hoopvolle spel. Wat Scherpenheuvel in 35 minuten presteerde dat liet Union in 15 minuten zien. Toen Union eenmaal raak geschoten had werd het Scherpenheuvelfortje een wankelend fortje. Het zag hoe het zonnetje te vroeg onderging met een lachend knipoogje tegen Union. De jongens van Fleur de Marie tevreden over het behaalde resultaat verlieten met opgeheven hoofd het terrein. Terwijl Scherpenheuvel teleurgesteld, met hangende hoofden de heuvel op trok.

„PARIS HOLIDAY"

Een beter „comedy-team" dan Bob Hope en Fernandel kan men zich niet indenken. En de film „Paris Holiday", waarin zij samen optreden, is dan ook een aaneenschakeling van grappige gezegden en komische momenten, zoals deze twee bekende komieken die alleen kunnen scheppen.

Deze film, waarin ook Anita Ekberg en Martha Hyer optreden, werd geheel in Parijs opgenomen.

Bob Hope en Fernandel raken onbewust verward in een spionnage-komplot, dat na heel wat verwikkelingen toch een goed einde voor de twee grappenmakers heeft.

„Paris Holiday" wordt vanaf vrijdag 26 december in West-End vertoond.

„THE SILENT WORLD"

Er waren twee jaren filmwerk nodig aleer de film „The silent world" kon worden vertoond. Door opnamen in de Indische Oceaan, de Rode Zee, de Middellandse Zee en de Golf van Aden op diepten van soms 247 voet is deze film te noemen: „een triomf van het filmen onderzee". Er zijn scenes verfilmd, die nog nimmer tevoren door menselijke ogen worden aanschouwd. Gen wonder ook, dat dit produkt op het Filmfestival te Cannes de „Gouden Palm", de hoogste internationale filmonderscheiding, kreeg toegewezen. Negentien mijl film over het leven onder water werden voor de produktie van dit imposant filmwerk vervaardigd.

„The silent world" draait heden- en morgenavond in het West End theater.

„ANOTHER TIME, ANOTHER PLACE"

De Vista Vision Paramount produktie „Another time, another place", speelt zich af in de laatste maanden van de Tweede Wereldoorlog en de tijd, die er onmiddelijk op volgde. De film gaat over een journaliste (Lana Turner) en haar „love-affair" met een beroemde B.B.C. nieuwsomroeper (Sean Connery). De zaak wordt echter gecompliceerd, wanneer zij er achter komt, dat hij een getrouwd man en zelfs vader is.

In deze film maakt de Schot Sean Connery zijn Amerikaans debuut.

„Another time, another place" is opgenomen in Engeland, hetgeen veel bijdraagt tot het sukses van dit uitstekend verhaal.

Deze film wordt op donderdag 25, vrijdag 26, zaterdag 27 en zondag 28 december in Roxy vertoond.

„MARACAIBO"

De Venezolaanse olievelden vormen een kleurrijke en avontuurlijke achtergrond van de film „Maracaibo", die op zaterdag 27 en zondag 28 december in Cinelandia wordt vertoond en waarin Cornel Wilde en Jean Wallace de hoofdrollen vervullen. Verfilmd in technicolor en opgenomen in en om de Stad Caracas en rond de luxueuse Macuto Beach werd er een film vervaardigd, die qua spanning, aktie en avonturen voor weinig andere rolprenten onderdoet.

„THE RAW EDGE"

Donderdag en vrijdag draait er in het Cinelandia-theater de film „Raw-Edge", met Rory Calhoun, Yvonne de Carlo, Mara Corday en Rex Reason.

Het verhaal handelt over een destijds in zwang zijnde gewoonte, die bepaalde, dat een weduwe toebehoorde aan de eerste man, die aanspraak op haar maakte. Met dit voor ogen, bemerkt Yvonne de Carlo, dat er niet minder dan vijf mannen verliefd op haar zijn, die allen er op uit zijn haar man te vermoorden.

In dit dramatische verhaal vervult Yvonne de Carlo een van de beste rollen uit haar gevarieerde loopbaan, terwijl Rory Calhoun en Mara Corday zich eveneens op buitengewone wijze van hun taak kwijten.

Een vrolijk en een somber Kerstfeest

Londen. — Het belooft een „Vrolijk Kerstmis" te worden voor Ronald Smith, die pas 210.000 pond sterling in een voetbalpool won. Een „somber Kerstfeest" ligt daarentegen in het verschiet voor Henry MacDonald, die de kerstdagen en oud en nieuw in de gevangenis wilde doorbrengen en door de rechtbank te Cambridge op vrije voeten is gelaten.

Ronald Smith, een 25-jarige vrachtautobestuurder te Liverpool, heeft bereids het voornemen kenbaar gemaakt om de komende feestdagen te vieren „in overeenstemming met zijn „nieuwe" staat.

Wat Henry MacDonald, een tachtigjarige zonder middelen van bestaan, betreft, diens wens was het de kerstdagen in een gevangeniscel door te brengen. Daartoe besloot hij onder de ogen van een politieagent een geldtas en een halsdoek, die op de zitting van een geparkeerde auto waren achtergelaten, te vervreemden. De rechter trapte er echter niet in en om Henry te straffen, besloot hij hem vrij te spreken....

VERLOOFD

MIEKE KOUFFELD

en

BOB MOORE

Aruba,

24 december 1958

Interconfessionele Kerstbijeenkomst

Utrecht. — Katholieke en protestanten zullen in Utrecht en enkele andere steden van Nederland gezamenlijke bijeenkomsten houden waar kerstliederen gezongen zullen worden en het Kerstfeest gezamenlijk gevierd zal worden. Men verwacht dat ongeveer 10.000 personen heden aanwezig zullen zijn op een grote bijeenkomst in het Jaarbeursgebouw.

Ook Mgr Alfrink zal daarbij aanwezig zijn. De viering waarbij katholieke en protestantse geestelijken het woord zullen voeren, zal door de Wereldomroep worden uitgezonden. In Den Haag, Amsterdam en acht andere grote steden zullen dergelijke bijeenkomsten worden gehouden. (N.C.).

De Heer en Mevrouw

V. STRIEN-LEON

geven met grote blijdschap en dankbaarheid kennis van de geboorte van hun dochter

Solange Mercedes

Curaçao 22-12-'58
Salinja Ariba
Tijdelijk: St. Elisabeth Gasthuis

ERIC DE NOORMAN — Het land der witte mannen

38—42 Het dorpshoofd gaat voort met allerlei onheil te voorspellen, indien Eric en de zijnen naar het landder wittemannen zouden gaan. Als Eric op de man af vraagt, wat er dan is met die witte mannen, doet de man erg geheimzinnig. „Het is beter er zo weinig mogelijk over te spreken", is alles wat Eric nog te horen krijgt. Maar deze is vastbesloten er heen te gaan.

Hij voelt dat ze nu dicht bij het zo begeerde en lang gezochte doel zijn en Cendrach blijkt er evenzo over te denken. De jager zal hen een eindweegs in de goede richting helpen en ze begeven zich op weg. Op een gegeven ogenblik weigert de man een stap verder te doen. „Daar is het", wijst hij, „in die richting moet ge blijven gaan" en hij bezweert de Noren, toch niet in het land der witte mannen door te dringen. „Het is een rijk van nooit geziene machtige monsters; ge zult ten offer vallen aan de vreselijkste straffen", stottert hij opgewonden. Eric haalt haas onmerkbaar de schouders op, maar Svein vind het toch wel een beetje raar. Zijn bijgelovige aard speelt hem parten. „Het is eigenaardig, dat ze er allemaal zo bang voor zijn", bromt hij. „Als dat nu het beloofde land moet wezen, met al dat goud...... Maar daar ben ik eigenlijk wel benieuwd naar!" Ze nemen afscheid van de jager, die haastig maakt dat hij wegkomt, en lopen verder in de door hem aangegeven richting.

Na enige dagen zien ze opeens boven de kruinen der bomen uit de vreemd gevormde top van een blijkbaar kunstmatig opgeworpen heuvel...... ... .

Vereniging van leraren bij het Middelbaar Onderwijs

Willemstad. — Einde vorige week hielde de Vereniging van leraren bij het middelbaar onderwijs op Curaao haar jaarvergadering in de Stuyvesantzaal van Hotel Intercontinental. Nadat de voorzitter, de heer K. J. van der Kolk, de leden, onder wie de oud-inspecteur van het onderwijs, Dr. W. J. Goslinga, opmerkten, had verwelkomd, stond hij even stil bij de instelling van het nieuwambtelijk bureau voor het onderwijs, onder leiding van Mr. I. C. Debrot.

Hij memoreerde dat Mr. Debrot, zoals dat in het verleden in de Staten duidelijk gebleken is, een hartelijk voorstander is van overleg tussen de onderwijsautoriteiten en de Vereniging van leraren, zodat in dit opzicht de verwachtingen gunstig kunnen worden genoemd. Trouwens ook het regeringsprogramma 1958 spreekt van „inschakeling van ter plaatse aanwezige deskundigen" tot wie-meent de voorzitter-de vertegenwoordigers van de Vereniging van leraren toch zeker wel gerekend mogen worden. Dit geldt des te meer omdat uit het regeringsprogramma blijkt dat de onderwijzers opleiding en de M.O.-landsverordening de bijzondere aandacht van de regering hebben, twee onderwerpen dus waarover de vereniging de regering bij herhaling en uitvoerig heeft geadviseerd. In verband daarmede stelde de voorzitter de vergadering voor de in 1957 gevormde commissie ad hoc te continuëren ten einde zo nodig onmiddellijk aan het werk te kunnen gaan. De leden mogen erop rekenen dat het bestuur uiterst diligent zal zijn in deze aangelegenheid. Een van de eerste stappen zal zijn het aanvragen van een audiëntie bij de nieuwe minister van Onderwijs de Volks ontwikkeling om, zoals dat altijd is gebeurd, de diensten van de vereniging bij voorkomende gelegenheden aan te bieden.

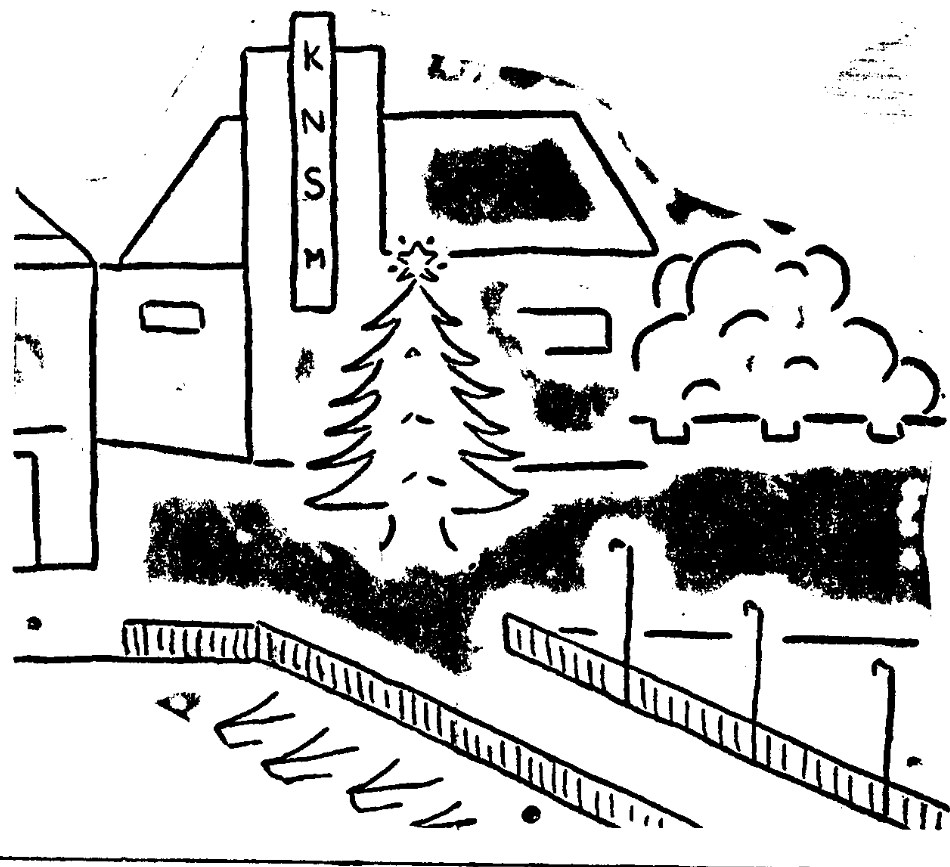
Uit het jaarverlag van de secretaris, de heer L. H. J. Strooy, bleek dat de vereniging, waarvan vrijwel alle leraren van de drie scholen op Curaçao lid zijn, thans 50 leden telt. De wijzigingen die in Nederland in het wiskunde-programma zijn aangebracht, zullen, voorzien van het advies van de vereniging, onder de aandacht van de minister worden gebracht. Het rapport dienaangaande van de subcommissie wiskunde verwacht het bestuur zeer binnenkort. Voorts vermeldde de secretaris het memorandum inzake de onderwijzersopleiding, opgesteld door de commissie ad hoc en aangeboden aan de vorige minister van onderwijs.

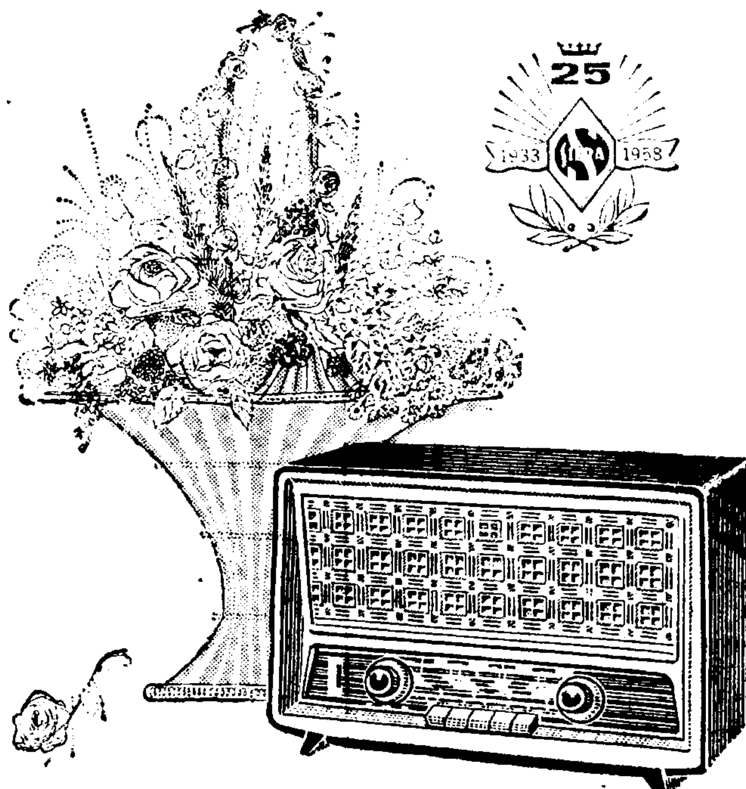
Toen- in strijd met de wettelijke bepalingen- de gecommitteerden voor de eindexamens 1958 niet waren aangewezen op de dag dat de schriftelijke examens begonnen, heeft de vereniging haar verontrusting aan de minister kenbaar gemaakt.

Na de pauze, die de gelegenheid bood de particuliere banden aan te halen, maakte het stembureau de uitslag bekend van de gehouden bestuursverkiezing. De heren Bongers en De Jong bleken te zijn herkozen.

Daarna vroeg de voorzitter de aandacht voor het ontwerp Raamwet zoals ingediend bij de Tweede Kamer der Staten-Generaal in Nederland door Minister Cals. Deze grootscheepse poging om „een sluitend geheel van onderwijsherzieningen" te verwezenlijken verdient ook de volle belangstelling op de Nederlandse Antillen. Daar spreker ervan overtuigd was dat de „Mammoetwet" de belangstelling heeft van en in grote lijnen bekend is bij de leraren van het M.O. op Curaçao, besprak hij niet het ontwerp in zijn geheel. Hij volstond met enkele essentiële punten eruit en toe te lichten. De meeste aandacht vroeg hij voor de volledige en principiële scheiding die minister Cals voorstaat tussen het, wat wij thans noemen, middelbaar en het pré-universitair onderwijs. Zo de plannen van de Nederlandse minister worden verwezenlijkt, zal de bevolking van de huidige vijfjarige HBS in de toekomst twee verschillende onderwijsinrichtingen bezoeken: Zij die later hoger onderwijs willen volgen, het zesjarig atheneum A of B; de overigen de vijfjarige school voor HAVO (Hoger Algemeen Vormend Onderwijs).

Na deze inleidende opmerkingen volgde een geanimeerde discussie. Onmiddellijk na sluiting van de ledenvergadering ging het bestuur over tot verdeling der functies vgor het nieuwe verenigingsjaar. Het resultaat was als volgt: L. H. J. Strooy, voorzitter; K. J. van der Kolk, secretaris; H. G A. Bongers, penningmeester; B. de Jong, assessor. Het secretariaat is gevestigd Ala Blancaweg 62.

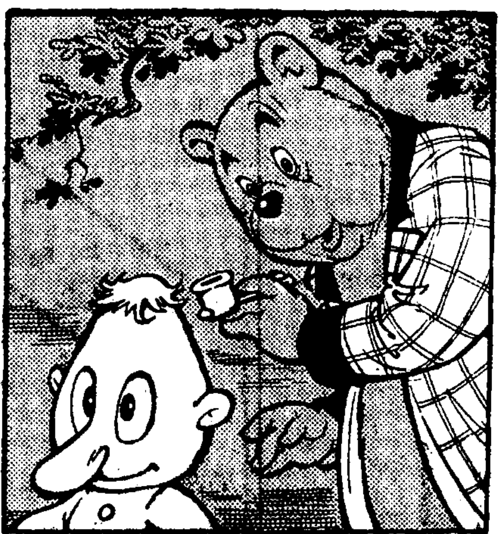

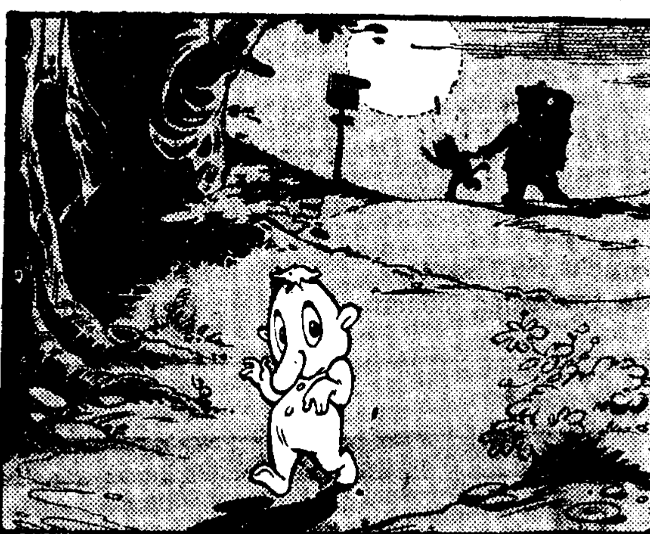

TOM POES EN DE KWANTEN

3403 Heer Ollie en Tom Poes liepen over de weg totdat ze op de plek kwamen waar de kuil geweest was.

„Alles is stil en vreedzaam, net als ik dacht", zei heer Ollie.

„Joost heeft zich natuurlijk maar wat verbeeld, dat heeft men gauw in het maanlicht. Dan zijnde schaduwen zo zwaar en dan is het licht zo vreemd als je begrijpt, wat ik bedoel. En zo 'n Joost is maar een eenvoudig iemand, zonder de ontwikkeling van een heer van mijn stand".

....

„Hé!" zei Tom Poes, „daar komt iemand aan. Enne...... eh...... het is een......"

...

„Ach ja" hernam heer Bommel. „Nu, dat treft... We zullen het hem eens vragen".

...

Hij nam de pijp uit de mond en wendde zich tot de naderende vreemdeling.

....

„Hebt u hier soms een vreemd, wit ventje gezien?" vroeg hij beleefd. „Het moet iemand zijn, die er eigenaardig uitziet want mijn bediende Joost is erg van hem geschrokken......"

De voorbijganger keek hem met een stille glimlach aan, doch liep zonder te antwoorden door.

„Nu, dat is niet erg beleefd!" riep heer Ollie uit. „Maar ik heb er genoeg van! Tenslotte ben ik bezig om plannen voor een vacantie te maken. Ik zoek een prettig land voor iemand van mijn stand en ik heb geen tijd om naar witte mannetjes te zoeken. Kom, Tom Poes!"

„Kijk hier eens", zei Tom Poes dringend. „Hier staat een bord, dat er vanmiddag nog niet stond. Het is een bushalte, heer Bommel!"

WIE ADVERTEERT— EEN MOORD!

door AGATHA CHRISTIE

„Het voorlopige geneeskundige rapport. De revol- is van dichtbij afgeschoten...... schroeiplekken...... aanwijzingen voor zelfmoord of ongeluk. Het dus opzettelijk zijn gebeurd...... hij kan evengoed gestruikeld...... dan is het schot afgegaan tijdens val...... dit laatste is het waarschijnlijkste." Hij Craddock eens aan. „U zult de getuigen pre- alle bijzonderheden moeten afvragen en goed no- wat zij zelf hebben gezien."

De inspecteur van de recherche schudde droef- tig het hoofd. „Ze hebben allemaal natuurlijk anders gezien."

„Ik vind het altijd bijzonder interessant," zei Sir Henry, „te horen wat ooggetuigen op het kritieke moment van de grootste spanning zeggen te hebben gezien...... of niet gezien, dat laatste is soms nog belangrijker!"

„Hoe luidt de beschrijving van de revolver?"

„Buitenlands merk — vrij courant op het vaste- land — Scherz bezat geen vergunning voor een vuur- wapen...... hij heeft het ding bij aankomst in Enge- land ook niet aangegeven."

„Mauvais sujet!" zei Sir Henry.

„In elk geval een hoogst twijfelachtige knaap. Komaan, Craddock, ik zou maar eens gaan kijken wat je van hem te weten kunt komen in het Royal Spa Hotel."

In het Royal Spa Hotel werd inspecteur Craddock bij de directeur toegelaten. Deze, de heer Rowlandson, een grote, welgedane figuur, met een joviale manier van doen, heette inspecteur Craddock hartelijk welkom.

„Als ik u ergens mee van dienst kan zijn, inspecteur, heel graag," sprak hij. „Werkelijk een hoogst onaangename verrassing. Ik zou het nooit hebben vermoed.... nee, nooit, Scherz leek mij een heel geschikte, gewone jongen...... helemaal niet het type voor een gangster."

„Hoe lang was hij bij u in diesnt, meneer Rowlandson?"

„Dat was ik juist even aan 't nakijken. Iets langer dan drie maanden. Hij had goede recommandaties en de vereiste papieren, natuurlijk......"

„Voldeed hij in zijn werk?"

Craddock merkte, dat Rowlandson één ondeelbaar ogenblikje maar met zijn antwoord wachtte. „Zeer behoorlijk!"

Craddock gebruikte nu een trucje, dat hem bij andere gelegenheden wel eens goede diensten had bewezen. „Nee, nee, meneer Rowlandson," zei hij, zachtjes het hoofd schuddend, „dat is niet helemaal juist, wel?"

„Och......" de directeur krabbelde wat terug.

„Kom, zeg het nu maar, er haperde wat aan. Wat was dat precies?"

„Dat is het 'm juist. Dat zou ik niet weten te zeggen!"

„Maar toch was er iets!"

„Nu ja...... maar werkelijk, ik weet niets bepaalds op te noemen en ik zou niet graag zien, dat mijn vermoedens als bezwarende verklaringen werden opgetekend, begrijpt u?"

Craddock glimlacht vriendelijk. „Ik begrijp wat u bedoelt. Maak u daarover geen enkele zorg. Maar u had wat tegen die Scherz, hè? Wat was dat eigenlijk?"

Enigszins met tegenzin gaf Rowlandson te verstaan:

„Ja, een paar malen hebben we last gehad met de hotelrekeningen. Dingen in rekening gebracht, die nooit waren besteld."

„U bedoelt, dat hij posten in rekening bracht, die niet in uw administratie voorkwamen en dat hij het verschil in zijn zak stak, wanneer de rekening werd voldaan?"

„Ja, iets dergelijks...... Of, op z'n zachtst gezegd, grove nonchalance van zijn kant. Een paar malen was er werkelijk een belangrijk bedrag mee gemoeid. Eerlijk gezegd, ik heb onze accountant toen zijn boekhouding laten controleren, maar die constateerde wel slordigheden en foutjes, maar de kas klopte precies. Ik hield toen verder geen verdenking......"

„Maar gesteld, dat zulks ten onrechte is geweest. Gesteld eens, dat Scherz op geregelde tijden geld verduisterd had, dan zou hij dat hebben kunnen oppotten en bij kascontrole weer in de kas hebben kunnen storten!"

„Ja, wanneer hij dat geld zou hebben bewaard. Maar gelooft u mij, de lui, die geld verduisteren, doen dat omdat ze er hard om verlegen zitten en ze het dadelijk moeten uitgeven."

„Dus dan zou hij, als hij geld nodig had om een kastekort te dekken op de een of andere manier aan geld hebben moeten zien te komen...... bijvoorbeeld door een roofoverval?"

„Zo is het. Ik vraag me af of dit wel zijn eerste keer zal zijn geweest......"

„Mogelijk niet. Mogelijk wel. Het was in elk geval het werk van een amateur, niet van een vakman. Zou hij nog op een andere manier aan geld kunnen zijn gekomen? Was er geen vrouw in zijn leven?"

„Een van de diensters in de Grill. Myrna Harris heette ze."

„Laat ik haar dan eerst eens ondervragen."

Myrna Harris was een knappe meid met een bos rood haar en een brutaal neusje. Zij was volkomen op haar hoede en deed voorzichtig, zich ten volle bewust van de schande, door de politie te worden verhoord.

„Ik weet er hoegenaamd niets van, meneer, volstrekt hoegenaamd niets!" protesteerde zij fel. „Als ik geweten had wat voor een jongen het was, zou ik nooit van mijn leven met hem zijn uitgegaan. Maar ja, hij werkte hier bij de Receptie hè en ik dacht, dan is het wel in orde. Toch mogen ze hier wel wat voorzichtiger wezen, voordat ze vreemdelingen in dienst nemen. Denkt u, dat Rudi een gangster was, een lid van zo'n bende?"

„Nee, wij vermoeden, dat hij alleen voor eigen rekening werkte," antwoordde Craddock.

„Stel je voor, zo'n keurige jongen! Dat zou je nooit achter hem hebben gezocht. Wel zijn er soms dingen zoek geraakt, wanneer ik er nu aan denk...... een juwelen broche bijvoorbeeld...... en een gouden slotje, geloof ik. Maar ik had nooit gedacht, dat Rudi dat had gedaan."

(Wordt vervolgd).

Van de Nederlandse voetbalvelden

Spannende Kerstweek-programma kan veel VERSCHIJNSELEN te weeg brengen

De protestcommissie van de KNVB heeft weer in enkele gevallen uitspraak gedaan en o.a. twee protesten afgewezen. Een daarvan was van Elinkwijk inzake de wedstrijd DOS-Elinkwijk, welke wedstrijd de „Kanaries" met 2-1 in hun voordeel wisten te beslechten. Het protest van Elinkwijk betrof een doelpunt, dat DOS uit een hoekschop had gescoord, terwijl een der grensrechters voor doelschop zou hebben gevlagd.

De uitslag blijft dus 2-1 voor DOS, die hierdoor dus de leiding blijft behouden. Het Delftse DHC had ook een protest ingediend tegen het toekennen van een doelpunt en wel in de wedstrijd EDO—DHC, welke wedstrijd door de Haarlemmers ook met 2-1 werd gewonnen. Volgens de Delftenaren zou de bal buiten de lijn zijn geweest, voordat het doelpunt door EDO werd gescoord, maar ook dit protest vond geen genade in de ogen van de Hoge Heren van de KNVB.

Zowel PSV als Sparta hebben geen al te prettige herinneringen aan de wedstrijd van vorige week Sparta—PSV, hoewel Sparta er nog twee winstpunten van over heeft gehouden. Piet Kruiver, Jan Renders en Jan van der Heuvel hebben blessures aan deze nog al hard — doch niet onsportief — gespeelde wedstrijd overgehouden, waarvan Kruiver wel het ergst. De internationale middenvoor zal wel een twee maanden op non-actief staan in verband met een vrij erge knieblessure. Ook Renders had last van zijn knie na afloop van de bovengenoemde wedstrijd, terwijl van der Heuvel eveneens voorlopig rust werd voorgeschreven. PSV heeft wel pech. Trevor Ford, de beroemde Engelse Prof, zal nooit meer voetballen. De Engelsman heeft indertijd een zware enkelblessure opgelopen en na grondige onderzoeken door de clubarts en een orthopaedische specialist is komen vast te staan, dat verder voetballen voor de Engelsman hoogst gevaarlijk zou kunnen zijn en men mag tenslotte niet riskeren je hele verdere leven kreupel te worden.

Een klein lichtpuntje was er voor de Philipsploeg wel weer. Tijdens de vorige week te Eindhoven gespeelde [illegible] om de VRIENDSCHAPS-BEKER was het Fred Röhrig, de oud HBS- en Rot Weiss-speler, die een bijzonder goede come-back vierde en met zijn twee doelpunten zelfs de matchwinnaar werd voor zijn club. De Franse ploeg Sedan werd met 2-0 verslagen in een door 7000 toeschouwers bijgewoonde wedstrijd.

De bekwame Sparta rechtshalf Ad Verhoeven had ook al pech vorige week. Hij kreeg tijdens de wedstrijd tegen PSV de bal hard en onverwacht tegen zijn hoofd. Aanvankelijk klaagde hij over hoofdpijn, maar tenslotte is gebleken, dat hij een lichte hersenschudding heeft opgelopen. Vandaar misschien de minder goede resultaten van Sparta en PSV afgelopen zondag?

Op nieuwjaarsdag wordt op het HFC-terrein te Haarlem de traditionele wedstrijd tussen HFC en de Oud-Internationals gespeeld. De volgende spelers zijn hiervoor uitgenodigd: Halle; Schijvenaar en De Vroet; Pauwe, Van Schijndel en Schaap; Van Dijk, Biesbrouck, Roozen, Rijvers, Smit. Reserves zijn: Van Roessel, Stijger en Groeneveld, weer vele bekende namen dus.

En nu de wedstrijden voor dit week-einde. **Het wordt een zwaar programma, die de semi-profs krijgen af te werken. In een tijdsbestek van drie dagen twee wedstrijden en er zijn clubs bij, die een zware noot te kraken krijgen. Neem b.v. DOS, dat tweemaal tegen Feyenoord moet aantreden. Dat dit twee overwinningen gaat worden voor de „Kanaries"** durven wij zo maar niet voetsstoots aan te nemen, te Rotterdam zeker niet.

Dat zal wel weer een totaal uitverkocht Rotterdams Stadion gaan worden, trouwens, veel plaatsen voor de wedstrijd te Utrecht zullen er tweede Kerstdag niet te krijgen zijn.

Dan is Sparta ook nog lang niet zeker van dubbele winst tegen Elinkwijk, temeer, daar er voor de Utrechtenaren veel op het spel staat, de laatste plaatsen zijn een te groot gevaar voor iedere club.

Sportclub Enschede kan met een beetje geluk een stuk dichter bij het leidende peleton komen, want Blauw Wit — ongeacht hun goede kwaliteiten en bekend enthousiasme — achten wij niet in staat om dit Enschede in opmars te stuiten, of, en hoe dikwijls hebben wij dit seizoen dergelijke belevenissen al niet gehad, gaan wij hier grote verrassingen krijgen???

Zeer somber zien wij de zaken in voor SHS, tweemaal Rapid J.C en dat met de twee zware nederlagen nog vers in herinnering... het is voor de Hagenaars alleen maar te hopen, dat de nederlagen binnenredelijke grenzen zullen blijven.

Niet alleen in de Ere-Divisie zal deze dagen spanning te over hebben ook de Eerste Divisie zal hieraan geen gebrek hebben, terwijl in de Tweede Divisie A de belangrijke ontmoetingen Velox-DHC en DHC-Velox op het programma staan.

Zal Sittardia zich van de eerste nederlaag herstellen? Het Arnhemse Vitesse heeft al meer voor verrassingen gezorgd en denkelijk zien de Limburgers de komende twee wedstrijden met zorgen tegemoet.

Maar ook Volendam kan heus niet zonder angst de twee komende wedstrijden tegen Alkmaar afwachten want Alkmaar — hoewel dit jaar geen al te grote rol spelende — heeft al diverse opmerkelijke resultaten behaald en juist dergelijke wedstrijden zijn voor de Kaasstadbewoners attractief genoeg om hun beste beentje voor te zetten.... neen, het ziet er voor de leiders een beetje zorgelijk uit. Maar, ja, al hebben de concurrenten het wat lichter, toch zijn verrassingen niet uitgesloten, wij zullen maar afwachten op de dingen, die komen gaan.

Het programma voor TWEEDE KERSTDAG luidt als volgt:

PSV — Fortuna'54, Sparta — Elinkwijk, DWS(A) — Willem II, ADO — Ajax, NAC — VV03, Rapid J.C. — SHS, NOAD — MVV, DOS — Feyenoord, Blauw Wit — Spcl. Enschede.

Op zondag 28 december 1958 worden de return-wedstrijden gespeeld, dus Fortuna'54 — PSV etc.

EERSTE DIVISIE A: Fortuna (Vl) — De Graafschap, Wageningen — Haarlem, DFC — Limburgia, Helmond — SVV, Volendam — Alkmaar, Leeuwarden — VSV, ZFC — AGOVV, BVV — Eindhoven.

EERSTE DIVISIE B: Rigtersbleek — De Volewijckers, Excelsior — KFC, Stormvogels — Roda Sport, Heracles — RBC, Hermes DVS — Helmondia'55, RCH — GVAV, Sittardia — Vitesse.

Op zondag 28 december a.s. worden voor de beiden Eerste Divisie's return-wedstrijden gespeeld.

Valse El Greco's in Amserdam te koop aangeboden

Amsterdam. — De Amsterdamse justitie stelt een onderzoek in naar de herkomst van twee schilderijen, die door de Amsterdamse kunstexpert H. zijn erkend als echte El Greco's, voorstellende resp. St.-Franciscus en Christus, maar die bij onderzoek in het laboratorium van het Rijksmuseum vervalsingen bleken te zijn.

De schilderijen waren aangeboden aan een Amsterdamse kunstverzamelaar voor totaal twee en een halve ton door iemand, die beweerde dat hij de schilderijen heeft geërfd van zijn in de oorlog omgekomen ouders. Toen hij geld nodig had wilde hij ze verkopen en heeft daartoe aan de kunstexpert H. gevraagd of ze echt waren en wat ze waard waren. De kunstexpert heeft een certificaat van echtheid gegeven, waarop ze een Amsterdamse kunstverzamelaar te koop zijn aangeboden. Deze laatste vertrouwde de zaak niet en ging naar de justitie, die de schilderijen naar het laboratorium van het Rijksmuseum liet brengen, waar al dadelijk o.a. door röntgenfoto's kon worden geconstateerd, dat het hier vervalsingen betrof. Een der schilderijen is gedeeltelijk overgeschilderd. De schilderijen zijn thans in het gerechtelijk laboratorium te Den Haag, waar ze weer nauwkeurig worden onderzocht. De politie onderzoekt intussen of de eigenaar van de schilderijen te goeder trouw is.

BEKENDMAKING

DEPARTEMENT VAN ONDERWIJS EN VOLKSONTWIKKELING

EXAMENS GEMEENTEADMINISTRATIE I EN -FINANCIEN 2e GEDEELTE

De inspecteur van het Onderwijs, Hoofd van het Departement van Onderwijs en Volksontwikkeling, maakt hierbij bekend dat op 7 en 8 april 1959 gelegenheid bestaat om in de Nederlandse Antillen het schriftelijk gedeelte van het examen GEMEENTEADMINISTRATIE I alsmede van het examen GEMEENTEFINANCIËN 2e GEDEELTE af te leggen.

Kandidaten dienen zich vóór 10 januari 1959 op een daartoe vastgesteld formulier en onder overlegging van de nodige stukken aan te melden bij de Inspecteur voornoemd.

Aangifte-formulieren alsmede een exemplaar van de „Mededelingen van de Nederlandse Vereniging voor Gemeentebelangen" houdende enige toelichting op deze examens, zijn verkrijgbaar bij het Departement van Onderwijs en Volksontwikkeling, Johan van Walbeeckplein, te Willemstad.

EMMASTAD

WACHTDIENST C.P.I.M.

Telegram Afdeling

Donderdag 25 dec.
Van 7.00 — 7.00 J. N. F. Jung tel: 3353
b. g. g. tel: 2400

Vrijdag 26 dec.
Van 7.00 — 7.00 A. G. Trelling tel: 0—43139
b. g. g. tel: 2400

Zaterdag 27 dec.
Zondag 28 dec.
Van 7.00 — 18.30 tel: 2307
Van 18.30 — 7.00 J. H. Dee tel: 4467
b. g. g. tel: 2400

Personeel Afdeling.
Van 24 dec. 12.00 uur t.m. 27 dec. 7.30 uur,
A. H. Beeker, Bacoenaweg 8, Charo. tel: 24089
b. g. g. tel: 2400
Van zat 27dec. 12.00 uur t.m. zat. 3 jan. 7.30 uur,
C. G. de Haas, Generaalsweg 33, Voormalig Amerikanenkamp, tel:: 0—43159
b. g. g. tel: 2400

Materialen Dienst.
Woensdag en donderdag van 16.30 — 7.30 E. A. Wegman tel: 4446
Vrijdag zat. en zond. H. C. Engelsman tel: 4504

Geneeskundige Dienst:
Kerstnacht Dr. Volker tel. 3355.
b. g. g. tel: 2409
1e Kerstdag Dr. De Loos, tel 4447
b. g. g. tel: 2409
2e Kerstdag Dr. Beekman, tel: 3740.
b. g. g. tel: 2409
Van 27 12.30 — 29 7.00 Dr. Podvinec, tel: 2624
b. g. g. tel: 2409

Weekendwacht Suffisant:
Gedurende woensdag 25 en donderdag 26 december zal in dringende gevallende heer A.J.A. Melfor kunnen worden opgebeld onder No. 0-43439
b. g. g. tel: 2400
Gedurende dit weekend zal in dringende gevallen de heer J. Scharbay kunnen worden opgebeld onder No. 3133.
b. g. g. tel: 2400

C.S.M.
Rederij Scheepsagentschappen
E. van der Werf tel: 3101

Donderdag 25 dec.
N. Schermer tel: 3354

Vrijdag 26 dec.
W. Punt tel: 2580

Zaterdag 27 dec.
E. v. d. Werf tel: 3101

Zondag 28 dec.
N. Schermer tel: 3354

Dok Afdeling.
Woensdag 24 dec. van 16.30 — 1.00 tel: 2276—2098
Van 1.00 — 7.30 G. Kreffer tel: 2498
Donderdag 25 dec. van 7.30 — 7.30 J. Marcussen tel: 3780
Vrijdag 26 dec. van 7.00 — 7.30 A de Kater tel: 2096
Zaterdag 27 dec. van 12.30 — 17.30 tel. 2276/2098 G. Kreffer
Van 17.30 — 29 dec. 7.30 P. Zuiderent tel: 2950.

Theater Asiento.
Woesdag 24 dec.
Woensdag en danderdag.
Geen Voorstelling.

Vrijdag 26 dec.
„The fly"

Zaterdag 27 dec.
„Until they sail"

Zondag 28 dec.
„Mannequiens de Paris"
Toegang uitsluitend voor leden en introducees

Het Allervroegste Christendom kende geen Kerstverhaal

De PERSOONLIJKE VISIE van de Evangelisten op Christus' Geboorte

Het hart, de theologie en de geschiedenis in de geboorte van CHRISTUS

door Drs JEAN EYCKELER, Montfortaan

Het Kerstverhaal is het meest algemeen bekend verhaal van het Evangelie. Men zou zich afvragen, of er nog wel iets belangwekkends over te schrijven valt. Wij hoeven het aan de kleinste van onze kinderen niet eens meer te leren. De broertjes en zusjes hebben het reeds lang verteld en vaak beter, dan wij het zelf zouden kunnen.

Maar het Kerstverhaal, al is het een verhaal over een Kind, is daarom nog geen kinderverhaal.

Men moet weliswaar toegeven, dat de in het verhaal verwerkte stof zich even goed zou lenen voor een sprookje, waarin engelen musiceren bij herders in het veld en waarin verbijsterende vraagstukken door hemelse geesten ten gunste van arme mensen wonderlijk tot oplossing gebracht worden.

Is dit zelfs niet de reden, waarom er nog plaats is voor een kerstkribbe in huisgezinnen, waaruit het christendom reeds lang verdwenen is? De christelijke realiteiten zijn romantiek geworden en de oude geschiedenis van Maria en Jozef is op oppervlakkige wijze tot sprookje vervluchtigd.

Ik zou daarom in deze bijdrage het oude verhaal der Evangeliën hier willen benaderen in de sfeer, waarin het ontstaan is, want de geboorte van het verhaal kan voor de denkende christen een helder en verhelderend licht werpen op de geboorte van het Kind, die in het verhaal behandeld wordt.

Om het ontstaan van het Kerstverhaal te begrijpen, moet men zich herinneren, dat het allervroegste christendom klaarblijkelijk geen Kerstverhaal gekend heeft. Dit is niet in tegenspraak met het feit, dat het verhaal thans op de eerste bladzijde van twee Evangeliën staat. Het gaat er precies om, na te gaan, hoe het daar is terecht gekomen.

Men moet zich hierbij herinneren, dat de Evangelie-boeken van Mattheus, Markus, Lukas en Joannes in de grote lijnen de schriftelijke neerslag zijn van wat de allervroegste Kerk, bijzonderlijk de Apostelen, over Jezus verhaalden. De Evangeliën zijn de in de vorm van biografieën omgewerkte prediking van de Apostelen.

De prediking van de Apostelen is echter op de eerste plaats een getuigenis betreffende woorden, die zij van Jezus gehoord hebben, en betreffende gebeurtenissen, die zij persoonlijk hebben meegemaakt. Nu is het een algemeen erkend feit, dat de Apostelen Jezus leerden kennen in de leeftijd van ongeveer dertig jaar, toen Joannes de Doper predikte bij de Jordaan en het naderend godsrijk aankondigde. In dit getuigenis is dus eigenlijk geen plaats voor een Kerstverhaal.

Misschien vraagt deze bewering om enige toelichting.

Het is echter een feit, dat op de eerste vergadering der Apostelen, die na de dood, de verrijzenis en de hemelvaart van Jezus plaats vindt, en waarop men overgaat tot de keuze van een plaatsvervanger voor Judas, Petrus de hoedanigheden van de in aanmerking komende candidaten in het kort memoreert. Petrus zegt bij deze gelegenheid:

Het is dus noodzakelijk, dat een van de mannen, die met ons samen waren al de tijd, dat de Heer Jezus onder ons heeft geleefd — te beginnen bij de doop van Joannes tot op de dag, dat Hij van ons werd opgenomen — dat een van hen tezamen met ons getuige van zijn verrijzenis wordt. (Hand. 1.21.).

Dat ook in feite de gebeurtenissen, die liggen tussen de doop van Joannes en de hemelvaart van de Heer, het object zijn van de prediking van Petrus. blijkt uit de verschillende toespraken, die Petrus houdt op de Pinksterdag evenals op de dag waarop hij bij de Schone Poort van de tempel in Jerusalem een kreupele genas, of toen hij in het huis van de honderdman Cornelius te Cesarea de boodschap van het Evangelie uiteenzette. Al deze toespraken lijken een zelfde schema te volgen: Het optreden van Jezus begon bij de doop van Joannes. Hij predikte het rijk Gods eerst in Galilea en daarna in Jerusalem en Judea; de overheid heeft Hem veroordeeld en gekruisigd. maar wij zijn getuigen van zijn verrijzenis en van zijn opgang ten hemel. waar Hij thans zetelt aan de rechterhand van God en op ons allen de Geest neerzendt van Pinksteren.

Geen Kerstverhaal bij Marcus

Trouwens voor wie weet van de nauwe verwantschap, die er bestaat tussen deze prediking van Petrus en het Evangelie van Markus, heeft dit Evangelie van Markus slechts in de grote lijnen van zijn compositie na te gaan om het schema van de prediking van Petrus terug te vinden. Geen wonder dus ook, dat men in het Evangelie van Markus geen Kerstverhaal zal vinden.

Trouwens de natuur van het Kerstverhaal en van de daarmee verband houdende verhalen is van die aard, dat hier andere personen dan de Apostelen aan het woord moesten komen. Hier immers vormen zeer intieme persoonlijke ervaringen de grondslag van de vertelling. Men moet noodzakelijkerwijze in de familiekring afdalen om gegevens te verzamelen over een droom van Jozef, een engelverschijning aan Maria of het in doeken wikkelen van een Kindje.

Dit afdalen in familie-omstandigheden lag nu wederom niet in de lijn van de allereerste prediking. Immers was het niet doel van deze eerste prediking: te wijzen op de menselijkheid van de Heer. Hierover twijfelde niemand. Zij die Hem gekruisigd hadden het allerminst. Maar de prediking van de Apostelen moest als uitwerking op de geesten hebben, dat zij de bovennatuurlijke zending van Jezus van Nazareth aanvaardden en het mysterie van zijn bovennatuurlijk wezen leerden beseffen.

Men merkt dan ook heel goed op in het Evangelie van Markus, dat de mensen, die, zoals de inwoners van Nazareth, de familie van Jezus van te dichtbij benaderden, bijzondere moeilijkheden ondervonden bij de erkenning van zijn wondermacht en zijn zending. Ook wanneer de familiekring van Nazareth zich op weg begeeft naar Kafarnaüm om Jezus van zijn onderneming af te houden, heeft het Markus-Evangelie van deze ontmoeting slechts de bijzonderheid willen vastleggen, dat Jezus aan zijn hele familie geen aandacht schonk, wanneer het ging over de prediking van het godsrijk.

Wie deze dingen overweegt, kan ook begrijpen, dat het meest wondere van het Kerstverhaal is, dat er een Kerstverhaal bestaat. Het Kerstverhaal bestaat echter. Het bestaat in twee Evangeliën tegelijk om niet te zeggen in drie, wanneer men inderdaad zeer terecht het Joannes-Evangelie daarbij zou willen betrekken. Wij staan dus voor het feit, dat in onze officiële, door de Geest van God geïnspireerde christelijke documentatie verhalen zijn opgenomen, waarvan de inhoud ligt buiten de persoonlijke ervaringen van de Apostelen. Het feit moge op het eerste gezicht verbijsterend lijken. Het is de christen waardig, er zich aandachtig rekenschap van te willen geven Het eerste, wat de lezer daarbij moet doen is de twee bekende verhalen van Lukas en Mattheus niet door elkaar te lezen, maar ze elk afzonderlijk in hun eigen wezen te beschouwen. Ik wil dit in het kort hier doen.

Vergeleken bij het Mattheus-verhaal is het verhaal van Lukas op de eerste plaats een Nazareth-verhaal. Nazareth is de plaats van waar alles uitgaat en alles terugkeert. De boodschap van de Engel vindt plaats in Nazareth; Maria gaat weliswaar naar haar nicht Elisabeth, maar zij keert wederom terug naar Nazareth. Jozef en Maria gaan naar Bethlehem, waar het Kind wordt geboren, maar ook dan keren zij over Jerusalem wederom terug naar de plaats van herkomst. Nazareth blijkt dus de plaats te zijn, die de hoofdrol speelt in de belangstelling van de schrijver. Een tweede karaktertrek van Lukas is, dat zijn verhaal een blij en zangerig verhaal is. Wij worden gedragen van het ene lied naar het andere. Het Benedictus van Zakarias wisselt af met het Magnificat van Maria. het Gloria van de engelen en 't Nunc Dimittis van de oude Simeon in de tempel.

Lucas: Mariaverhaal

Nazareth-verhaal, zangerig verhaal van Lukas ook een speciaal Maria-verhaal. Maria is de hoofdpersoon: de geboorte van Joannes is maar een preludium, zoals in het openbaar leven van Jesus het optreden van Joannes slechts een voorspel is; maar het is Maria, die van de hemel de boodschap krijgt over 't Kind, het is Maria. die het Kind een naam zal geven; dat zij in Bethlehem de hoofdrol speelt, is van nature begrijpelijk, maar ook in het tempel-tafereel verdwijnt Jozef volkomen in het oog van de oude Simeon, die slecht zingt over het Kind en voorspellingen doet aan de Moeder.

Men moet om het verhaal te benaderen zulke bijzonderheden op zich laten inwerken. Geheel in tegenstelling. niet in tegenspraak, met deze letterkundige eigenschappen van het Lukas-verhaal is het Mattheus-verhaal.

Hier spelen zich namelijk de gebeurtenissen af niet in Nazareth maar in Bethlehem. Men komt of reist niet naar Bethlehem, maar men is er. De wijzen komen op grond van aanduidingen, die zij in Jerusalem ontvangen, naar Bethlehem. De profetieën, die men in de oude boeken heeft opgezocht, wijzen naar Bethlehem. Het verhaal is zodanig met Bethlehem verankerd, dat Jozef bij de terugkeer uit Egypte wederom naar Bethlehem wil gaan en door een engel moet gewaarschuwd worden om Nazareth eindelijk als eind-term op te zoeken.

Naast deze eerste karaktertrek bezit het Mattheus-verhaal een andere, die het van het Lukas-verhaal doet onderscheiden. Het is namelijk niet een blij zangerig, maar eerder een kommervol verhaal. Het opent immers met de grote bezorgdheid van Jozef betreffende de toestand van zijn bruid. De eer, aan de familie aangedaan door de wijzen uit het Oosten, wordt aldra vergeten om de zorgen van het nachtelijk vertrek naar Egypte en het drama van de kindermoord. Er is geen leed in het Lukas-verhaal, dan de schaduw van de voorspelling in de tempel. Zelfs het feit, dat men geen plaats vond in de herberg is niet gedramatiseerd, zoals wij dat zo graag zouden doen. Integendeel is in het Mattheus-verhaal de hele stemming eerder zorglijk en klinkt over het geheel de klagende stem van de oude Rachel, die niet wil getroost worden, omdat de kinderen er niet zijn. Ten laatste moet ik nog doen opmerken, dat het Mattheus-Evangelie een Jozef-verhaal is. Het is Jozef, die een boodschap van de hemel krijgt over het wonder, dat zich in Maria heeft voltrokken. Het is Jozef, die aan het Kind de naam van Jesus moet geven. Het is Jozef, die door een engel gewaarschuwd wordt: neem het Kind en zijn moeder en vlucht naar Egypte. Ook in Egypte waarschuwt de hemel de huisvader, dat Herodes is gestorven en vermaant hem in een droom om niet naar Bethlehem terug te keren.

Men moet in deze tegenstellingen geen tegenspraak zoeken. Men moet er slechts uit afleiden, dat hier verschillende bronnen aanwezig zijn en ook, dat hier twee verschillende gewijde-schrijvers deze bronnen benutten voor hun eigen doelstellingen.

Ik spreek daar van bronnen. Lukas lijkt op bescheiden wijze de zijne aan te wijzen. wanneer hij schrijft tot tweemaal tot: MAAR MARIA BEWAARDE DIT ALLES IN HAAR HART EN OVERWOOG HET BIJ ZICHZELF. (Lukas 2, 19, 21 51). Deze korte zin is van een grote suggestiviteit. Lukas lijkt aan te voelen, dat hij, de Griek, die na Mattheus en Markus schrijft, hier als het ware gegevens brengt, die buiten de belangensfeer van de eerste prediking lagen, omdat de gebeurtenissen zich hadden afgespeeld in een tijd, vóór het doopsel van Joannes. Maar de suggestie ligt ook nabij, dat de moeder nooit gelegenheid had gekregen om over deze intieme gebeurtenissen mededelingen te doen. Ik zei reeds, dat de familie van Jezus gedurende het openbaar leven als het ware op de achtergrond geraakt was.

De katholieke vroomheid doet weliswaar herhaaldelijk loffelijke pogingen om Maria te schuiven in de groep van heilige vrouwen zoals: Maria Magdalena, Salome, Joanna van Chusas en anderen, maar hierbij loopt zij het gevaar de geschiedenis te vertekenen en scheef te trekken.

Neen. Wie eerlijk wil blijven bij de oude christelijke documentatie waarover de invloed van de Geest-der-waarheid beschermend waakt ziet Maria eerst het toneel der openbare gebeurtenissen betreden, wanneer het Kind van haar schoot verwikkeld is in het bloedige drama van Golgotha. In deze uren heeft niemand meer de Moeder kunnen weerhouden. Zij heeft gestaan onder het kruis van Jezus, zoals St. Jan ons dat vertelt.

Vanaf dat ogenblik blijkt Maria dan ook haar plaats in te nemen in de allervroegste Kerk.

De Leerling, die Jezus liefhad, is inderdaad van Golgotha teruggekomen met in zijn hart het testament van de Stervende: **Ziedaar uw Moeder!** Lukas verhaalt ons in de Handelingen, hoe Maria later met de Apostelen biddend de komst van de Geest afwachtte. Men kan zich voorstellen, hoe na de verrijzenis en de hemelvaart van Jezus de eerbied voor de Meester voor een gedeelte oversloeg op de Moeder, die zich heel de tijd van het openbaar leven op de achtergrond had gehouden. Terwijl dan na Pinksteren de prediking voortgang vond en zich weldra over heel het land en ver daarbuiten verspreidde, moet er in Jerusalem een kring van christelijke leerlingen zijn geweest. die met piëteit heeft opgevangen uit de mond van de Moeder. wat niemand als zij van Jezus wist. Hier zijn wij dan aan de voornaamste bron van het Kerstverhaal aangekomen.

Deze mededelingen, zo lang in het hart bewaard, moeten ook terecht gekomen zijn bij Lukas, die inderdaad Jerusalem twee jaren lang bezocht. De zoon van de timmerman bleek dus niet de zoon van de timmerman te wezen. Jezus van Nazareth bleek dus niet geboren in Nazareth, maar in Bethlehem. Langzamerhand moeten de vragen van de weetgierige christenen nieuwe antwoorden over het Kind hebben opgeroepen. Het bleek weldra, dat de familie-omstandigheden, die men vroeger misschien had willen vermijden om het aanvaarden van de bovennatuurlijke grootheid van Jezus niet te verhinderen, thans uit de mond van de Moeder als evenveel nieuwe zijdelingse lichtstralen werden op de wondere persoonlijkheid, die Jezus ook voor de Apostelen geweest was.

Letterkundige zijkop

Toen Lukas dan, ongeveer dertig jaar na de dood van Jezus, deze verhalen in zijn Evangelie verwerkte, hadden zij misschien reeds een bepaalde letterkundige vorm aangenomen. De mededelingen van de Moeder, die niet over zichzelf, maar over het Kind sprak, zullen namelijk wel zeer eenvoudig van vorm zijn geweest. De kern van het Kerstverhaal is bijvoorbeeld van een ontroerende pretentieloosheid. Het is als hoorde men er de stem nog van de moeder: **En terwijl zij daar waren, brak de tijd van haar moederschap aan; zij baarde haar eerstgeboren zoon, wikkelde Hem in doeken en legde Hem neer in een kribbe, omdat er geen plaats was in de herberg.** (Lukas 2, 6 7). Hier is namelijk geen enkel stijl-versiersel aangebracht. Hier is geen enkele poging aangewend om deze nederige gebeurtenis een schijn van grootheid te geven. Hetzelfde zal wel gebeurd zijn met de mededeling van de door de volkstelling veroorzaakte reis naar Bethlehem. Het verhaal van de herders in het veld leefde in het hart en het geheugen van Maria als een verhaal, dat haar gedaan was door deze mensen van het volk. Het was precies het verhaal van de herders, dat zij in haar hart bewaarde. (Lukas 2,19). Hoe deze mensen zich hebben uitgedrukt, is voor ons moeilijk meer na te gaan.

Maar onder de pen van Lukas gaan deze verhalen eerst werkelijk indrukwekkend worden. Hij, de christen, ziet thans in het licht van Pasen en Pinksteren, hoe belangrijk deze nederige en door de wereld onopgemerkte gebeurtenissen waren. Lukas, de man van de geschiedenis, weet wel, van welke volkstelling hier sprake moet zijn en straks zullen keizer Augustus en de landvoogd Quirinius van Syrië paraderen als paranymfen naast de twee eenvoudigen, die zich voor de reis naar Bethlehem gereed maken. Of Maria en Jozef als reden van deze reis waarlijk de verre afstamming van koning David lieten gelden, kan buiten bespreking blijven. Maar voor Lukas, die het niet meer heeft over de zoon van de timmerman, maar over de Verlosser van de wereld en de Messias van Israël, vindt deze heraldische kleuren niet misplaatst om zijn eerbied uit te drukken voor Jozef en Maria, die hun eigen grootheid vergaten temidden van de nederigen, die door God verheven worden. Maar Lukas heeft zijn geloof, zijn schrijverstalent en zijn zin voor ware geschiedenis ten dienste gesteld van de Geest van God, die hem to schrijven inspireerde en Lukas heeft ons daarom een Kerstverhaal geschreven, dat nog warm is van wat de Moeder vertelde, maar dat tegelijk een waardige hulde wilde zijn voor de Heer, die zetelde aan de rechterhand van God en dat als het ware een eerherstel werd voor de twee eenvoudigen, die zich bereid hadden verklaard tot het in stilte dragen van het mysterie Gods: ZIE DE DIENSTMAAGD DES HEREN, MIJ GESCHIEDE NAAR UW WOORD, (Lukas 1. 38) en: JOZEF DEED, ZOALS DE ENGEL DES HEREN HEM HAD BEVOLEN. (Mattheus 1, 24).

Het verhaal van Jozef.

Zoals ik reeds zei, loopt parallel met dit Lukas-verhaal, het verhaal van Jozef. Maar naar alle waarschijnlijkheid is deze heilige reeds veel vroeger gestorven. Het sober verhaal van Mattheus moet daarom waarschijnlijk zijn oorsprong vinden in een familie-overlevering, die in of rond Bethlehem moet hebben verder geleefd. Men weet nog van zijn zorgen, men weet van zijn door de hemel georiënteerd leven. men weet van zijn overgrote eerbied voor zijn heilige bruid, maar men herinnert zich nauwelijks meer, dat hij vóór zijn huwelijk reeds in Nazareth gewerkt had. Misschien is dit werken ook slechts van korte duur geweest, zodat Jozef tot aan zijn huwelijk familiaal geheel met Bethlehem verankerd bleef. Hij is daar niet meer na de geboorte van het Kind terug gekomen, zo zal men gezegd hebben. omdat na wat hij in Bethlehem had meegemaakt, hij na Herodes ook diens zoon Archelaus bleef vrezen.

Deze sobere gegevens heeft de Evangelist Mattheus, waarschijnlijk bij een tweede uitgave van zijn boek, verwerkt. Hij heeft als theoloog deze feiten geplaatst in het licht van de oude profetieën en aan de christenen het geluk geschonken van een andere doorkijk op de vroegste geschiedenis van Jezus, die wij het Kindsheidverhaal noemen.

Ik heb boven deze bladzijde de woorden geschreven: Het hart, de theologie en de geschiedenis. Men zou deze drie elementen nog tot in alle bijzonderheden willen onderscheiden bij het lezen van het Evangelisch Kerst-verhaal. Dit is niet meer mogelijk. Zij zijn daarvoor te zeer in elkaar verweven. In feite is alles geschiedenis, want geschiedenis is het verhaal der gebeurtenissen, nadat deze bekeken zijn door het oog en verwerkt door de geest van de geschiedschrijver. In feite is alles theologie, want het is het geloof van de vroegste Kerk, dat hier uit de mond van Maria haar eerbied overneemt voor het Kind, dat zij in haar armoede in de kribbe moest neerleggen. In feite is echter alles ook verwarmd door het hart van de Moeder en door het hart van de stille rechtvaardige, die Jozef heette.

Er ligt in deze Kerstverhalen naast een weerspiegeling der wondere gebeurtenissen een eerbiedige bespiegeling over deze gebeurtenissen. Het allervroegste christendom heeft in deze twee verhalen van Lukas en Mattheus zijn grote eerbied neergeschreven voor de personen, die in deze nieuw ontdekte gebeurtenissen waren betrokken geweest.

Straks zal St. Jan nog een stap verder gaan in deze meditatie en het ware begin van Jezus, die nu zetelt aan de rechterhand van God, aanvangen bij de voet van die zelfde goddelijke troon, waar het Woord God was, alvorens het is nedergedaald en onder ons gewoond heeft.

Een van de fraaiste afbeeldingen der vier Evangelisten toont de band van het Evangeliarium van Lebuïnus, de eerste bisschop van Deventer. Het Evangeliarium stamt uit de elfde eeuw, maar verscheidene delen van de band zijn waarschijnlijk veel ouder. De vier reliëfs zijn uit ivoor gesneden, de Engelenkop in het midden is van albast. Het geheel is rijk versierd met edelstenen, goud en cameeën. Het Evangeliarium bevindt zich in het Aartsbisschoppelijk Museum te Utrecht.

Kop van een jonge herder, die het wonder van Kerstmis aanschouwt. Detail van een gebrandschilderd raam van Jacques Bony in de kerk van Jurgnes (Calvados-Frankrijk)

Eenheid van geest en lichaam

(Van een medische medewerker)

Kerstfeest is het feest van de vreugde om de geboorte van de Verlosser. Het kleine kind van Bethlehem bracht ons ook de vrede: door zijn verschijnen na al die eeuwen van gespannen verwachting werd het onrustige verlangen omgezet in het vredige bewustzijn van de vervulling.

De liturgie viert Pasen, het feest van de voltooiing van de verlossing als een feest van hoger rang. Het feit dat de christen (theologisch gezien ten onrechte) geneigd is de vreugde van het Kerstfeest hoger te stellen dan die van Pasen, zal behalve door de begrijpelijke gevoelens van tederheid die het Kerstgebeuren oproept, ten dele ook zijn verklaring vinden in de hunkering van de mens naar de vrede. Nu meer dan ooit, want onze tijd kent de vrede niet meer. Na de laatste oorlog leven wij voortdurend in een gewapende vrede die geen vrede is en voor vele mensen geladen is met een angstige onzekerheid over het noodlot dat voorbij kan gaan, maar ons ook op een zwarte dag kan treffen.

Vanzelfsprekend wordt onze gezondheid door deze spanningen ongunstig beïnvloed.

Wij mensen zijn gecompliceerde en onverstandige wezens, want wie zou verwachten dat een groot aantal mensen uit dit alles de voor de hand liggende conclusies zou trekken inzake de betrekkelijkheid van de dingen dezer wereld, komt bedrogen uit. Weliswaar is er enerzijds een tendenz tot verdieping en beschouwing, onder meer tot uiting komend in de na-oorlogse toeloop naar kloosterorden als de Trappisten, maar deze wordt volledig in de schaduw gesteld door de jakkerende onrust van onze dagen waarbij niemand zich de vraag schijnt te stellen: waarheen?

De geestelijke gezondheidszorg heeft hier een enorme taak, die naar onze mening evenzeer ligt op het gebied van de zielenherder die zijn kudde moet helpen te komen tot een hervinden van een juiste waardering van de waarden van het leven. Zonder dit

Vreugde en vrede, de gaven van Kerstmis, zijn belangrijk voor de geestelijke en lichamelijke gezondheid

laatste zal het pogen van de medici — psychiaters incluis — falen blijken. De wetenschap kan het geestelijk leven niet vervangen, alle kennis en organisaties ten spijt. Alleen een bezielend geestelijk leven kan de innerlijke rust schenken die noodzakelijk de basis moet vormen voor de geestelijke en onverbrekelijk hiermee verbonden lichamelijke gezondheid.

De psychosomatiek heeft de laatste jaren weer de nadruk gelegd op de eenheid van geest en lichaam: psychische moeilijkheden kunnen een lichamelijke ziekte in de hand werken en omgekeerd, maar de officiële geneeskunde is er nog slechts weinig van doordrongen, dat ook het innerlijk leven in religieuze zin hiermee onlosmakelijk is verbonden. De godsdienst is niet weg te denken uit het menselijk leven.

Vooral in de Verenigde Staten wordt de door zich zelf en anderen opgejaagde nerveuze mens bedolven onder talloze, vaak diep ingrijpende „kalmerende middelen". Kostbare en geraffineerde reclames werken een overmatig gebruik of liever misbruik van deze stoffen in de hand. Weinigen zien helaas in, dat het allemaal niet veel beter dan kwakzalverij respectievelijk drogistengeneeskunde is. De wezenlijke kwaal wordt niet weggenomen. Het is als met een pijnlijke rotte kies, een kiespijnpoeder kan tijdelijk wonderen verrichten, maar de rotte kies wordt er niet beter door en zal er toch uit moeten. De gang naar de tandarts is voor velen echter niet gemakkelijk. Aldus gaat het de nerveuze gespannen mens, een kalmerend middel kan soms nuttig zijn en tijdelijk de spanningen onderdrukken. Het gelukt echter maar zelden de spanningen weg te nemen omdat zij meestal niet voortkomen uit een abnormale werking van het zenuwstelsel zelf, maar een gevolg zijn van een overbelasting van de geest, die bij de ene mens veerkrachtiger is dan bij de ander; dit zal een ieder duidelijk zijn.

Wij christenen hebben daarom reden te over om op het feest van de vrede dankbaar te zijn, dat wij het geloof hebben gekregen dat ons houvast, rust en vrede kan geven.

Daarom hopen wij dat de vrede des harten niet alleen een vrome wens maar inderdaad uw deel moge zijn, mede tot heil van uw lichamelijke en geestelijke gezondheid.

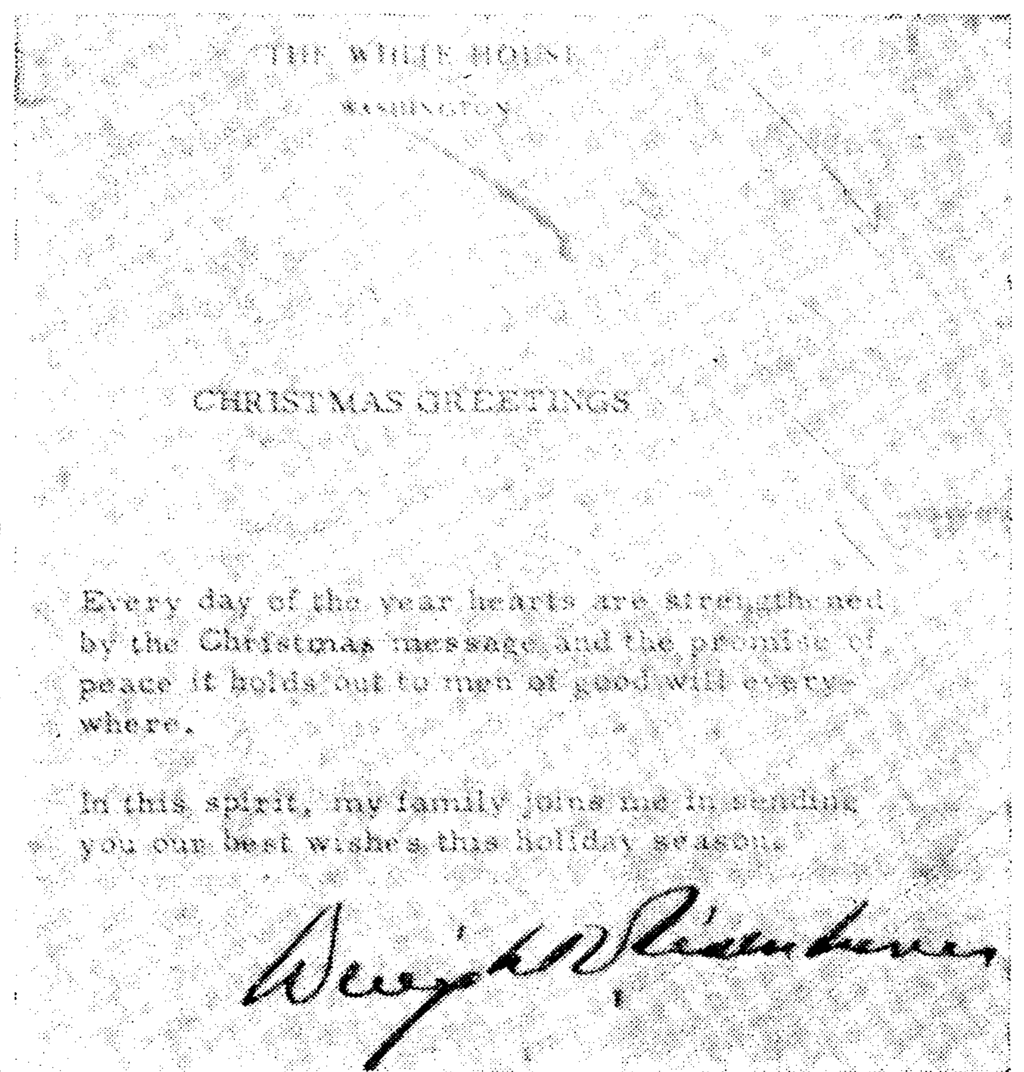
Omdat eenvoudigen verstaan

Omdat eenvoudigen verstaan
wat door geen ingewikkeld zoeken
noch lezen in geleerde boeken
begrepen wordt of nagegaan,

Zijn herders toen in Uwen stal
geknield en hebben U aanbeden,
dit is tweeduizend jaar geleden
en nog weet elk het overal.

Geen mensch heeft ooit hun naam gemeld
de rest van hun onschuldig leven
is door geen wetenschap beschreven,
wordt slechts aan kinderen verteld.

Anton van Duinkerken

THE WHITE HOUSE
WASHINGTON

CHRISTMAS GREETINGS

Every day of the year hearts are strengthened by the Christmas message and the promise of peace it holds out to men of good will everywhere.

In this spirit, my family joins me in sending you our best wishes this holiday season.

Deze brief zendt president Eisenhower dit jaar bij gelegenheid van het Kerstfeest aan zijn vrienden en relaties.

Een Spookverhaal

Het was niet lang na tienen op een winderige herfstmorgen, toen Denis O'Shea zijn oude schimmel over de brug naar Castletown reed en met zijn wagen voor onze meubelmakerij afstapte. Ik herinner het mij goed omdat ik de winkel juist geopend had en de sleutel juist uit de voordeur haalde. Hij bond tegen de paal waar hij het paard aan vastgemaakt had, staarde enige minuten lang naar mij en dan, zich weer oprichtend wende hij zich in de richting van Quinn's herberg.

„Ik kom over enkele minuten bij

je" zei hij over zijn rug, „je moet een werkje voor mij opknappen."

Om elf uur was hij terug. Zijn zware grijze baard toonde aan dat hij zich enkele dagen niet geschoren had en zijn stem klonk een beetje dik.

„Je moet een doodskist voor mij maken, zei hij, „mijn knecht is gisternacht gestorven".

„Wat jammer, Denis, antwoordde ik, „nu zal jij helemaal alleen zijn. Maar wij worden allemaal oud en allen moeten wij een keer aan."

„Ja, en wij weten niet wie de volgende zal zijn." merkte hij op.

„Stierf hij plotseling?" informeerde ik „of was hij ziek?"

„Wel, hij was niet wat je noemt kerngezond", zei Denis terwijl hij een straal spuug tussen zijn tanden op de straat mikte.

„Wij plachten iedere morgen om beurten de oude zwarte koe te melken en thee te zetten. Vanmorgen toen ik hem riep om de zwarte koe te melken antwoordde hij niet en toen ik ging kijken, was hij bleek en stijf en koud. Het was te laat om de pastoor of de dokter te roepen, daarom dronk ik de fles whisky leeg waar wij de vorige nacht aan begonnen waren en reed ik naar hier om een kist te kopen".

„Ik maak ze in drie verschillende formaten" vertelde ik hem. Naar de allerkleinste is thans bijna geen vraag meer. Ik laat altijd twee grote in voorraad maken. Maar indien hij van middelmatige groote is, dan moet ik de maat nemen en de planken zagen en ze aan elkaar spijkeren."

„Het moet een middelgrote kist zijn, want hij was ongeveer even hoog als ik alleen niet zo zwaar."

„Tegen vier uur dan", zei ik, „als je er dan bent, is de kist gereed met deksel en al."

Dat vond Denis in orde, want hij moest nog wat boodschappen halen daarna zou hij naar de taverne van Quinn gaan en om vier uur de kist komen halen.

Om vijf uur was hij terug. Ik hielp hem de kist achter op de wagen zetten. Denis zat een beetje onzeker op de bok en ik zei hem daar te blijven zitten. Toen vertrok hij de brug over.... voor de tien kilometer lange tocht naar huis.

Ik hoopte maar dat hij het zou halen: er woei een geweldige stormwind. In ieder geval kende de oude knol de weg uit het hoofd.

De volgende morgen toen ik de winkel opende, kwam een kar de brug over en hield Pat Shannon voor mijn deur stil. Hij moest een medicijnkastje ophalen dat ik voor zijn vrouw gemaakt had.

„Wat een storm vannacht, Pat", zei ik.

„Niet alleen storm," zei Pat opgewonden. „Maar een schimmel naar men zegt zonder kop reed in volle gallop langs ons huis, terwijl een dode man, half opgericht in een doodskist de teugels hield. En even verder de weg op hoorde iemand de dode kreunen."

Ik dacht bij mijzelf: „Zo komen nu de spookverhalen in de wereld. De stormachtige nacht, de schimmel, de doodskist en iemand met enige verbeeldingskracht langs de weg.

Zo dacht ik erover totdat ik 's avonds, naar de dodenwake ging en Denis O'Shea in de kist zag liggen, terwijl de knecht thee rondbracht.

★

Pieter Brueghel de Oudere, De aanbidding door de Wijzen.

★ KERSTMIS ★ IN ★ ITALIE ★

„PINZA", het reusachtig kerstbrood der Venetianen

door

ANTONIO NIERO

Venetië. — De Kerstviering in het gebied van Venetië dat rondom deze beroemde stad ligt, is verdeeld tussen huis en kerk, met enkele gebruiken die teruggrijpen naar vóór-Christelijke tijden.

In het patriarchaat van Venetië beginnen de kerstaktiviteiten met een noveen. Iedere morgen en avond zijn de kerken gevuld met gelovigen die zich geestelijk voorbereiden op de komst van Christus.

Het is in deze tijd gewoon dat men voor het ochtendkrieken hele gezinnen op weg naar de kerk ziet langs de buitenwegen.

Gedurende deze dagen worden ook de kerstfiguren voor de vele kerstgroepen te voorschijn gehaald, schoongemaakt en indien nodig opnieuw beschilderd. In iedere kerk wordt een zijkapel gereserveerd voor de kerstgroep, terwijl de kinderen van de parochie behulpzaam zijn bij het vormen van de kerststal in de kerk.

Hierbij laat men dikwijls de fantasie de vrije teugel. Daags voor kerstmis bereidt iedereen zich voor op de grote gebeurtenis. Arbeiders en boeren houden vroeg op met hun werk en gaan naar huis. Men onthoudt zich die dag strikt van voedsel en slechts „pinza", een speciaal voor deze dag volgens een eeuwenoud recept bereid brood wordt gegeten.

„Pinza" bestaat uit maismeel, witte rozijnen en stukjes gedroogde vijgen, tot een ruw deeg wordt bewerkt met veel water. Het wordt gebakken of gekookt in hete as. In huizen waar het gas is doorgedrongen wordt de hout-as speciaal voor de „pinza" klaargemaakt, want het is geen goede „pinza" waar niet de rook-smaak van gebrand hout aan zit.

In de streek rondom de beneden-Piave wordt dit brood in zeer grote afmetingen gemaakt en dient het voor het gehele gezin en alle kennissen. Soms is het zo groot dat men een speciale oven moet bouwen om het te bakken en een koppel ossen moet gebruiken om het uit de oven te trekken als het gaar is.

Op de „pinza" maakt men een kruis als teken van zegen. Een stuk wordt meestal naar de pastoor gebracht als een teken van eerbied van zijn geestelijke kinderen.

Volgens de volkstraditie is de „pinza" het symbool van het brood dat door Maria en Jozef op hun weg naar Bethlehem werd gegeten. De oorsprong van deze traditie gaat verloren in de vroegste christelijke tijden, maar het woord „pinza" gaat terug naar de romeinse tijd. „Pinza" of „Pinsa" is de versie van het Venetiaanse dialekt voor het latijnse „panis pinsatum", hetgeen betekend van gemalen koren gebakken brood.

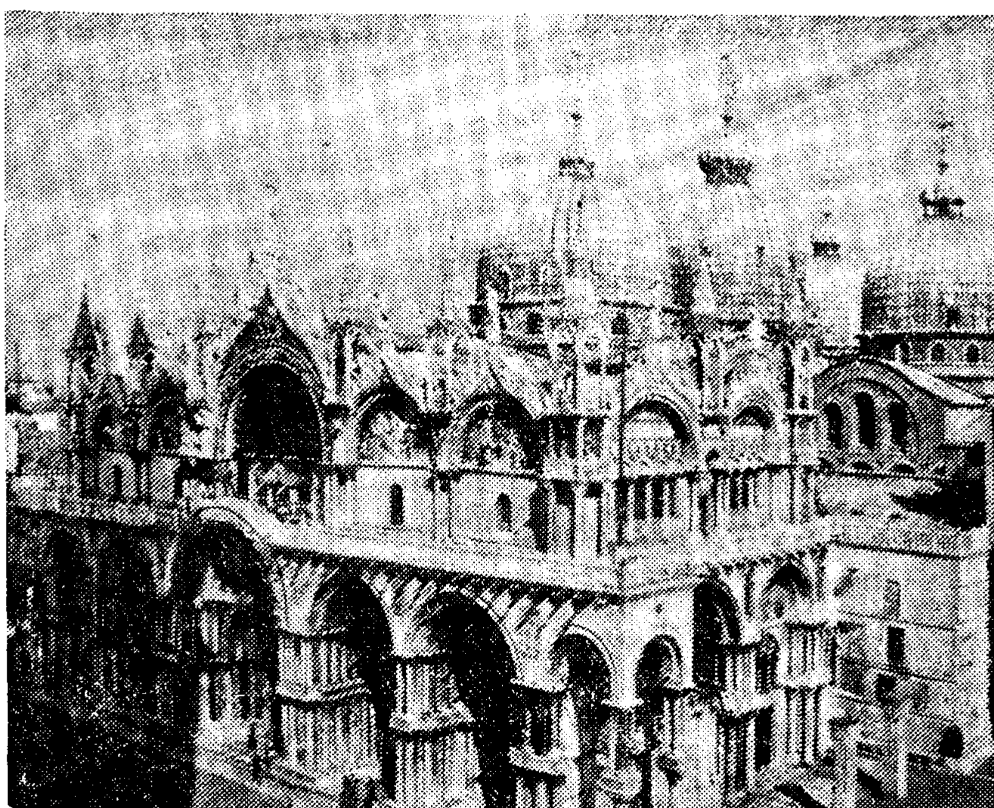
Gedurende de namiddag van 24 december, terwijl de ouderen bij drommen in de kerk staan om te biechten, nemen de jongens de ketting waaraan de pot hangt boven het open haardvuur en slepen hem langs de weg, om hem te laten blinken. Ondertussen maken de meisjes de haard schoon, poetsen de koperen potten en kandelaars die in de keuken hangen, en brengen de laatste hand aan de kerstgroep die in een hoek van de kamer staat opgesteld.

Te middernacht dromt de gehele bevolking samen in de basiliek, in de volksmond de Pieve genoemd, waar een plechtige Mis wordt opgedragen door de aartspriester. De franciskanen en capucijnen komen van hun kerk om te assisteren.

Op Kerstdag is het de gewoonte dat alle oudjes van de stad naar de kerk der franciscanen gaat, waar zij in de refter samenaanzitten aan een speciaal voor hen bereide kerstmaaltijd.

Op het feest van Driekoningen bedenkt men zeer speciaal de leden van de politiemacht. De inwoners gaan naar de grote boom op het Garibaldi-plein en laten aan de voet daarvan hun geschenken voor de politie-agenten. Voornamelijk bestaan deze geschenken uit flessen muskaatwijn, taarten en nogat, Venetiaanse kerstspecialiteiten. De geschenken worden gelijkelijk onder de politieagenten verdeeld.

Op deze charmante wijze drukt de bevolking haar dank uit voor de bescherming die het de gehele jaar door geniet van de politiemacht. (N.C.)

VENETIE: De San Marco

In de Romagna draagt Kerstmis stempel van anti-clericale traditie

door: LORENZO BEDESCHI

Bologna. — In het gebied van de Romagna heeft de geest van de kerstviering zich niet meer hersteld van de anti-klerikale na-weeën, die op de inlijving der Pauselijke Staten volgde. Op de „Burgerlijke Kalender" van 1871 liet de Direkteur van Onderwijs voor de Romagna 25 december vervallen als feestdag en stelde daarvoor in de plaats de 13e maart, de verjaardag van Victor Emanuel II, de eerste heerser over het Verenigde Italië.

Dit was de eerste uitdrukking van minachting voor de christelijke kersttraditie in Romagna, de streek die ligt tussen Bologna en Rimini aan de Adriatische kust.

Toen de Pauselijke Staten nog bestonden, was Pius IX zowel paus als koning. Praktisch hielden deze Staten op te bestaan in 1860 na jaren van burgerstrijd, aangewakkerd door de volgelingen van Mazzini. Romagna en verschillende andere Pauselijke Staten gingen toen over aan het Huis van Savoye, dat over Sardinië en Piedmont heerste. Laatstgenoemde staat was de geboorteplaats van de beweging voor nationale bevrijding: de „Risorgimento", die gericht was tegen de Habsburgse heerschappij in Noord-Italië, de Bourbon-heerschappij in Napels en de souvereiniteit van de Paus over de Pauselijke Staten.

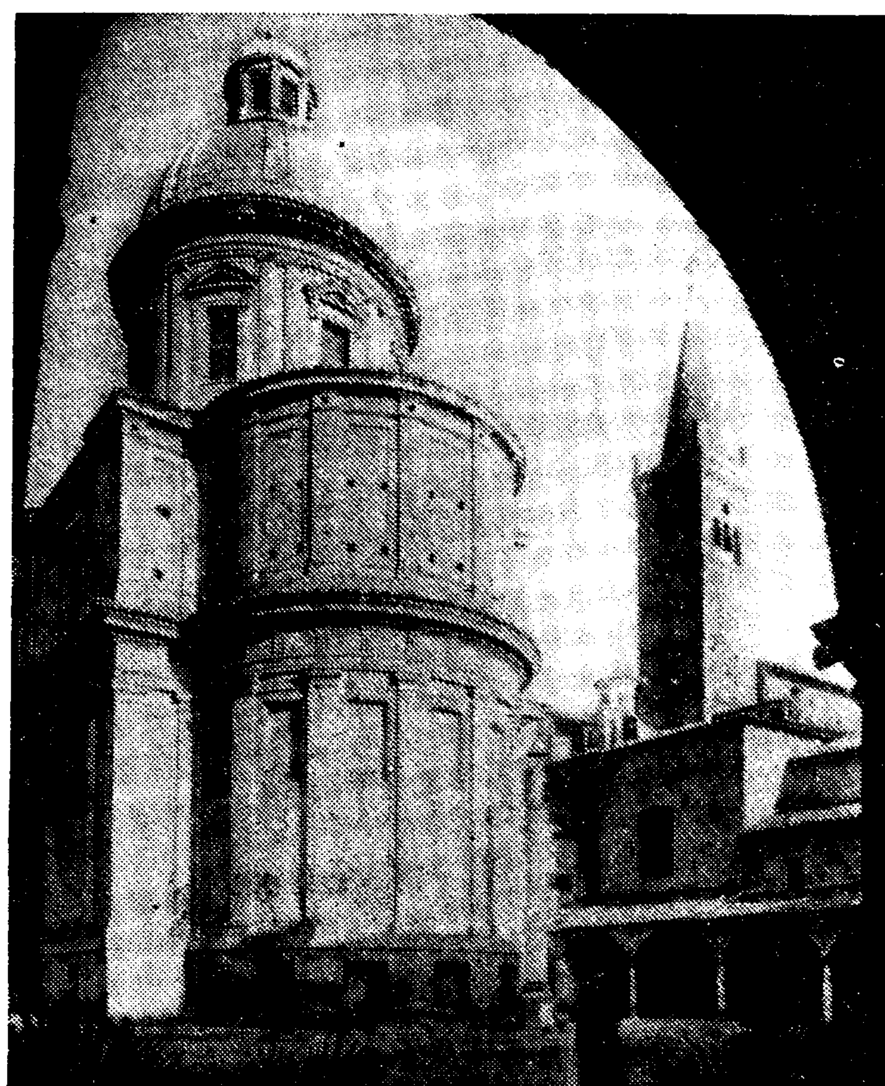
De éénwording werd in 1870 bereikt, toen Piedmontese troepen Rome veroverden, en het de hoofdstad maakten van het nieuwe koninkrijk Italië onder koning Victor Emanuel.

Anti-klerikale krachten maakten gebruik van de politieke situatie. Haat tegen de Kerk, de godsdienst en de Paus werd aangemoedigd en verspreid, speciaal in de gebieden, die vroeger onder heerschappij van de Paus hadden gestaan. In de Romagna draagt de kerstviering nog steeds het stempel van deze anti-klerikale traditie.

Men zal praktisch geen huis vinden, waar een kerstkribbe wordt opgesteld, zoals dat in andere streken van Italië gebeurt. Het is zelfs moeilijk om handwerklieden te vinden, die de beelden maken voor de kerstgroep, hoewel deze in andere delen van Italië in overvloed te vinden zijn en de aardewerk-industrie juist in deze streken sterk ontwikkeld is.

Onder Mussolini werd een poging gedaan om het gebruik van de kerstboom in te voeren, die echter mislukte. Kortom, het kerstfeest heeft althans uiterlijk in de Romagna een heidens karakter. Het hoogtepunt van deze dag is voor ieder gezin, arm en rijk de meest uitgebreide maaltijd van het jaar te bereiden. De specialiteit van ieder kerstdiner in de Romagna is een soep, genaamd „I cappalletti" (de hoedjes", een knoedelsoep, waar veel kapoen vlees in drijft.

De Katholieke Aktie en de geestelijkheid hebben de laatste tien jaar getracht het liturgische karakter van het feest te accentueren en het gebruik van de kerstkribbe wederom in te voeren (N.C.).

BOLOGNA: Absis en koejel van de Dominicuskerk.

Relikwieën van de Kribbe in de H. Maria de Meerdere

door

JAMES C. O'NEILL

Rome. — De devotie in Rome op de avond voor Kerstmis koncentreert zich rondom vijf stukken hout, die in de basiliek van de Heilige Maria de Meerdere werden bewaard. Van deze stukjes hout wordt aangenomen, dat zij afkomstig zijn van de kribbe, waarin het kindje Jezus door Zijn Moeder gelegd is in de stal van Bethlehem. Telkenjaren worden zij op de avond voor Kerstmis tentoongesteld ter speciale verering door de gelovigen.

Hoe en wanneer de stukjes kribbe in Rome gekozen zijn, is in de nevelen van het verleden verborgen.

Sommige historici menen, dat zij in de zevende eeuw tijdens het pontificaat van Paus Theodorus naar de eeuwige stad werden gebracht.

In de 9e eeuw was de basiliek bekend onder de naam Heilige Maria bij de Kribbe en Paus Adrianus I liet een groot altaar bouwen voor de relieken. In de 16e eeuw werd dit altaar gerestaureerd door Paus Pius IV, terwijl een andere Paus, Sixtus V, een aantal marmeren reliefs, die het verhaal van de geboorte uitbeelden, liet aanbrengen.

Dezelfde Paus liet de relieken van het hoofdaltaar overbrengen naar een plaats onder het Sacramentsaltaar rechts in de kerk. In 1830 schonk de hertoging van Villa Hermosa een prachtig zilveren reliekschrijn aan de basiliek om de stukken hout te bewaren. De schrijn wordt gekroond door een Christuskind in zilver, dat de handen zegenend opheft.

Gedurende het jaar worden de relieken in een ondergronds kapel onder het hoofdaltaar bewaard. Vóór dit altaar staat een meer dan levensgroot marmeren standbeeld van Pius IX in knielende houding.

In 1893 heeft pater Lais, onderdirekteur van de Vatikaanse Sterrewacht, de stukjes hout onderzocht en bevond hij, dat zij van de wilde vijgeboom afkomstig zijn, een boom, die overvloedig groeit in de omstreken van Bethlehem.

Men gelooft, dat de stukken hout steunstukken waren voor een stenen voederbak, die mogelijk uit de muur van de stal zelf gehakt kon zijn. Ondanks deze theorieën blijven de katholieken van Rome de oude stukjes hout beschouwen als afkomstig van de kribbe van het kerstkindje. Tijdens de plechtigheden op de avond voor Kerstmis, brengt men duizenden kinderen naar de basiliek om er te bidden voor de uitgestelde relikwieën.

De schitterende versieringen van de basiliek en de fraaie reliekschrijn vormen een scherp kontrast met deze stukjes hout, die de eenvoud en de armoede rondom het grote kerstgebeuren levendig oproepen

(N.C.)

DE KLEINE HERDER

Herders komen aangelopen.
Kleine Ben holt blij vooraan,
en hij ziet het allereerste
stil de staldeur open gaan.

„Kom maar binnen, kleine herder"
zegt Sint Jozef bij de deur.
Op zijn tenen loopt Ben verder
en dan zegt hij met een kleur:

„Lieve Vrouw is U de Moeder
van het kleine Kindje daar?
'k Wou zo graag zijn voetjes strelen.
Mag het wel? Heel even maar."

„Goed, hoor" zegt Maria vriendelijk.
Kleine Ben komt dichterbij.
„Kijk eens" roept hij opgetogen.
„Kijk, het Kindje lacht naar mij!"

En dan streelt hij heel voorzichtig,
beide voetjes, koud en klein.
„Lieve Jezus" zegt hij zachtjes,
„'k Wou zo graag Uw vriendje zijn!

'k Moet nu weer de schaapjes hoeden,
maar ik kom hier gauw eens weer!
En dan krijgt U al mijn speelgoed.
Dag! Tot morgen, lieve Heer!"

VERA WITTE

In FLORENCE viert men „CEPPO" en „CEPPINO"

door GIULIO STACCIOLI

Florence. — „Ceppo" en „Ceppino" — het grote kerstblok en het kleine kerstblok, zo noemen de Florentijnen respektievelijk Eerste en Tweede Kerstdag. Zowel in de stad, beroemd om zijn musea en Middeleeuwse gebouwen als op het platteland van Toscane is Kerstmis het grote feest van de intieme warmte van het gezinsleven en de warmte van het kerstgen kerken.

„Ceppo" begint al de avond voor Kerstmis. Het hoofd van het gezin, geholpen door jongere gezinsleden, zoekt een zo groot mogelijke houtblok uit en plaatst dit op het vuur. Het hele gezin verzamelt zich om de haard en speelt een soort lotto of bingo, totdat het tijd is voor de middernachtmis. Alleen de grootouders blijven thuis. Als de rest ter kerke is, maken zij warme kruiken klaar voor de bedden, houden het vuur in de haard goed aan en bidden de rozenkrans.

Te middernacht kondigt de grote klok in de 600 jaar oude Giottotoren naast de kathedraal aan, dat het kerstmis is. Het klokkegelui wordt overgenomen, eerst door de klokken in het centrum van de stad en dan door de verder gelegen kerken.

Het luiden wordt als het ware van de ene kerk op de andere overgebracht, totdat geheel het Toscaanse landschap tenslotte als het ware van het klokgelui trilt.

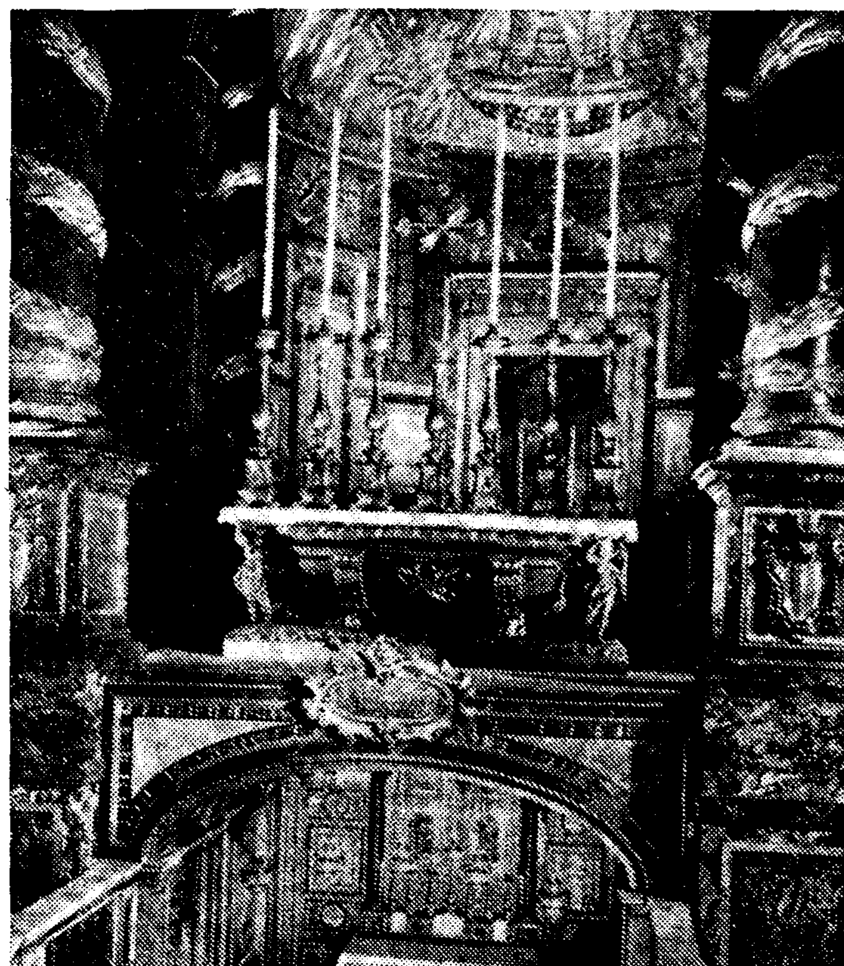
Op Kerstmorgen wonen zij, die niet naar de nachtmis zijn gegaan, de Mis bij. Iedereen, ook zij, die dit gedurende het jaar niet doen, gaat naar de kerk.

's Middags wordt het hoofdgerecht gegeten. Onder de borden van de ouderen zijn brieven geschoven, die door de kinderen geschreven zijn. „Ik zal braaf en gehoorzaam zijn als u een bal voor mij koopt", dit zou men het prototype kunnen noemen van zulk een brief hoe lang zij verder ook is.

Zoals in andere delen van Italië heeft de feitelijke uitreiking van geschenken ook in deze streken plaats op Driekoningen. Het traditionele kerstgerecht is kapoen met champignonsaus. Verder: florentijnse sla, fruit en een soort harde ongedesemd brood, waar stukjes gedroogde fruit in zitten, „panforte" genaamd en soms ook een zeer harde soort beschuit „cavalucci" genaamd, voor degenen, wier tanden sterk genoeg zijn.

In de namiddag van „ceppo" worden de kerststallen in de verschillende kerken van de stad bezocht. „Capanucce" worden deze kerstgroepen genoemd (het verkleinwoord dat de boeren voor hut gebruiken), en die veelal met grote kunstzin zijn gemaakt. Vooral in de kerken, die door verschillende orden en congregaties bediend worden, heerst een grote wedijver, wie de mooiste en grootste kerstgroep heeft. Vooral in de kerk van Santa Maria, waar het kerstgebeuren door levende figuren wordt voorgesteld, is het druk. Ieder huis heeft ook een kerststal en in iedere parochie is er een wedstrijd wie de mooiste kerstgroep heeft.

Op tweede Kerstdag, „Ceppino", eveneens een vrije dag, worden de restanten van het Kerstfeest opgemaakt, bezoekt men vrienden en kennissen en zijn de theaters overvol (N.C.).

ROME: Het pausaltaar met daaronder het altaar van de Kribbe in de kerk van de H. Maria de Meerdere.

DIRECTIE EN PERSONEEL

van de

N. V. Assurantie Maatschappij

DE NEDERLANDEN

VAN 1845

en

N. V. FATUM

Gelukkig Kerstfeest

Voorspoedig

Nieuwjaar

Met oprechte wensen
voor een onbezorgde Kerstviering
en
gezondheid en voorspoed
in het komende jaar.

N.V. EDWARDS HENRIQUEZ & CO'S BANK, CURACAO
en
ARUBA COMMERCIAL BANK, ARUBA

Het Bestuur en de Zusters
van het

St. Elisabeth Gasthuis

wensen aan allen, die hun goede wensen
zonden, aan weldoeners, vrienden en
oud-patiënten

een

Zalig Kerstfeest

en

Zalig Nieuwjaar

★

N.V. CURACAOSCHE
PETROLEUM
INDUSTRIE MIJ
&
CURACAOSCHE
SCHEEPVAART MIJ

De Directie en het Personeel wensen U
allen een Gelukkig Kerstfeest en een
Voorspoedig 1959

Season's Greetings

and

good wishes for a Happy New Year

Season's Best

May a wealth of good cheer find its way to your house this Christmas.

Electro Technisch Installatie Bureau

J. C. GUNTER

Nikibokoweg 6, Curaçao N.A.

CURACAO TRADING
COMPANY N.A.

wenst U

een Zalig Kerstfeest

en

een Gelukkig Nieuwjaar

Mosaicos San

Desea

FELICES PASCUAS

y

UN PROSPERO

AÑO NUEVO

a sus

Favorecedores

y Amigos

Landoo's

N.V.

wenst vrienden en begunstigers

PRETTIGE KERSTDAGEN

en een

VOORSPOEDIG NIEUWJAAR

BEST WISHES

celebrating
holiday season in
American
by wishing
health

opportunity ....
thank
our friends
and customers ....
May joy be theirs
at all times

EUROPA

Breedestraat 3 (P) Tel. 12031

„WIJ HEBBEN ZIJN STER in het OOSTEN GEZIEN"

Welk teken aan de hemel heeft de magiërs bewogen tot de reis naar Bethlehem?

(Van een bijzondere medewerker)

Zonder de „ster van Bethlehem" is eigenlijk geen kerstfeest geheel volledig. De ster, vaak afgebeeld met vijf punten en al of niet met een gouden of zilveren staart, is altijd een belangrijk element bij de kerstviering geweest. De vele afbeeldingen uit vroeger dagen laten ons dit duidelijk zien. Het evangelie van Mattheus verhaalt ons in hoofdstuk 2 over de ster die de wijzen zagen in het Oosten:

„Toen Jezus nu geboren was te Bethlehem van Juda in de dagen van koning Herodes, zie toen kwamen er wijzen uit het Oosten te Jeruzalem. Ze zeiden: waar is de koning der Joden die zojuist geboren moet zijn? want wij hebben zijn ster in het Oosten gezien en wij zijn gekomen om hem te aanbidden".

Uit hetgeen Mattheus ons in zijn evangelie vertelt, blijkt, hoe onnauwkeurig zijn beschrijving van de ster zelf ook is, dat er toch wel een zeer opvallend en bijzonder verschijnsel geweest moet zijn.

Welk schouwspel heeft de wijze magiërs doen besluiten dat er in het avondland een koningszoon geboren moest zijn en hoe moeten wij verklaren dat de magiërs tot deze conclusie kwamen? Dit zijn vragen die alleen in nauw verband met elkaar kunnen worden beantwoord. Welk hemelverschijnsel het geweest is, zullen we moeten proberen te achterhalen met onze moderne kennis van de sterrenhemel en met wat we in oude kronieken kunnen vinden over de gebeurtenissen uit die dagen. Kronieken die ons inlichten over het werk van de astrologen, over wat ze waarnamen aan de hemel en over de betekenis, die zij daaraan hechtten. We kunnen zo misschien achterhalen wat de diepere reden geweest is voor de magiërs om de reis naar Palestina te ondernemen.

Het zijn ongetwijfeld astrologen geweest, de drie „Magiërs", die in Babylon woonden en werkten. De astrologie, door hen vaardig bedreven, was daar belangrijk en nauw verweven met het dagelijkse bestaan van vorst en volk.

Het werk, waar de astrologen zich voornamelijk mee bezig hielden, was het nauwkeurig volgen en optekenen van de plaatsen van maan en planeten ten opzichte van de sterrenhemel en ten opzichte van elkaar. Volgens hen was immers juist uit de stand van deze hemellichamen af te leiden wat er op de aarde gebeurde en zou gaan gebeuren. Vaak ging het daarbij om de geboorte of het overlijden van een vorstelijk of hooggeplaatst persoon, maar ook het wel en wee van het volk kon uit de sterren worden afgeleid. Daarom was het onderzoek van de hemel van groot belang. Aan de verschijnselen, die men waarnam werd grotere betekenis toegekend naarmate ze zeldzamer aan de hemel te zien waren. De „ster" moet dan ook voor deze magiërs wel een zeer bijzonder gebeuren aan de hemel zijn geweest, dat zij van groot belang hebben geacht. Van zulk groot belang zelfs, dat ze een grote reis begonnen, om de koningszoon te aanbidden, van wie het hemels teken gezegd had, dat Hij geboren was.

Wat kan nu de „ster" voor een teken zijn geweest, dat ze zulk een indruk maakte op de astrologen? Laten we eens onderzoeken wat wij tegenwoordig als bijzondere hemelverschijnselen beschouwen.

Vallende sterren

Gedurende de nacht heeft ieder van ons wel eens een vallende ster gezien en mogelijk soms een sterren-regen. Hoewel in werkelijkheid slechts een nietig stofje, dat met grote snelheid de aardse dampkring binnen schiet en daar verbrandt, laat een vallende ster tijdens zijn ondergang vaak een indrukwekkend lichtend spoor na. Zou het misschien mogelijk zijn, dat een uitzonderlijk grote vallende ster of sterrenregen het verschijnsel geweest is, dat de „drie koningen" zagen? Sommige auteurs meenden vroeger, dat dit inderdaad zo was. Het is niet met zekerheid te ontkennen, maar de kans is erg klein, dat we in deze richting de oplossing zouden moeten zoeken. Het optreden van vallende sterren moet de wijzen wel bekend zijn geweest. Juist daarom lijkt het niet waarschijnlijk dat dit de „ster der wijzen" zou zijn geweest. Vallende sterren komen namelijk vrij vaak voor en iedere nacht kunnen we er wel aan de donkere hemel zien verschijnen. Bovendien duurt dit verschijnsel maar zeer kort. Het is moeilijk voor te stellen, hoe we het verhaal van Mattheus er mee in verband zouden kunnen brengen.

Kometen

Maar we kennen nog een ander hemels object en dat draagt misschien wel de mogelijkheid in zich om met de „ster der wijzen" te worden geïdentificeerd. Kometen hebben altijd een grote indruk op de mensen gemaakt en in oude tijden is hun veel toegedicht. Lange tijd heeft men dan ook geloofd, dat de ster van Bethlehem een komeet of een engel in de gedaante van een ster zou zijn geweest. De „haarsterren", zoals ze wel worden genoemd, kunnen zeer helder worden en een imponerend verschijnsel aan de hemel zijn, vooral in gebieden waar de nachten helder zijn en de lucht niet door stof of rook wordt vertroebeld. Het is bekend, dat de nachten in het oosten meestal zeer helder zijn en de magiërs hebben zeker ook kometen waargenomen. We vinden die soms ook wel in hun kronieken vermeld. Enige kometen komen met regelmatige tussenpozen weer terug naar de omgeving van de zon en kunnen dan, als ze helder zijn, weer door ons gezien worden. Een voorbeeld is de komeet van Halley. Deze komt om de 75 à 76 jaar naar de zon terug en is wel aangezien voor de ster van Bethlehem.

Zijn er argumenten te vinden, die deze hypothese waar zouden kunnen maken? Uit de genoemde oude kronieken weten we, dat in het jaar 12 v. Chr. en ook in het jaar 66 n. Chr. een heldere komeet is waargenomen. Deze mededeling is in overeenstemming met de regelmatige tijden van terugkeer van de komeet van Halley. Nu kan men evenwel opmerken dat deze komeet nooit de ster van Bethlehem geweest kan zijn daar de geboorte van Christus niet in het jaar 12 plaatsgevonden heeft.

Dit argument tegen de komeet is echter onjuist. De notatie namelijk v. Chr. en n. Chr. zoals wij die kennen is, zoals men wellicht weet, niet geheel juist. Zij werd ingevoerd door de abt Dionisius Exiguus en deze heeft zich vergist bij het vaststellen van het jaar waarin de Heer werd geboren. Onder andere blijkt dit uit het feit, uit andere bronnen bekend, dat Herodes volgens de telling van Dionisius in het jaar 4 v. Chr. overleed. Dit klopt in het geheel niet met het bijbelse verhaal. De mening dat onze jaartelling dus zou beginnen bij de geboorte van Christus berust op een te betreuren vergissing en wij zullen in de nu eenmaal ingeburgerde telling de geboorte zeker een viertal jaren vroeger moeten plaatsen.

Een argument voor de komeet als ster der wijzen zouden we kunnen vinden in het verschijnen in 66 n. Chr. van Halleys komeet. Toen is een oosters vorst, waarvan Plinius zegt dat hij een „magus" was, Tiridates, naar het avondland getrokken. Ditmaal naar Rome, waar hij bij Nero aangekomen „zijn knie boog, de handen ophief en hem aanbad". Het lijkt wel of we hier een analoog gebeuren hebben gevonden met de reis naar Bethlehem. Dat dit echter het doorslaand bewijs zou zijn voor de komeet als de „ster der wijzen" kunnen we toch niet aanvaarden. Het is zelfs zeer onwaarschijnlijk dat de komeet de heilbrengende ster van Bethlehem zou zijn. In de historie der oude volken is het zeer ongewoon, dat een komeet beschouwd werd als een gelukbrengend hemels teken. Integendeel, een komeet werd meestal opgevat als onheilsbode, was een angstaanjagend verschijnsel staande aan de hemel als een opgeheven zwaard van vergelding.

Wanneer men oude lijsten, waarin kometen vermeld staan, doorzoekt, staat bij vele kometen afzonderlijk vaak een opsomming van alle onheilen, die de aarde op dat ogenblik troffen: hongersnood, oorlog, de val van een vorst of de dood van een koning. Het bekendste voorbeeld is wel het wandtapijt van Bayeux, waar de komeet van Halley bij zijn verschijnen in 1066 optreedt als onheilsbode. Het lijkt daarom niet erg waarschijnlijk dat de komeet van Halley of een andere komeet de heilbrengende bode van Christus' geboorte zou zijn geweest. We zullen nog verder moeten zoeken naar een mogelijke oplossing. Het schijnt evenwel niet zo makkelijk om nu nog een ander zeer opvallend verschijnsel aan de hemel te vinden, dat ook door de magiërs gezien zou kunnen zijn.

Samenstand van planeten

In 1604 was er aan de hemel een zeer opvallend en ook zelden voorkomend gebeuren te zien. Een nieuwe ster werd door Kepler, de beroemde astronoom, waargenomen. Deze nova verscheen op een plaats waar normaal geen heldere ster hoorde te staan. Plots was er een zeer heldere ster. Tegelijkertijd was er nog een zeldzaam en opvallend verschijnsel aan de hemel. De planeten Jupiter en Saturnus, later ook nog de planeet Mars, stonden namelijk zeer dicht bij elkaar. Bovendien stond de nieuwe ster in de nabijheid van deze planeten. Dit moet een indrukwekkend beeld zijn geweest.

Kepler heeft op grond hiervan een idee geopperd, die ons wel naar de meest waarschijnlijke oplossing voor de ster van Bethlehem schijnt te voeren. Kepler, die zelf ook nog astrologie bedreef, werd door deze samenstand van Jupiter, Saturnus, Mars en de nieuwe ster op de gedachte gebracht dat de „ster van Bethlehem" wel eens een dergelijk gebeuren geweest kon zijn. Hij meende, nadat hij berekend had dat inderdaad in het jaar 7 v. Chr. een dergelijke samenkomst van planeten had plaatsgevonden, dat er toen ook een nieuwe ster bij zou zijn opgetreden. Moderne onderzoekers hebben de idee dat „de ster" een dergelijke planetensamenstand was, over het algemeen overgenomen. Dat er toen ook een nieuwe ster bij te zien zou zijn geweest, lijkt hun echter niet erg waarschijnlijk.

De uitgebreide gegevens die men heeft over de loop van de planeten aan de hemel geven de moderne astronomen de mogelijkheid de plaatsen van de planeten terug te rekenen. En inderdaad vinden we in het jaar 7 v. Chr. de ook door Kepler gevonden samenstand.

„De ster der wijzen"

Deze samenstand van Jupiter en Saturnus opgevat als „de ster" biedt veel aantrekkelijks. Verschillende gedeelten uit het evangelie, zonder meer niet geheel duidelijk, worden er direct mede verklaard. Daar de oosterse astrologen goed op de hoogte waren met de loop der planeten, moeten ze, als de oplossing die we vonden juist is, reeds enige tijd van te voren hebben zien aankomen, dat de beide planeten naar elkaar toe zouden bewegen. Dit gebeuren was juist voor hen als astrologen van veel betekenis. De planetenstanden vooral waren voor hen van belang, daar deze volgens hun astrologische regels de geboorte van een vorst bijvoorbeeld, of het begin van een belangrijke loopbaan zouden aankondigen. Bijvoorbeeld zou bij Alexander de Grote een samenstand van Mars en Saturnus zijn grote loopbaan als veldheer hebben aangekondigd. En Tiridates, die naar Rome trok in 66 n. Chr., zou dan door de toen plaatsvindende conjunctie van Mars en Jupiter daartoe zijn aangedreven, en niet door het verschijnen van de komeet van Halley in dat zelfde jaar.

Toen de wijzen dus de planeten in mei 7 v. Chr. bij elkaar zagen, trokken zij daaruit de conclusie, dat er ergens een koningszoon geboren zou worden. De samenstand van Jupiter en Saturnus zou zich evenwel later in het jaar, oktober nogmaals herhalen. Na de eerste samenstand bleek de magiërs, dat later nogmaals een conjunctie plaatsvond. Deze samenkomst in oktober [illegible] immers wisten dat [illegible] omstreeks december [illegible] moeten worden, op reis te gaan naar Palestina. We kunnen de duur van hun reis uit Babylon op ongeveer 1 à 1½ maand stellen. De afstand Babylon-Palestina is ongeveer 900 km.

Voor de geboorte zijn ze waarschijnlijk in Jeruzalem aangekomen. Daar gingen ze naar Herodes om informaties in te winnen waar het kind ter wereld was gekomen of zou komen. Waarschijnlijk is ook door astrologische middelen Bethlehem toen als de geboorteplaats aangewezen. Ongetwijfeld hebben de magiërs onderweg voortdurend „de ster" in het oog gehouden om te zien hoe hij zich gedroeg en wat ze daaruit zouden kunnen opmaken. We lezen nu in het evangelie dat ze, bij Herodes weggaand, buitengewoon verheugd waren toen ze de „ster" wéér zagen. Uit de later berekende plaatsen van de planeten bleek, behalve de twee reeds genoemde samenkomsten, er nog een derde samenkomst te hebben plaats gehad. En inderdaad is het zeer aantrekkelijk deze samenstand te laten slaan op het weer zien van de „ster" door de drie koningen toen ze bij Herodes weggingen.

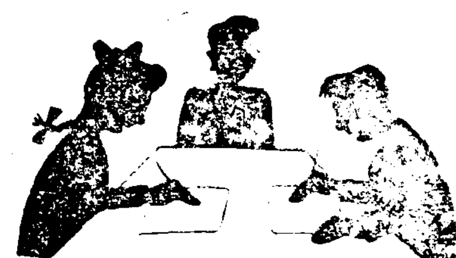
Ongetwijfeld moeten de magiërs uit deze derde samenkomst wel de conclusie hebben getrokken dat het koningskind geboren was. Het woord „ster" zouden we dan beter als „gesternte" kunnen opvatten. Dit is niet onwaarschijnlijk, temeer waar de betreffende teksten de mogelijkheid van een dergelijke vertaling zeer zeker open laten.

Zo zien we dat hoewel geen der andere mogelijkheden geheel uitgesloten kan worden, de identificatie van de „ster van Bethlehem" met een zeldzaam optredende conjunctie van planeten toch wel erg aantrekkelijk is, vooral daar de tekst van het evangelie dan eigenlijk nog maar weinig niet-te-begrijpen passages bevat.

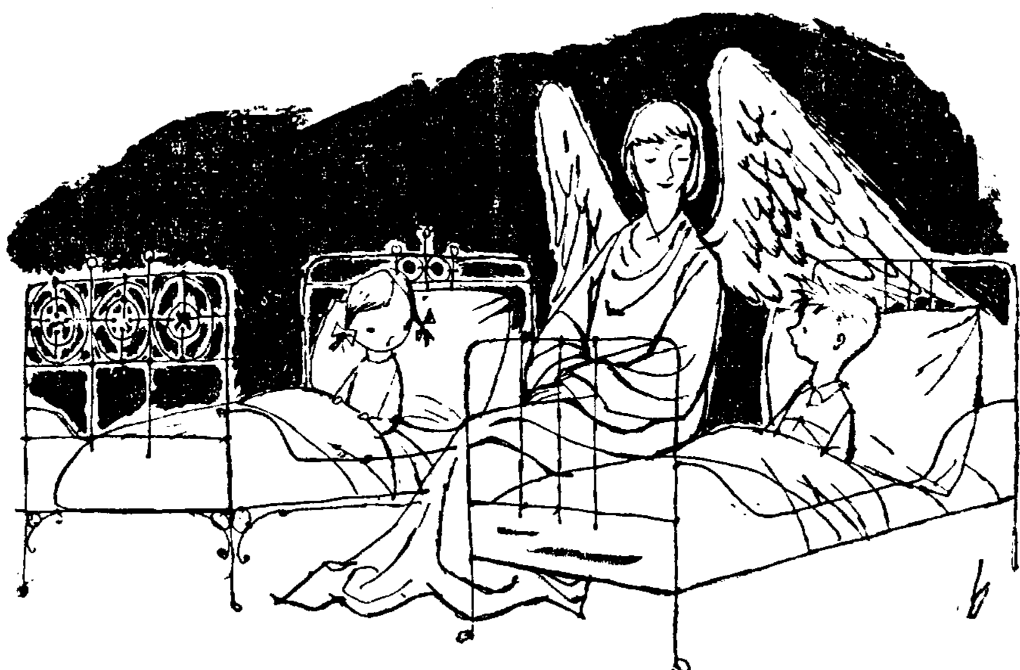
Zou deze verklaring van de „ster van Bethlehem" de juiste zijn, iets wat toch nog niet met honderd procent zekerheid gezegd kan worden, dan is het toch wel heel wonderlijk, dat de magiërs hun voorspelling vervuld zagen. Of is het niet alleen hun voorspelling geweest, die hen naar de kribbe van Bethlehem deed trekken?

AMIGOE VAN DE JEUGD

HET KERSTENGELTJE BIJ TOM EN ELSJE

Moeder, vroeg kleine Elsje, zou 't waar zijn, dat met Kerstmis de engeltjes uit de hemel komen?

Ik weet 't niet, zei moeder. Maar Tom, Elsje's broertje, riep: natuurlijk niet, hoe kun je toch zo dom zijn! De engeltjes blijven toch zeker in de hemel het kerstfeest vieren. Waar kun je dat beter doen dan bij O.L. Heer?

Elsje knikte. Dat was waar ook. Tom had gelijk. Maar toch had ze wel 'ns gehoord dat de engeltjes echt op aarde kwamen in de Heilige Nacht. Maar ze had niet veel tijd om daarover na te denken. Ze waren bezig om het stalletje in orde te maken. En dat was eventjes 'n prachtig werkje! Voorzichtig zetten Tom en Elsje òm de beurt 'n beeldje in de stal. Moeder Maria, Sint Josef, de herdertjes en eindelijk het Kerstkindje zelf. Boven aan het stalletje hing moeder tenslotte de kerst-engel op. De kerst-engel met een sneeuwwit kleedje aan. En met vleugeltjes, die schitterden als de zon.

Zouden echte engeltjes er óók zo uit zien? dacht Elsje nog. Maar moeder zei: kindertjes, nu eten we een boterhammetje en dan stop ik jullie in bed.

Een vertelling voor de jeugd door

Want morgen is het Kerstmis en dan moeten jullie lekker uitgeslapen zijn.

Mogen wij niet mee naar de kerk vannacht? vroeg Tom.

Nee, zei moeder, stel je voor? Daar zijn jullie nog veel te klein voor. Maar we zullen goed stilzitten, zei Tom. En we zullen o zo netjes bidden, hè Els.

Elsje knikte. Maar moeder zei: nee kindertjes, voor de nachtmis vind ik jullie nog te klein. Jullie blijven lekker thuis en oma komt hier om op jullie te passen.

Toen zeiden Tom en Elsje niets meer. Ze wilden niet zeuren of ontevreden zijn, maar verdrietig waren ze tòch.

En hoe later 't werd, hoe verdrietiger 't werd in hun kleine hartjes. Ze wilden zo graag meegaan naar de kerk, om bij de nachtmis te zijn. En ze mochten niet!

Toen ze in hun bedje lagen, moesten ze er samen nog stilletjes wat over fluisteren. Waarom konden toch niet alle mensen naar de nachtmis gaan? vroegen ze. Waarom is oma te oud en waarom zijn wij te klein?? Ze moesten er 'n beetje om huilen. En toen Tom en Elsje eindelijk in slaap vielen, glinsterde er op elke wang 'n kleine, verdrietige traan. Dat zag 'n kerst-engeltje dat door de heilige nacht over de aarde vloog. 'n Kleine engel met een sneeuwwit kleedje aan en met vleugeltjes, die schitterden als de zon.

Hij wipte naar binnen, nam de punt van zijn sneeuwwitte kleed en veegde voorzichtig de traantjes weg. Eerst die van Elsje en toen die van Tom. Ze werden er allebei meteen klaarwakker van. Rechtop in bed zaten ze opeens. Een engeltje? riep Tom verwonderd. Precies zo'n zelfde engeltje hangt er beneden boven onze stal!

Een engeltje! riep Elsje blij. Dus dan is het tòch waar, dat de engeltjes in de kerstnacht naar de aarde komen!

Precies, zei de engel, terwijl hij op de rand van Toms bed ging zitten. Elk jaar komen de kerst-engeltjes naar de aarde in de heilige Nacht. Je weet toch, dat het Kerstkindje op de wereld is gekomen, om alle mensen blij en gelukkig te maken. Maar tòch zijn er nog mensen die verdrietig zijn. Die gaan we dan troosten, begrijp je wel?

Wie zijn dan al die verdrietige mensen? vroeg Elsje nieuwsgierig.

Ssst, zei de engel, ... heb niet zo heel veel tijd. Luister maar: Eerst gaan we naar de mensen die ziek zijn. Wees maar niet bedroefd, zeggen we tegen de zieken. Het Kerstkindje houdt van de zieke mensen het meest van allemaal!

Dan gaan we naar de mensen in de gevangenis. Het Kerstkindje is ook voor jullie op de aarde gekomen, zeggen wij daar. Doe maar goed je best. Ook voor jullie is in deze heilige nacht de hemel opengegaan.

Ook voor de arme mensen hebben wij een beetje troost. Het Kerstkindje was immers ook arm, vertellen we hen. Wees er maar niet bedroefd om. In de hemel zal niemand meer arm zijn.

Gelukkig maar, zuchtte Elsje en toen hield ze verschrikt haar mondje dicht. De engel had immers gezegd, dat hij niet veel tijd had.

Dan zijn er nog mensen, die oud zijn en alleen, zei de engel. En allemaal moeten ze getroost worden, want het Kerstfeest is voor iedereen.

Morgen is het Kerstmis, de hele, lange dag. Kunnen jullie nù nog treurig zijn?

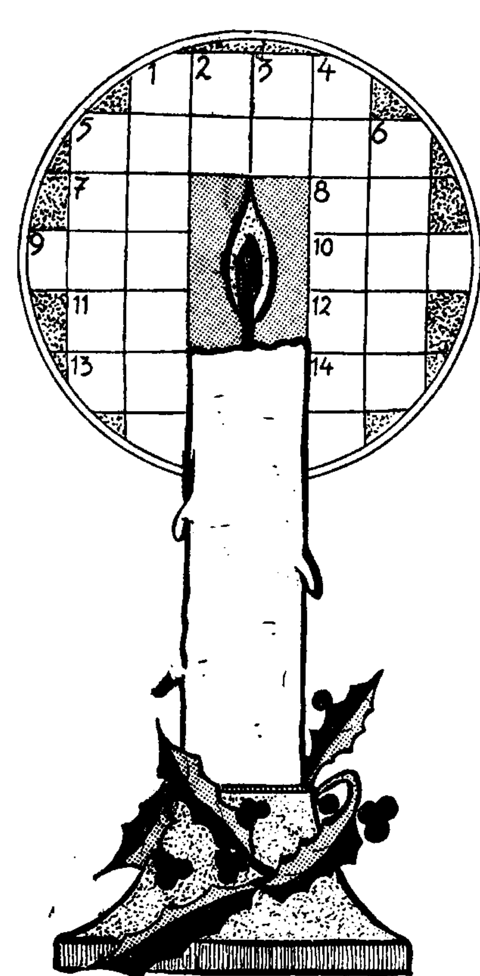
Natuurlijk niet, riepen Tom en Elsje tegelijk. We zijn nog te klein om mee naar de nachtmis te gaan. Dat komt later nog wel. We gaan morgen tòch fijn Kerstmis vieren.

Dan zou ik nu maar gauw gaan slapen, zei de engel met het sneeuwwitte kleed. Hij stopte Tom en Elsje diep onder de dekens en glipte haastig door het raam naar buiten. Er zijn nog zóveel mensen die ik troosten moet, zei hij zacht. En verder vloog hij, door de heilige nacht. Terwijl de kerstklokken luidden ter ere van het Kerstkindje.

Maar Tom en Elsje vielen rustig weer in slaap. En op hun wangen was geen enkel traantje meer.

LEA SMULDERS

KAARSPUZZLE

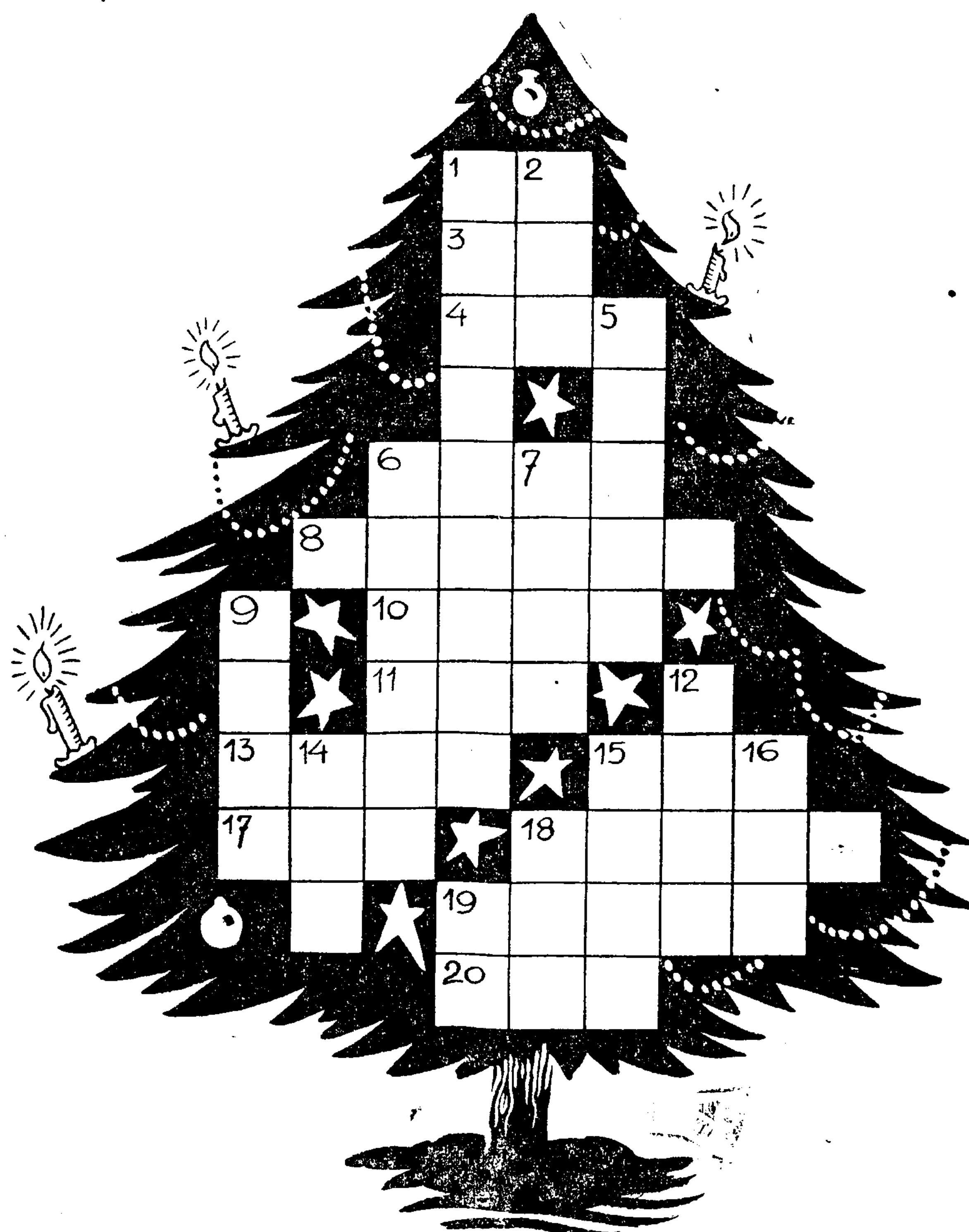

Horizontaal:

1. Ga aan de zijde van de weg staan. Ander woord voor zijde.
5 Bereid. Bekend woord bij welpen en verkenners.
7 Dwarshout aan een mast
8 Achter
9 Hij ging erg... van huis
10 Wij hebben gelukkig een... boven het hoofd.
11 Maatschappij, die vele en snelle verkeersmiddelen beheert.
12 Zo begint een sprookje
13 Het is altijd... veel of... weinig
14 De dertiende en twintigste letter van het alfabet

Vertikaal:

1. Lichten, die bij de Kerstboom horen 2. Slee 3. Zie 8
4. Fietsen voor twee personen
5. Afbeelding. 6. Gebak

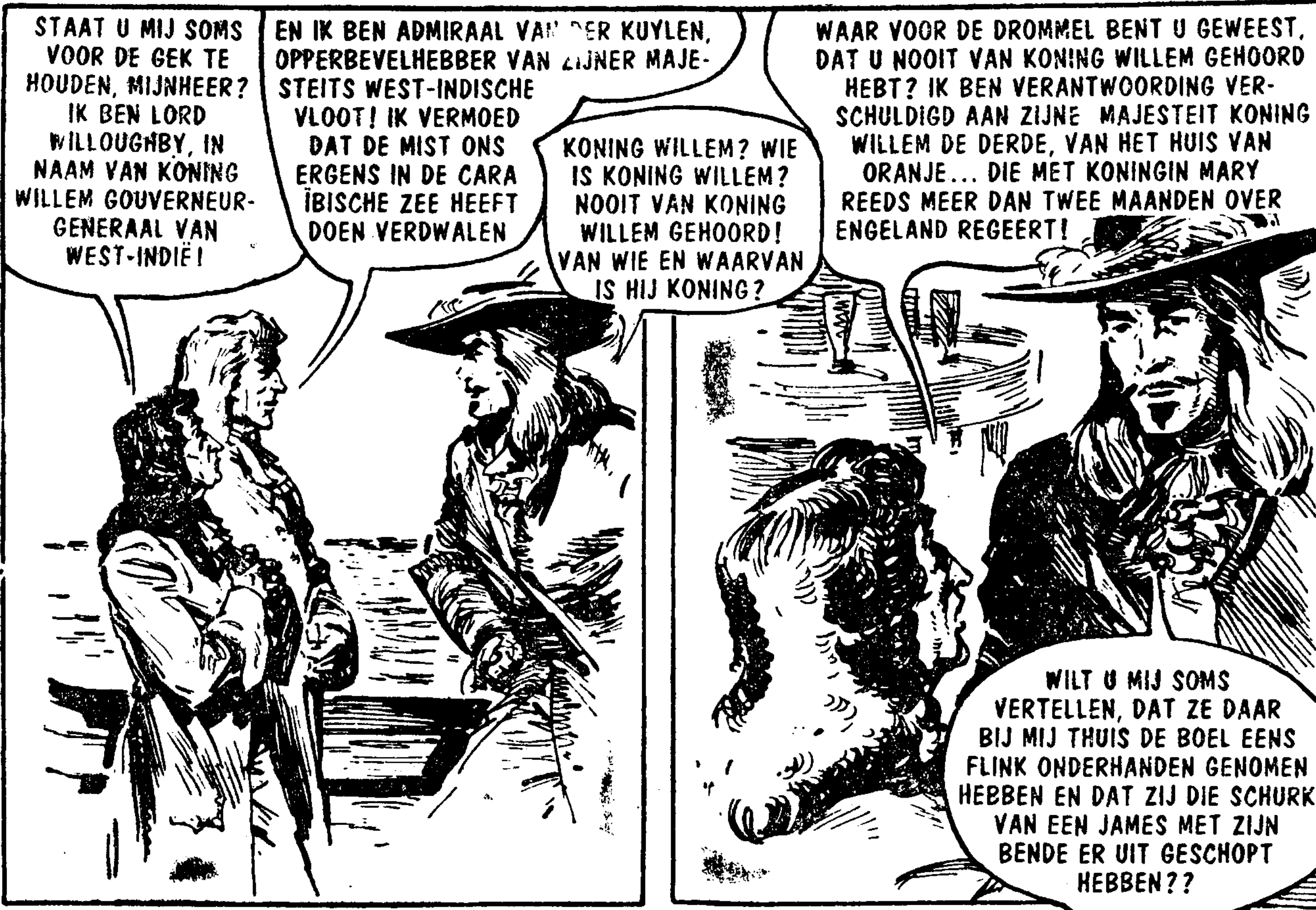
KERSTBOOM-PUZZLE

Horizontaal:

1. Vogel. 3. Bijwoord.
4. Elastiek
6. Wie niet kan spreken, is......
8. Leven in zee.
10. Open plaats. 11. Sleepnet.
13. Dat haal je dag en nacht door.
15. Top van een halm.
17. Is geen vrouw.
18. Dringend verzoek. Een paard heeft ze ook.
19. Hoort bij de welpen.
20. Grote belofte

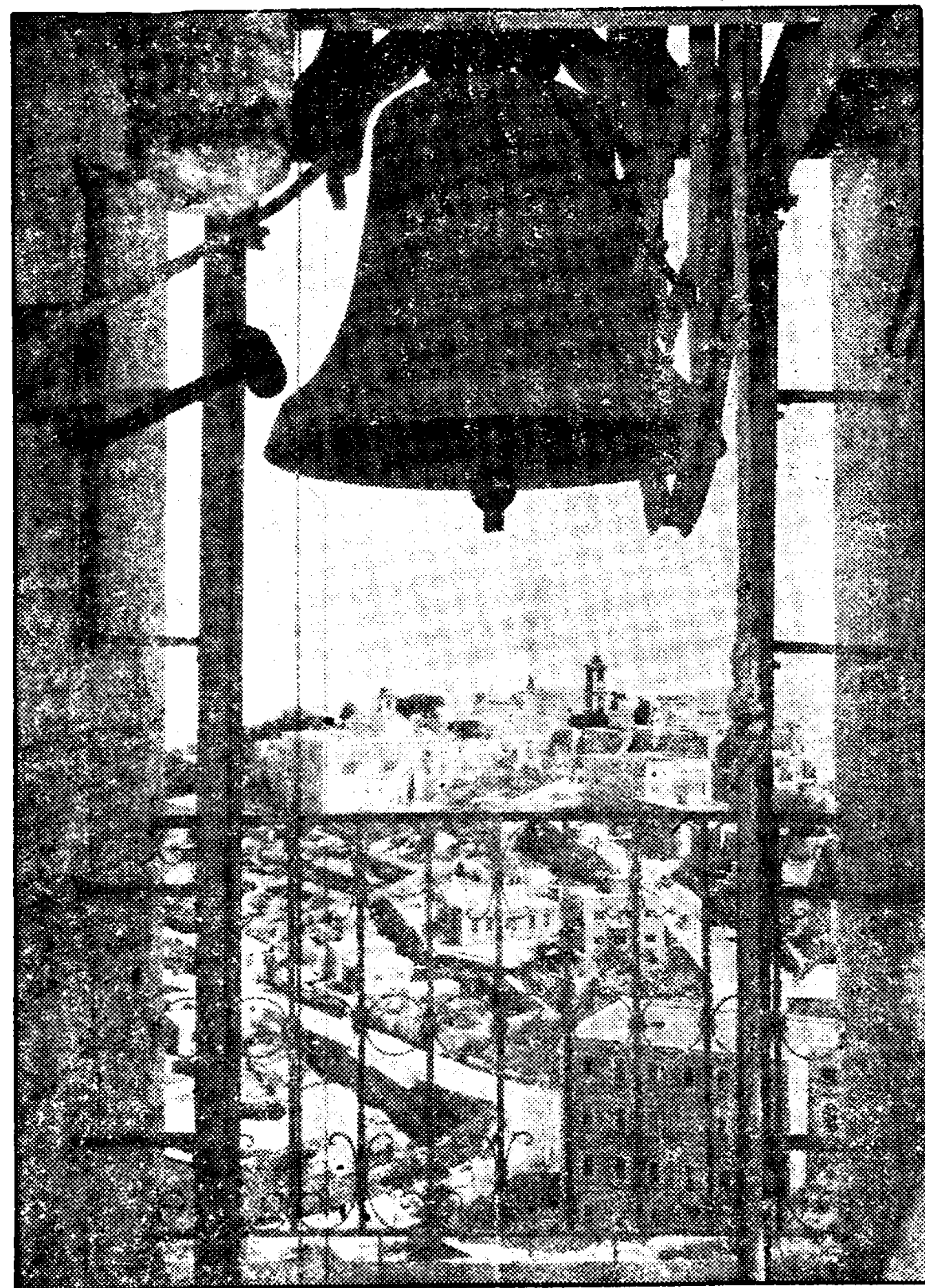
Vertikaal:

1. Er branden in deze tijd veel lichtjes aan.
2. Vlaktemaat.
5. Deel van een woning.
6. Kousen. 7. Meester-kellner
9. Deel van een boom.
12. Doet pijn als hij ontstoken is
14. In 't groene... in 't stille...
15. Karakter.
16. Bepaald soort hert.
18. Afgemat.
19. Uitroep van verbazing.

KERSTMIS vieren bij de grot in Betlehem

Gezicht op Bethlehem van boven uit een klokketoren.

tjes van elkaar gescheiden. De lijn der heuvels wordt alleen onderbroken door de vreemde tronk van het Herodium: ruïnes van de burcht waar koning Herodes van de kindermoord met veel praal maar weinig verdriet werd bijgezet.

Dichterbij gaat de blik over de huizen van Betlehem, die zich in een cirkelsegment naar het noordoosten richten. Ze liggen verspreid over twee heuvels, de noordelijke verheft zich enigszins boven het niveau van de Geboortekerk. De huizen zien er vrij welvarend uit. Vanouds heeft Betlehem inderdaad de naam van een zekere welstand; de grond is goed, het toerisme nog beter. Maar ook hier heeft de oorlog een grens getrokken tussen de eigenaars en hun bezittingen in het nu Joodse gebied. De traditionele meerderheid der Christenen tegenover de Mohammedanen schijnt af te nemen door het grotere kindertal van deze laatsten en door de grotere bereidheid tot emigratie bij de Christenen. Zo dadelijk als het licht is, word je van alle kanten aangeklampt door de vele handelaren in paarlemoeren souvenirs: Betlehems specialiteit. Langs de klimmende hoofdstraat heeft het daglicht dan ongenadig de Westerse filmreclames en schreeuwende uithangborden onthuld.

De rommelige en smoezelige indruk hoort bij het normale uiterlijk van een levendig stadje. De feestelijke puntmuts met witte sluier doet het beter dan de zwarte of gebloemde gezichtssluier in Hebron en Jeruzalem. Al wordt er niet veel feest gevierd, toch gaan er vele inwoners in de richting van het kerkplein. Er is altijd wel wat te zien bij de vreemdelingen, die uit de taxi's stappen en hun camera's richten op de kerk. Er is misschien wat te verdienen voor wie tolk kan spelen en de beduusd kijkende reiziger wegwijs kan maken op het plein. Je kunt dan vertellen, dat de zware en vestingachtige muren van het Armeense en Griekse klooster zijn. Dat op de geveldriehoek aan de verste zijde vroeger het mozaïek was aangebracht, dat in 614 de kerk volgens de oude verhalen voor verwoesting heeft gespaard. De aanstormende Perzen hadden eerbied voor die afbeelding van de wijzen in Perzische kledij! Je kunt vertellen over het kleine weinig monumentale poortje, dat de christenen maakten, om de Turken het binnenrijden te paard te beletten.

Wijs dan aan de pelgrim door de oude basiliek, „misschien de oudste der christenheid", de weg naar de grot, waar hij de ster gaat fotograferen. Maar laat hem dan alleen tussen de rode tapijten aan de wand. Vertel hem, dat hij een volgende keer zijn bezoek maakt in de nacht, als alles stil is langs de herdersweg. Als alleen de auto's processie houden, met hun lichten lijnen tekenend, als zwaaiende kaarsen in het donk

Heilig land vol onheilige problemen, waar de tijd de wonden niet schijnt te helen

(Vervolg)

De ramp waar het op uitloopt, is zo groot, dat God zijn eigen werk schijnt teniet te doen: de Tempel en de heilige stad in puin, de dynastie met haar eeuwige beloften in ballingschap. Maar ook dit was voorzegd door een profeet uit het eenvoudig gebleven bergland van Juda: Van daaruit had Micheas uit Moreshet de verwereldlijking van heilige stad en dynastie gezien en teruggedacht aan de eenvoudige herdersjongen uit Betlehem, met wie Gods werk begonnen was. „Jeruzalem zal een puinhoop worden: de Tempelberg een heuvel met struiken". Maar tegelijkertijd: „Gij, Betlehem, te klein om onder Juda's gouwen te tellen, uit u zal mij Een ontspruiten, die over Israël zal heersen". Dit is een teruggrijpen in de geschiedenis, òver de misgroei van het te machtig geworden Jeruzalem heen, naar de eenvoud van het landelijke Betlehem. Dáár is de uitverkoren dynastie begonnen, vandáár zal de Messias komen. „Zijn oorsprong ligt in de oude tijd, in eeuwige dagen", niet in het nú van ontrouw en bederf. De Wijzen uit het Oosten vragen waar de nieuwe koning der Joden geboren is. De schriftgeleerden doen een goede greep in het oude Boek, als ze de profetieën van deze Micheas opslaan. De gids naar de kribbe, die de Wijzen in de profeet Micheas vonden, zou over de armoede en de verborgenheid van de Messias niet verbaasd zijn geweest, als hij diens geboorte had mogen beleven. Daarmee is de kring rond; Jeruzalem was slechts een fase, een noodzakelijke fase, maar die terugleidde naar het zwakke en onaanzienlijke voor de wereld.

In tegenstelling met Lucas heeft vooral Mattheüs het leed rond de geboorte van Christus sterk benadrukt. De maagdelijke ontvangenis reeds brengt Jozef in zielenood. De komst der Wijzen is de enige lichte trek in de schildering, maar een die het ongeloof van de Joden nog meer markeert. De vlucht naar Egypte openbaart Jezus reeds dadelijk als de door de zijnen afgewezen en vervolgde Messias. Het verblijf in het heilige land, zo vol van onheilige problemen, en een zo onromantische Kerstmis maken gevoeliger voor dit aspect van Christus' komst. Er gaat geen dag voorbij, of schietpartijen aan de grens of opstootjes herinneren je eraan, dat je in een land leeft vol menselijke tragiek, aan beide zijden van de scheidslijn. Alleen hier schijnt de tijd de wonden niet te helen: de haat wordt dieper, jaar op jaar. En tussen de opstootjes en de schietpartijen door vieren wij Christenen in Betlehem Kerstmis. Geen sprookje: daarin zou de afloop anders zijn: „God kwam op aarde en nam al het leed van de mensen weg, en ze leefden lang en gelukkig". De werkelijkheid ligt op een ander vlak. Niet het wegnemen van het leed, maar het delen ervan. Toch een soort wegnemen dus, want het gedeelde leed heeft veel van zijn verschrikking verloren. Vooral als degene die naast je staat, de Zoon is van God. De flauwe neonvlek duidt ongeveer de plaats aan, waar Golgotha ligt en het heilig Graf. Dicht bij Betlehem!

Huiverend in mijn regenjas zoek ik het kerkplein weer op. Er brandt een ster van gloeilampjes aan de gevel van de kerk. Het nachtelijk duister houdt nog veel bedekt: veel lieflijks in het landschap, veel dat meer of minder schilderachtig is in het stadje. Het landschap is hier weldadiger dan rond Jeruzalem. Het uitzicht is breed en weids over vrij vruchtbare en niet al te steile heuvels. Nu, tijdens de winterregens zijn die op hun best. Van bij de Geboortekerk of vanaf een der terrassen kun je over een paar uur ver uitzien over de olijventuinen, door stenen muur-

EEN KIND IS ONS GEBOREN;... ... EEN ZOON IS ONS GEGEVEN

GOD MET ONS

Omdat wij door de Goddelijke Milddadigheid op deze dag drie maal de gewijde geheimen van de Mis zullen vieren, kunnen wij niet uitvoerig spreken over de les van het Evangelie. Maar de geboorte van Onze Zaligmaker vraagt dat wij bij deze gelegenheid iets, hoe kort ook, zeggen.

Waarom was het dat in de tijd dat de Heer geboren zou worden, de gehele wereld werd ingeschreven, tenzij om daardoor openlijk te verklaren dat Hij in het vlees verschenen was, die Zijn uitverkorenen voor de ganse eeuwigheid zou inschrijven? Daartegenover staat het door de Profeet uitgesproken oordeel betreffende de bozen: „Laat hen uit het boek des levens worden geschrapt. Niet worden opgeschreven met de rechtvaardigen". (Ps. 1xviji, 29).

Daarom werd hij ook, zeer toepasselijk in Bethlehem geboren: aangezien de betekenis van Bethlehem uitgelegd wordt als: Huis des Broods. Want Hij is het die zegt: „Ik ben het Levend Brood dat uit de Hemel is neergedaald". Daarom werd de plaats waar de Heer geboren werd, vroeger Huis des Broods genoemd, omdat Hij in de toekomstige tijden daar zou verschijnen in de vorm van ons vlees, die de harten der gelovigen zou vullen met inwendige overvloed.

En Hij werd geboren niet in het huis van Zijn ouders, maar tijdens een reis, zodat hij waarlijk kon aantonen, dat omwille van de mensheid die Hij voor Zich had aangenomen, Hij als het ware onder vreemden werd geboren. Vreemden, zeg ik, niet voor Zijn macht, maar voor zijn Natuur. Want van Zijn Macht staat geschreven: „Hij kwam in Zijn eigen bezit."

In Zijn eigen natuur was Hij geboren vóór alle tijden; in onze natuur kwam Hij tot ons in de tijd. Daarom moet voor Hem, die terwijl Hij Eeuwig bleef, in de tijd verscheen, de plaats waar Hij nederdaalde vreemd zijn.

En omdat de profeet zegt: „Alle vlees is gras" (Is. xl, 6) heeft Hij, die van Zichzelf verklaard heeft: „Zo de graankorrel niet in de aarde valt en sterft, blijft zij alleen." (Jo. xii, 24), door mens te worden dit ons gras veranderd in tarwe.

Daarom werd Hij toen Hij geboren was in een kribbe gelegd zodat Hij met het Tarwe van Zijn Vlees de beesten die Hij heiligt, — dat zijn alle gelovigen — kan voeden; opdat zij niet zouden blijven hongeren naar het voedsel van eeuwige kennis.

En wat betekent het feit dat een engel verschijnt aan de wachthoudende herder en dat de Helderheid van God rondom hen scheen, anders dan om op geheimzinnige wijze aan te duiden dat zij, meer dan anderen zullen verdienen de hemelse dingen te zien, die met voorzichtigheid hebben leren waken over de kudde van hun gelovigen? Want terwijl zij vroom de wacht houden over hen, schijnt de goddelijke gunst overvloedig over hen.

x x x

De Engel verkondigt dat een Koning geboren is en de koren der engelen verenigen hun stemmen met de zijne en allen zingen zij verheugd: „Ere aan God in de Hoge en vrede op aarde aan de mensen van goede wil." Vóórdat de Verlosser in het vlees werd geboren was er tweespalt tussen ons en de engelen, van wier helderheid en heilige volmaaktheid wij verre stonden, als straf vooreerst voor de erfzonde en vervolgens voor onze dagelijkse tekortkomingen.

Omdat wij door de zonde voor God vreemdelingen geworden waren, hebben de engelen als Gods onderdanen ons uitgesloten van hun gemeenschap. Maar daar wij nu onze Koning erkend hebben, ontvangen de engelen ons als medeburgers.

Omdat de Koning des hemels voor Zich het vlees van onze aarde heeft aangenomen, zien de engelen vanuit hun hemelse hoogten niet meer neer op onze zwakheid. Nu zijn zij in vrede met ons en zetten zij de herinnering aan de oude tweespalt opzij; nu eren zij ons als vrienden, die zij eerst als zwakkelingen beschouwden en beneden zich achtten.

Daarom was het dat zowel Lot als Josué de engelen aanbaden (Gen. xix, 1; Jos. v, 15) en hen werd niet verboden te aanbidden.

Maar toen Johannes in zijn Openbaring, de engel wenste te aanbidden, verbood dezelfde engel hem te aanbidden en zeide: „Doe het niet, want ik ben Uw mededienstknecht en die van Uw broeders." (Openb. xxii, 9). Wat is de betekenis van het feit, dat vóór de komst van de Verlosser de engelen door de mens aanbeden werden en de engelen hierover zwegen, daarna echter niet aanbeden wensten te worden, anders dan dat zij zien dat onze natuur die zij voordien verachtten, nu boven hen verheven is en zeer vrezen haar voor hen in aanbidding neergestort te zien? Evenmin durven zij nu daarop neer te zien en beneden zich te achten, wat zij als verre boven hen verheven in de Koning des Hemels vereren. Evenmin weigeren zij, die nu de mensgeworden God aanbidden, ons als hun gelijke te aanvaarden.

Homilie van de H. Gregorius de Grote

„Geboorte des Heren", een in brons uitgevoerde plastiek van de Oostenrijkse kunstenaar A. Silveri. Het is een Kerstvoorstelling van deze tijd. De bekende en vertrouwde schilderachtigheden zijn ter zijde gelaten om daardoor alle aandacht te kunnen leiden naar de twee belangrijkste personen van het heilsmysterie, dat wij met Kerstmis vieren: het Kind en zijn Moeder. Hoe opvallend verschillend is deze sobere, essentiële uitbeelding van de vaak overdadig gestoffeerde voorstellingen uit andere tijden. Zij is ontegenzeggelijk van een grote spirituele geladenheid en men lette erop hoe aan de top van de schetsmatig weergegeven grot al aanduidingen voorkomen van het teken des kruises, het symbool van de andere pool van het verlossingswerk.

EMANU-EL

Er is altijd iets kinderlijks geweest in het zoeken van de mens naar God. Hij heeft altijd getracht Hem te zien. Hij heeft zelfs voorstellingen van God gemaakt naar zijn eigen ideeën en zich in aanbidding daarvoor neergeworpen.

God heeft zich aangepast aan de verlangens van de mens. Vóór de zondeval „wandelde hij in de koelte van de middag in de tuin" alsof Hij mens was. Hij sprak gemeenzaam met de Aartsvaders en met Mozes. Hij nam dikwijls een voor de mens zichtbare vorm aan. Dit alles is heel belangrijk. Wij zijn begiftigd met verstand en kunnen, door redenering tot zekere gevolgtrekkingen omtrent God komen. Maar wij zijn ook schepselen met zintuigen. Zoals kinderen worden wij meer beïnvloed door wat wij horen en zien dan door verstandelijke gevolgtrekkingen.

God die ons geschapen heeft weet dit alles. Hij kent ons als de kinderen die wij in werkelijkheid zijn en Hij past zichzelf aan ons aan. Het meest treffende voorbeeld van deze tegemoetkoming van Zijn kant is de geboorte van Jezus Christus te Bethlehem.

God, de tweede Persoon van de Heilige Drieëenheid, daalt neer naar de aarde als een der onzen, als een menselijk wezen, als onze broeder. En Hij komt niet in de volle sterkte en bloei van een volwassen man maar als een klein Kind, geboren uit een maagdelijke Moeder.

De omstandigheden die de geboorte van Christus omgeven, verhogen het relief van deze gebeurtenis. De betreffende teksten van het Evangelie laten zich bijna lezen als een sprookje uit een kinderboek.

Op bevel van de grote keizer uit het verre Rome verlaten Maria, en Jozef Nazareth om zich in Bethlehem, hun geboorteplaats te laten inschrijven. Na een lange reis door het dal van de Jordaan en het heuvelland van Juda, komen zij in Bethlehem aan en vinden dat er geen plaats voor hen in de herberg is. Daarom zoeken zij hun toevlucht in een grot buiten de stad. In deze armoedige omgeving wordt Jezus, de Zoon van God en Zoon van Maria geboren en voorzichtig in doeken gewikkeld door zijn Moeder onder het wakend oog van Jozef.

Christus' komst in de wereld werd niet door herauten bekendgemaakt in het paleis van Herodes of van de Hogepriester en evenmin werd zij aangekondigd in de Tempel. Doch een engel, omgeven door een verblindend licht verscheen aan een groep eenvoudige herders, die in de nacht de wacht hielden bij hun schapen op het veld.

De herders schrikken, maar de engel stelt hen gerust en zegt dat hij de verkondiger is van een vreugdevolle boodschap. Hij zegt dat zij naar Bethlehem moeten gaan om het Kind te zien, die de Verlosser is, Christus de Heer.

Plotseling verschijnt er een gehele menigte engelen die God loven en zingen: „Ere aan God in de hoge en vrede op aarde aan de mensen van goede wil."

En deze eenvoudige herders gingen naar Bethlehem en werden de eersten naast Maria en Jozef om de nieuwgeboren Verlosser te aanbidden.

Er is ook een zekere romantiek en avontuur in dit verhaal. Wijze mannen uit het Oosten worden gewaarschuwd door een ster omtrent hetgeen plaats vindt en zij ondernemen een lange reis om hulde te brengen aan de pasgeboren Verlosser. Na vele gevaren doorgemaakt te hebben bereiken zij Bethlehem en, neervallende voor het Kind, aanbidden zij Hem en geven Hem geschenken van wierook, mirre en goud.

Te Bethlehem wordt God zichtbaar voor het menselijke oog en wel in de meest aantrekkelijke en sympathieke gedaante: die van een pasgeboren kind. Daar volbrengt God de belofte die hij door de profeet Osee aan de mensen heeft gedaan: „Ik zal hen aantrekken met de koorden van Adam en met de banden der liefde".

Wat de mens te Bethlehem heeft kunnen horen en aanraken en zien was niet slechts een vorm die God had aangenomen om Zich zichtbaar te maken voor Zijn uitverkorenen. Het was God zelf, zo waarlijk God als hij waarlijk mens was.

De geboorte van Christus te Bethlehem is een van de meest verheven mysteries van het christelijk geloof. Zijn belang overtreft iedere schatting en ieder begrip. En toch is het verhaal van Bethlehem een kinderlijk verhaal en oefent het zijn grootste aantrekkingskracht op kinderen.

Indien wij Bethlehem goed willen „begrijpen", moeten wij haar zien door de ogen van kinderlijk geloof. Dat is een van de redenen van Christus' woorden: „Indien gij niet wordt als kleine kinderen, zult Gij het Rijk der Hemelen niet binnengaan."

x x x

De Kerstcakes van Sjon KETA

door

Jules de Palm

Een Nederlands meisje van een jaar of negen heeft mij eens gevraagd, hoe het toch mogelijk is, dat wij op Curacao het Kerstfeest vieren, terwijl het daar nooit kan sneeuwen; zij had zelfs geleerd, vervolgde zij, dat het daar niet eens flink koud kan zijn! Deze vraag ontsproot klaarblijkelijk uit het feit, dat voor dit kind het Kerstfeest een sfeer eiste, zoals zij die in haar land gewend was: buiten koud, guur weer met sneeuwvlagen, binnen een gezellig zitje bij de haard.

Curacao heeft uiteraard een andere sfeer, die in onze ogen nu weer de typische Kerstsfeer is en natuurlijk hemelsbreed verschilt van de Europese. Weken vóór de 25ste Decerber verkeert het eiland reeds in een ondefinieerbare roes. Wat in Nederland in het voorjaar geschiedt, de door mannen zo verfoeide schoonmaak, wordt in deze tijd gedaan. De winkeliers hebben het enorm druk, de straten zijn overvol, de mensen lopen iets vlugger dan gewoonlijk en hebben, in tegenstelling tot andere dagen, haast om naar huis te gaan omdat daar geschrobd, geverfd en flink opgeruimd wordt. Men zou met recht kunnen zeggen, dat Curacao op haar „Kerstbest" is....

En is eenmaal alles aan kant, dan volgen nog de onontbeerlijke inkopen van delicatessen en dranken zonder welke het Kerstfeest onmogelijk gevierd kan worden. Een van de voornaamste attributen is ongetwijfeld.... de cake! Men zou desnoods bij de nieuwe schoenen en de nieuwe jurken en pakken, die men absoluut moet kopen, eens een keer geen bijpassende sokken of kousen kunnen inslaan; ik kan mij zelfs voorstellen, dat er mensen zijn die ertoe kunnen overgaan, welis waar met bloedend hart, wat minder whisky te bestellen, maar dat het zover kan komen het Kerstfeest te vieren zonder de cake lijkt mij praktisch onmogelijk....

x x x

Het was dan ook met deze wetenschap voor ogen, dat ik, toen ik jaren geleden aan het hoofd stond van een padvinderstroep, meende een gelukkige inval te hebben, toen ik voorstelde, dat wij een aantal cakes zouden laten bakken. Deze zouden wij dan uitdelen onder de armsten der armen, die door een of andere omstandigheid een cakeloos, dus een onvolledig Kerstfeest zouden moeten vieren. Ik was mij terdege bewust van de kritische geest en de bijna deskundige smaak van de inwoners van ons eiland. Er moest dus gezorgd worden, dat er op de cakes niets aan te merken zou zijn.

Deze bijna heroïsche taak om de cakes te bakken kon maar door één persoon worden volbracht: Sjon Keta. Zij was een vervelende, veeleisende en kwetterende vrouw, maar.... haar bakkunst was weergaloos. Er werd zelfs alom gefluisterd, dat ze een recept gekregen had van een Italiaanse, die jaren geleden op Curaçao was gestorven. Sjon Keta ontkende dit ten steiligste en beweerde immer bij hoog en laag, dat het „een gave Gods" was. Tegen Kerstmis liep zij als een pauw door de straten, keek niemand aan en hield zich Oostindisch doof voor eenieder, die haar een bestelling wilde opgeven. Ik was dus wel gedwongen mij te begeven naar „Mi tesoro" (Mijn schat), haar villa, waar Sjon Keta zich af en toe liet overhalen haar beroemde cakes te bakken. Ik begon met haar met de hand op mijn hart te verzekeren, dat haar roem zelfs tot Aruba en Bonaire was doorgedrongen; ik fluisterde haar vervolgens in het oor, dat er geruchten de ronde deden, dat men van plan was haar in een of andere orde te benoemen omdat zij eens voor een Gouverneur gebakken had. Ik overlaadde haar met complimenten en sprak aan één stuk door totdat zij mij plotseling aan haar hart drukte en plechtig verklaarde: „Voor jou.... zal ik bakken."

„Die tien cakes zijn toch wel voor „sjon grandi'" (hoge pieten) hé?" vroeg ze met opengesperde ogen.

Ze wreef in haar handen van voldoening toen ik haar dit verzekerde.

„Wanneer kan ik ze komen halen?", vervolgde ik.

„Op 24 december om zeven uur 's avonds precies", was het antwoord.

„Belooft U mij op uw erewoord, dat ze dan absoluut meegegeven worden?", vroeg ik nog, wel wetende, dat zij behoorde tot de mensen, die heel gauw iets beloven maar met evenveel gemak hun woord breken.

„Nou moet je niet vervelend worden. Als je zoveel capsones maakt en doet alsof je een Hollander bent, dan ga je maar iemand anders zoeken, die voor je bakt", zei ze vinnig.

„Kom, kom", suste ik, en om het goed te maken: „zal ik nu maar metten betalen?"

Zij zette haar handen in de zij, ging vlak voor me staan en krijste bijna: „Denk je, dat ik op jou zat te wachten om te eten? Vraag maar eens aan je moeder wie Enriqueta is.

Geld speelt bij mij geen rol. Ik zal je eens wat vertellen....; toen ik nog jong was...."

Ik wachtte haar tirade niet af, groette zeer onderdanig en verdween terwijl ik mij heilig voornam om iedere dag langs te komen en haar eraan te herinneren, dat ik een bestelling had lopen. Het was anders lang niet uitgesloten, dat ze mij op de bewuste dag met heel veel gebaren en nog meer omhelzingen doodleuk zou vertellen, dat ze mijn bestelling totaal vergeten had. Om de pil te vergulden zou zij dan allerlei verdiensten van mijn overleden vader opsommen.... Of ze zou mij met echte tranen in de ogen verzekeren, dat zij verhinderd was geweest door het plotseling overlijden van haar zuster, die waarschijnlijk nooit heeft geleefd. Ik ging dus trouw elke dag een praatje maken en moest natuurlijk ettelijke malen aanhoren, dat ik haar „hevig beledigde" en „dat het ongehoord was aan haar woorden te twijfelen" maar ik kwam prompt terug. Op de 24ste liet ik zelfs een padvinder van 's morgens negen uur af op wacht staan, die mij onverwijld moest waarschuwen indien Sjon Keta soms plotseling naar Aruba moest afreizen....

Toen ik die avond om zeven uur binnenliep, zat Sjon Keta rustig een nieuwe kalender te bekijken. Ze was blijkbaar in een opperbeste stemming.

„Kijk eens", zei ze, „van een goede klant van mij, die nu in Caracas zit.... Zo'n kerel!" Ze bracht haar vingers, die ze samengevoegd had, naar haar lippen en gooide theatraal een kus de lucht in.

Op mijn vraag naar de cakes, werd zij ineens weer snibbig en kreeg ik te horen, dat ik die Hollandse streken moest afleren, „ik kan toch niet in die oven kruipen om ze gauwer gaar te krijgen...."

„U hebt anders gezegd, zeven uur precies," waagde ik heel voorzichtig.

„Ja, ja, ja", beet ze me toe,", ik zeg zeven uur, acht uur, negen uur. Ik zeg, wat ik wil, begrijp je goed? Als je niet kunt wachten, hoepel dan maar op, zeurpiet. Je hebt toch geen kinderen, die je de fles moet geven?"

Ik koos de wijste partij en ging rustig zitten.

Om kwart voor tien pas liep ik bepakt en wel met mijn patrouilleleider Walter de straat op.

x x x

We kwamen spoedig bij een steeg, die bekend stond als „de straat van Fong", omdat op de hoek een zeer bekende voetballer woonde, die Ildefonso heette, maar Fong werd genoemd. In die steeg woonde een arm vrouwtje, dat, naar men zei, moest rond komen van giften van enkele welgezeten burgers en van een kleine wekelijkse bijdrage van de kerk.

Ze zat op een bankje voor het huis te roken zoals de meeste oude vrouwen, de aangestoken kant van de sigaret in haar mond. Zij antwoordde amper op onze groet.

„We hebben wat voor U meegebracht, begon ik, „mogen we even naar binnen toe?"

Ze stond zwijgend op en slofte voor ons uit het huis in. Ze draaide de pit van de walmende lamp wat hoger en bekeek ons zeer kritisch.

„Een grote vent.... met zo'n klein broekje aan", hoorde ik haar mompelen, blijkbaar doelende op mijn uniform.

„Een kleinigheid.... een Kerstcadeau", zei ik en overhandigde haar een van de cakes, die een heerlijke geur verspreidde.

Zij toonde zich helemaal niet verrast, keek er even naar, trok haar neus op en vroeg: „Van wie?!"

„Van.... van.... het Kindje Jezus!" antwoordde ik en kreeg een prijzende blik en een knikje van Walter.

„Pfff, die is nog niet eens geboren", antwoorde ze doodkalm.

„Nou ja," hernam ik, „zo moet U het niet opvatten. Het is een cadeautje van ons. Van de padvinders ... omdat...."

„Wie heeft die cake gebakken?", onderbrak ze terwijl ze mij doordringend aankeek.

Ik zette mijn borst uit en riep zegevierend: „Sjon Keta!!"

Nu haalde ze even de sigaret uit haar mond, spuwde vlak voor mijn voeten, trok haar schouders op en zei minachtend:

„Sjon Keta is een lelijke kwaadspreekster, zij heeft last van aambeien, exceem en.... bovendien groet ze mij nooit! Goeden avond."

Ze gaf de cake aan Walter terug, stak de sigaret weer met het vuur naar binnen toe tussen haar lippen, slofte heel langzaam naar buiten en nam haar plaats op het bankje weer in. Walter volgde mij zwijgend naar buiten. Ik begreep er niets van en vroeg stotterend: „Wwilt U.... dan...... ggeen.... cake?"

Pathetisch spreide ze haar armen uit, blikte omhoog en zei tegen de sterren:

„Mijn God, laat hem gauw weg gaan anders vergeet ik nog dat je straks wordt geboren en dan...."

Ontmoedigd liepen we gauw verder en met moeite slikte ik een klein woordje in.

„Laten wij iemand opzoeken, die niet zo ondankbaar is, hopman" hoorde ik Walter zeggen.

De cakes waren wel zwaar; we sjokten verder naar een andere wijk waar enkele krotten met geeuwende daken al jaren wachtten om uit hun lijden verlost te worden.

Ik wist, dat hier ergens een man woonde, die ik 's nachts vaak langs de straten zag lopen, speurend naar weggegooide peukjes sigaretten, die hij ijverig verzamelde.

„Die moet wel heel arm zijn," dacht ik.

Het huisje was spoedig gevonden. De man lachte heel joviaal en noodigde ons uit binnen te komen, verontschuldigde zich, dat hij ons niets kon aanbieden. „Ik ben maar een arm mens," zei hij. Ik heb niet eens een cake.... stel je voor!"

Walter kneep mij in de arm en knipoogde.

„Het kan niet mooier," riep ik verheugd uit. We hebben een cake voor je gebracht.... Wat zeg je daarvan?"

Eerst wierp hij een begerige blik op de cakes en toen was het alsof er een donkere wolk over zijn gezicht trok.

„Van wie komen die.... die...."

Ik had leergeld betaald; ik dacht één seconde na en loog met een stalen gezicht: „Van de pastoor!"

Dit moest indruk maken, het kon niet anders....

En inderdaad, hij lachte.

„Van de pastoor hé? Zeker van pastoor Heemstra, niet?

„Ja, juist", loog ik weer.

„Heeft hij gezegd, dat jullie naar mij toe moesten komen, naar mij?", vroeg hij verbaasd terwijl hij met zijn duim hevig op zijn borst klopte alsof hij probeerde er door heen te steken.

„Natuurlijk, anders konden we toch niet gekomen zijn," zei ik glimlachend.

Zijn neusvleugels trilden; met de wijsvinger van zijn linkerhand krabde hij op zijn achterhoofd, met zijn rechterhand trommelde hij zacht op de tafel. Na enkele ogenblikken haalde hij diep adem en sprak met ingehouden stem: „Zo'n honger heb ik niet, neen.... dat nooit...."

Er glinsterde zowaar een traan in zijn ogen toen hij mij plotseling ruw bij de schouder beetpakte en snauwde: „Zeg aan pastoor Heemstra.... zeg aan jouw pastoor.... dat hij die rommel naar zijn moeder in Holland moet sturen.... Die boerinnen daar hebben nooit van cake gehoord. Ik kocht als jongen al elke dag een „panbolo" (klein cakeje) bij Nea.... Ik behoef geen cake meer.... ik wil geen cake.... ik.... ik.... ik.... Eruit! Eruit!" Zijn stem sloeg over en er liepen tranen over zijn wangen, tranen van bitterheid, gekrenkte trots en misschien wel van woede.

x x x

„U moet ook niet van die rare dingen zeggen.... van Kindje Jezus.... enne.... van de Pastoor" zei Walter nadat wij lang zwijgend naast elkaar hadden gelopen.

„Weet jij het beter", snauwde ik. Ik had er eerlijk gezegd schoon genoeg van en wilde juist voorstellen om er mee maar op te houden.

„We zullen ditmaal de cake gewoon op de vensterbank deponeren en stilletjes in een donkere hoek afwachten wat de reaktie zal zijn", stelde Walter voor.

„Toemaar", zei ik bitter, „Walter heeft meer mensenkennis".

Walter antwoordde niet en noemde een adres.

In een hoek van het huisje zagen wij een magere vrouw zitten. We konden niet uitmaken of ze aan het bidden of aan het slapen was. We slopen naar het huis toe en legden heel voorzichtig een cake op de vensterbank en gingen daarna iets verder op vol spanning staan kijken wat er zou gebeuren.

Ons geduld werd wel heel lang op de proef gesteld. Eindelijk richtte de vrouw zich op en kwam in de deuropening staan. Wij schoven iets verder weg in het donker. Oudegewoonte schreeuwde ze met een lange uithaal — het leek wel een balkende ezel —:

„I-i-i-i-a-a-a bonotjie, Tjandie bonotjie....! („(Mar)ia, welterusten, Tjandie welterusten").

„Tjandie, doe wat cocosolie op je kruin en de schil van een banaan op je voorhoofd, dan ben je morgen die hoofdpijn kwijt...."

Een paar stemmen antwoordden en wensten haar een goede nachtrust toe. Ze liep naar het raam en bleef als aan de grond genageld staan. „Wel, heb je van mijn leven!", hoorden wij haar mompelen. „Welke duivel zou mij op deze nacht willen vergiftigen....?"

Ze sloeg een groot kruis, liep haastig naar achter toe en kwam terug met stoffer en blik. Heel voorzichtig duwde zij de cake op het blik en slingerde die krachtig de steeg in....

„Als je nog eens wat weet", zei ik tegen Walter en klopte hem op de schouder. Hij boog het hoofd en zweeg.

Het liep al aardig tegen middernacht en wij moesten ons haasten voor de nachtmis. De negen andere cakes nam ik mee naar huis.

x x x

„Wat ben je toch dom geweest", zei mijn moeder hoofdschuddend. „Wat ken je onze mensen slecht. Nu moet je eens opletten hoe je moeder zo iets aanpakt. En dan is het vandaag notabene eerste Kerstdag. En toch geef ik je op een briefje, dat ik die cakes op de juiste manier kwijt raak.... Wedden?"

Ik keek haar heel ongelovig aan. Ze nam een cake en sneed er onder luid protest van mijn kant, een stuk uit.

„Rustig maar, jongen", zei ze bedaard. „Ik weet heus wel wat ik doe en als je je avontuur van gisteravond bekijkt, dan zul je wel begrijpen, waarom ik dit doe."

Met het sneetje cake in haar hand leunde ze op de vensterbank en keek de straat in. Spoedig kwam een vrouw voorbij, die haar heel luidruchtig een „Zalig Kerstfeest" toewenste. Mèmè was een weduwe en moest uit werken gaan om haar zes kinderen te kunnen onderhoulen.

Mijn moeder hapte in het sneetje cake en kauwende zei ze;

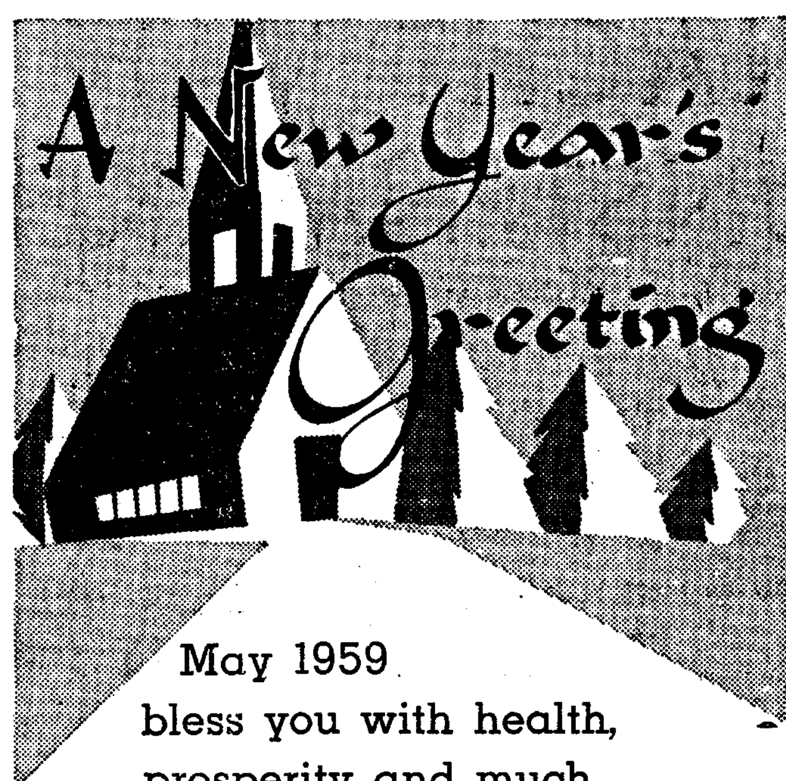
„Mèmè, moet jij eens proeven zeg. Dit is nu een cake van die beroemde Sjon Keta van Otrabanda. Ik kan er niet over roepen. Er zit, geloof ik, te weinig boter in.... of teveel eieren.... ik weet het niet, maar.... neen, veel is het niet. Proef jij eens even...."

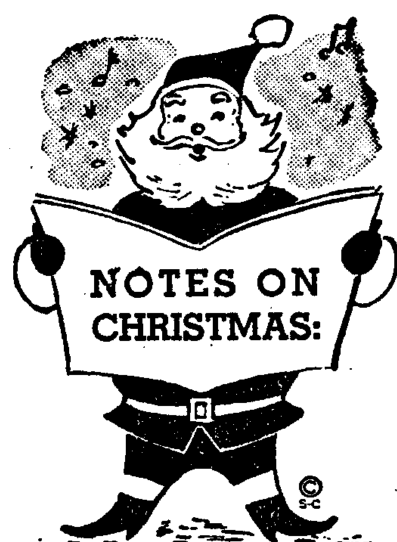
Nauwelijks had Mèmè een stukje over haar lippen of ze sloeg beide handen tegen elkaar, kneep haar ogen dicht en riep uit: „Mmmmm, esta doesji!" (Wat heerlijk!)

„Over de smaak valt nu eenmaal niet te twisten", lachte mijn moeder. „Je mag die cake wel helemaal hebben — ze hield de aangesneden cake in de ene hand — „maar ik weet niet of ik...."

„Dank U wel, dank U wel," riep Mèmè uit en griste de cake uit haar hand en liep druk pratend tegen zichzelf weg.

Mijn moeder keek mij veelbetekenend aan. Achtmaal werd hetzelfde tafereeltje herhaald en evenzovele keren slaagde zij erin een dankbare eigenares te vinden voor de overheerlijke Kerstcakes van Sjon Keta....

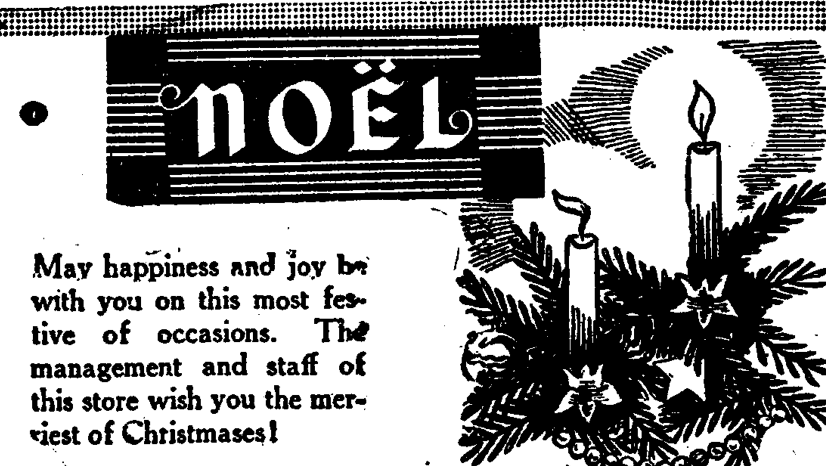

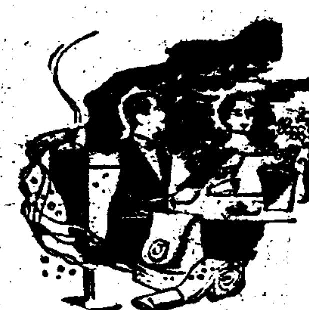

GEBOORTELIED

Als kind heb ik de ster zien stralen,
Een manshoofd groot, een vuren bal.
En hoorde ik het ademhalen
Van os en ezel in de stal.

Naar de nachtmis tussen de weien
Met vader door de diepe sneeuw
Vernam ik werklijk de schalmeien
Van englen nog in deze eeuw.

Ik zag Maria 't Kindje strelen,
Het had 't helemaal niet koud
Tussen die kermis van kamelen,
Gewaden, herders, koningsgoud.

Sint Jozef oud en zonder haren
Stond spraak- en doelloos wat terzij.
De Zwarte maakte nog gebaren
Maar Jozef, wat deed die erbij?

Dit zijn de dingen die me heugen
Van toen ik klein was en devoot.
De ster verdween, verscheen de leugen,
In angst en wanhoop werd ik groot.

En nooit meer — dacht ik — zal 't gebeuren
Dat ik de ster weer schouwen zal,
En mocht de hemel ooit weer kleuren,
Dan valt een brandbom op de stal,

Maar 't wonder is van alle tijden
En veel gewoner nog dan sneeuw,
Na maanden wachten en verbeiden
Is plots mijn zoon daar met een schreeuw

En dan herken ik aan zijn schreien
Het eeuwenoude Gloria,
De hemelzang van de schalmeien
De Jozefplek waarop ik sta.

Ik ben niet een der brede Wijzen
Met dienaar, kemel, gouden kroon,
Een man slechts met de eerste grijze
Haren, maar vader van een zoon.

Zie, boven 't huis waarin we wonen
Straalt als een manshoofd weer de ster
En herders — hoe zal ik hen lonen? —
Komen met velen en van ver.

Met sokjes en met zilvren lepels,
Konijnen, beertjes voor het kind;
De kachel warmt wel voor tien ezels,
Gelukkig maar want hoor de wind!

De sneeuw valt dichter, in de straten
Wijst men elkander op de ster,
Mijn vrouw heeft nòg niets in de gàten,
Al zeg ik: herders van heel ver!

En daar, daar heb je de drie Wijzen,
Mijn vader en haar pa en ma,
Het kind begint opnieuw te krijsen,
O Jozefplek waarop ik sta.

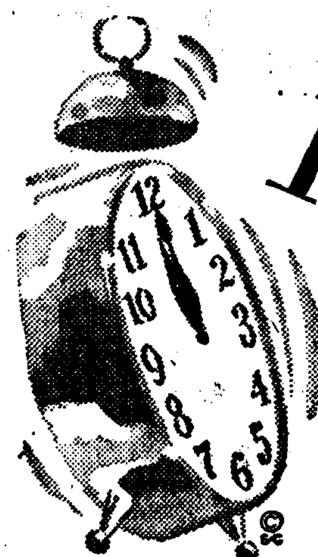
De englen in 't plafond gaan zweven,
Vullen de kamer met geschal,
Mijn vrouw — de Heer zal mij vergeven —
Lijkt nu Maria 't meest van al.

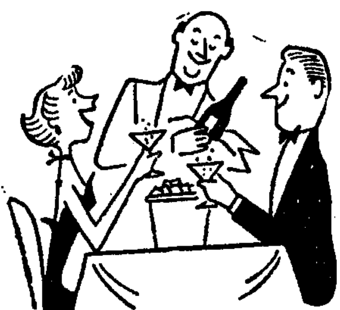
Dit is mijn plaats, hier, wat terzijde,
Een Jozef die geen nimbus heeft
Maar langzaam, langzaam gaat begrijpen
Wat Lukas reeds geschreven heeft.

Wat twee was is nu drie geworden,
Ik draai de cijfers om en om;
Wat twee was is nu drie geworden,
Er zijn geen proeven op de som.

Dan 't sterrelicht over de velden,
De melk die opstuwt naar de borst
En engelen die herders melden
Wat God in mensen heeft gewrocht.

Jan Elemans.

DE KERSTNACHT VAN DE OUDE KUNSTENMAKER

Het is al heel lang geleden, dat de oude kunstenmaker leefde, over wie in dit verhaal zal verteld worden. Op het ogenblik, dat wij hem leren kennen, is hij niet alleen oud maar ook verwaarloosd, ziek en ongelukkig. Niemand in de drukke straten van het kleine, oude stadje heeft oog voor de verslonsde gestalte, die huiverend langs de huizen schuift: de tenen steken door zijn schoenen en langs de huizen is de sneeuw nog niet helemaal gesmolten.

Het is wel heel anders dan vroeger, toen hij op de marktpleinen aller ogen tot zich trok als hij op zijn hoge houten stellage de kunstigste en malste toeren uithaalde, rinkelend met zijn bellen en flapperend met de grote, slappe ezelsoren van zijn rood-en-gele narrenkap. Hij buitelde en sprong, jongleerde en goochelde, hij toverde met armen en benen aan touwen en toestellen; het publiek keek zich de ogen uit en zuchten golfden door de verzamelde menigte, wanneer hij na een dwaas en driest salto behouden op de grond aankwam. Als hij dan later door het stadje liep, met hoge borst, in fraaie kleren, was hij zich bewust, dat vele meisjesogen hem volgden, dat de moeders hem aan hun kinderen wezen, en er was geen man in een kroeg die het zou wagen de strijd met hem aan te binden. Hij kon met recht trots zijn, hij was de beste kunstenmaker in het land!

Maar nú — och, hij wist wel hoe het gekomen was. Hij was ouder geworden en mèt de ouderdom was het langzaam bergaf gegaan; hij had niet meer zelfstandig kunnen werken, hij had zich aangesloten bij vreemde rondreizende kermistroepen, hij had zich naar anderen moeten schikken en veel leren verdragen en hij was afgezakt. afgezakt, totdat hij zijn toestellen had moeten verkopen. En toen was het meteen alsof hij zijn ziel verloren had. Van dat ogenblik af had hij nog een beetje met ballen en stokjes en doekjes op halfbakken kermissen gegoocheld voor troepjes kinderen, die gewoonlijk niet lang bleven staan kijken en meer pret hadden om die dwaze, oude man, die zo raar deed, dan omdat ze zijn kunstjes de moeite waard vonden. Hij had er nauwelijks een schraal stukje brood mee verdiend, maar het was dan toch nog brood geweest. Hij had zijn honger kunnen stillen en 's nachts had hij geslapen onder een oud stuk tentdoek, dat eens na het wegtrekken der wagens op een kermisveld was blijven liggen. Maar toen was hij ziek geworden. Rillend van koorts was hij water gaan vragen op een boerenhoeve, de vrouw was vriendelijk, zij had gezien dat hij ziek was en zij had gezegd, dat hij op de hooizolder mocht gaan liggen en daar mocht blijven zolang hij wilde. Iedere dag had zij hem een grote kom dikke soep gebracht. En na twee weken was hij weer opgestaan, maar hij was veranderd. Zijn haren hingen lang en grauw-wit in zijn nek, zijn gegroefd gezicht met de overhangende wenkbrauwen was geel-bleek met zwarte schaduwen, de kapotte kleren hingen los om zijn lijf als bij een vogelverschrikker, en het was goed dat er geen spiegel was, waarin hij zichzelf kon zien. Maar wat hij wèl zag en wat het ergste was van alles, dat was dat zijn handen trilden, dat hij wist dat het nu voor goed met hem uit zou zijn. Voor zulke handen waren de eenvoudigste goochelkunstjes te moeilijk. — De boerin gaf hem nog een kroes warme melk en een stuk van het amandelbrood, dat zij

Naar een oude Franse legende

voor de Kerstweek gebakken had, en zo wandelde hij de zwart-gapende toekomst tegemoet.

De Kerstweek was in aantocht en dat maakte alles nog erger. Vroeger had hij zich op deze tijd verheugd, niet zozeer uit vrome overwegingen, als wel omdat er in die tijd goed geld te verdienen viel. Die stille blijdschap en dat ruime gevoel van voor mens en dier goed te willen zijn, ontroeringen, die haast ieder mens gedurende de Kersttijd min of meer in zich omdraagt, had hij nooit gekend. Laten wij zeggen, dat hij het er misschien ook te druk voor had. Voor hem was de Kersttijd een tijd van zaken doen, van koortsachtig werken, van anderen de vliegen afvangen en van het veroveren van de beste plaatsen op de pleinen en op de hoeken van de straten, want hij wist dat zijn leven voor de volgende maanden er van afhing. Er kwam hierna een stille tijd, die tot de Vasten duurde. Wel had hij zich in deze week altijd enige weelde veroorloofd — hij dronk bier en at een paar maal gebraden gans met dampende zuurkool. Hoe zou hij die verleiding ook hebben kunnen weerstaan, als uit alle huizen de heerlijkste braad- en bakgeuren stroomden?

Ook nu, terwijl hij langs de huizen schuift, blijft hij bij de open deuren staan om begerig de heerlijke luchten op te snuiven. Als geen kijvende stem hem wegjaagt, leunt hij tegen de deurpost en sluit hij zijn ogen. Het brok amandelbrood van de boerin was niets meer dan een heerlijke herinnering. Hij had niet wat men noemt een rammelende maag, alleen de magen van gezonde, jonge kerels rammelen. Hij had het gevoel alsof hij geen maag had, alsof daar slechts een gat was, waardoor hij ieder ogenblik doormidden zou kunnen breken. Hij voelde zich leeg en hol, bevend en rillend en door-en-door koud. Overigens voelde hij niet veel. Hij was wat versuft. Een enkele keer kon het zelfs gebeuren, dat hij, geleund tegen een deurpost, zalig glimlachte als in een gelukkige droom over ganzen en kalkoenen, Kerstkoeken en gebraden appels, dampende rijstebrij, emmers bier en daarna een veren bed om in te slapen. Want dat was voor hem de heerlijkheid van Kerstmis. En hoe zou hij ook beter kunnen weten? Niemand had hem ooit iets verteld.

Een opgeschoten jongen, die de vieze, oude bedelaar met een verheerlijkt gezicht en gesloten ogen tegen een deurpost zag staan, gaf hem een stomp in zijn maag. Die vent moest eens wakker worden! — De oude kunstenmaker viel voorover in de sneeuw en bleef liggen.

★

En zo kwam het dat hij de volgende dag ontwaakte op een bed in een cel van het klooster der Barmhartige Broeders. Hij was alleen. Het was doodstil. Door het kleine raam zag hij een zwart-glinsterende tak, waar de zon op scheen en waar de sneeuw in dikke druppels afsmolt. Plotseling klonk hem een geruis in de oren. Het geluid was vaag en zacht, want het waren dikke muren waar de bruisende orgelmuziek uit de kapel doorheen moest dringen om de oren van de oude man te bereiken. Even later werd het geluid krachtiger. Nu was er het gezang van de broeders bijgekomen. Het was een psalm, die de kunstenmaker nog nooit gehoord had — hij had ook niet veel psalmen in zijn leven gehoord! Het was als hoorde hij hemelse muziek.

Vreemd, dat hij plotseling aan de hemel moest denken. Dat was anders zijn gewoonte niet. Dat was goed voor vrouwen, had hij altijd gezegd. Maar met deze muziek in de verte was het haast onmogelijk aan iets anders te denken. Zij drong door de dikke muren, golfde over hem heen, zwol en vervulde hem tenslotte geheel. Misschien was hij op dat ogenblik al weer ingeslapen.

Er werd uitgemaakt, dat de oude kunstenmaker in het klooster zou mogen blijven tot het einde van zijn dagen. Wellicht zou hij zich nog eens bij de orde der Barmhartige Broeders willen aansluiten. Het was een gastvrije orde, die ieder nieuw boetvaardig lid met open armen ontving.

De oude kunstenmaker kreeg een cel met een brits, en zodra hij op krachten zou zijn gekomen, zou hem werk worden toegewezen. Niemand had op het ogenblik veel tijd voor de oude man, men had het te druk met de voorbereidingen voor het Kerstfeest.

De oude was dus veel aan zijn lot overgelaten. Hij sliep veel en in de tijd, dat hij niet sliep, zwierf hij door het grote klooster, door de wandelgangen en zalen, door de werkplaatsen en voorraadkamers. Want in deze drukke tijd waren de deuren nergens afgesloten. Hij kwam ook in de oude, donkere kapel met de spitse gewelven en het mysterieuze licht door de gekleurde vensters, waar bij het altaar kaarsen brandden. Hij wist dat het telkens nieuwe kaarsen moesten zijn, maar hij zag nooit dat ze verwisseld werden, en hoe hij ook keek, hij kon niet zien dat zij opbrandden en korter werden. Er was iets geheimzinnigs mee. Als het raadsel hem te machtig werd, kon hij hulpeloos vragend opkijken naar het bont beschilderde houten altaarbeeld van een eenvoudige madonna met haar Kind op de arm. Hij kwam in deze dagen veel in de kapel, hij keek naar de kaarsen, maar hij leerde nog meer kijken naar de madonna en haar Kind. In de drukke, bedrijvige omgeving van broeders, die geen tijd voor hem hadden, werd de kapel met het onveranderlijke, stille beeld van de Moeder Gods hem een toevluchtsoord, waar hij rust zocht, maar bovenal, waar hij wist altijd iemand te zullen vinden, die zacht en glimlachend op hem neerkeek en die tijd voor hem had. De dwaze, oude kunstenmaker ging zelfs geloven, dat zij misschien wel zijn gedachten kon lezen, terwijl hij bij haar zat. Bidden, zoals de broeders deden, kon hij niet. Hij had het niet geleerd.

En naarmate hij de Moeder met haar Kind bezocht, ging hij haar liefhebben met al de gloed van een late, maar des te warmere liefde. Naargelang hij echter door het klooster zwierf en overal een kijkje nam, begon hij meer eerbied en ontzag voor haar te gevoelen. Waar hij ook kwam, overal werden Zij en haar Kind gediend — en gediend naar alle kracht en vermogen. Hij kwam in de schrijfcellen en zag de ganzepen in de ijverige handen der broeders dansen; zij tekenden de letters en figuren met de teerste kleuren en het stralende goud en zij deden het met zo'n toewijding en liefde, dat de oude kunstenmaker wel móest vragen:

„Waarom doen jullie dat eigenlijk allemaal?"

Het antwoord luidde:

„Dit zijn Kerst-teksten en wij werken voor het Kind en zijn Moeder".

Hij kwam in de werkplaats waar de kaarsen werden gemaakt. En hij keek naar de broeders, die met uiterste zorgvuldigheid de pitten uitmaten en afsneden, en naar de broeders, die met grote ernst de was smolten en zuiverden van alles wat onrein was. En hij kón het niet laten te vragen:

„Waarom doen jullie dat toch allemaal?"

„Dit zijn kaarsen voor het Kerstfeest en wij werken voor het Kind en zijn Moeder".

Hij kwam in de keukens waar hij het deeg zag kneden en waar de goudgele broden knappend uit de gloeiend-verhitte ovens kwamen. Hij keek naar de broeders, die de warme broden in hoge torens opstapelden en het daarbij te druk hadden om naar hem te kijken. Maar hij moest toch vragen:

„Waarom doen jullie dat toch allemaal alsof je leven er van afhangt?"

„Dit zijn Kerstbroden voor de armen en wij werken ter ere van het Kind en zijn Moeder."

En hij kwam nog op veel meer plaatsen, en overal, óveral zag hij dat men werkte om hen te dienen die door dat eenvoudige, houten beeld werden voorgesteld en die hij in deze dagen zo lief had gekregen. Ieder deed het zijne, ieder werkte naar zijn vermogen, naar wat hij geleerd had en naar wat hij kon. Er werd gebeden en gepredikt, gezongen en gespeeld, geschreven en getekend, gebakken en gebraden, er werden hammen gerookt en worsten gestopt, tonnen gekuipt en kaarsen gemaakt, alles om straks Haar en Haar Kind met grote luister te kunnen eren en vieren. Er moest wel iets heel machtigs en iets heel groots in dit alles verscholen liggen. Als hij nu in de kapel kwam durfde hij de eerste minuten niet op te zien naar de madonna en de kleine Christus, maar als hij het dan eindelijk waagde en beschroomd de ogen opsloeg, zag hij altijd weer diezelfde warme, zachte ogen, die hem aankeken. En zijn liefde voor háár stormde in hem omhoog met zo'n heftigheid en tegelijk met zo'n grenzenloze eerbied, dat hij wist nog nooit vervuld te zijn geweest van zo'n groot, stralend en rijk gevoel. Het was iets dat hem aldoor bijbleef, dag en nacht, en dat groeide naarmate de uren verliepen. Maar er kwam nu ook nog iets anders bij. Het ging hem kwellen, dat hij in deze bedrijvige, dienende omgeving de enige was, die niet in staat was met wàt dan ook zijn liefde te doen blijken. Hij wenste zo vurig, dat er iets was, dat hij zou kunnen doen, maar hij kón niets. Niets was hem ooit geleerd dan zijn malle toeren voor het kermispubliek. Hij kon niet lezen, hij kon niet schrijven, hij kon niet bidden en hij kon niet eens zingen. Het kwelde hem overdag en het kwelde hem 's nachts. Hij kon niet meer uren lang bij het altaar zitten, want hij schaamde zich. Hij kon niet meer naar het werk van de broeders kijken, want dan ging hij zichzelf haten. Hij kon niet slapen, want hij lag te woelen en zijn hersens af te pijnigen of er toch niet íets was, dat hij zou kunnen doen om Haar en haar Kind zijn liefde te tonen.

En het Kerstfeest naderde. Vandaag was de laatste dag. Deze avond zou het Kerstfeest worden ingeluid en de nachtmis in de kapel worden gevierd. Die avond at hij niets van het maal bonen, dat hem gebracht werd. De keukenbroeder was verbaasd, maar hij zei niets; die oude man was de laatste dagen hoe langer hoe vreemder geworden. Nu keek hij met zulke brandende ogen de wereld in, als verteerde hem van binnen een vuur. Het anders zo grauwe gezicht had rode vlekken en de magere handen waren wit bij de knokkels. Hij verroerde zich niet, alleen toen de keukenbroeder de diepe kom voor hem neerzette, vroeg hij:

„Waarom breng jij mij eigenlijk dat eten?"

★

De dienst begon. De klokken luidden. De kapel, verlicht door de kaarsen, stroomde vol. Een lange stoet van zware, donkere figuren in wijde pijen trad naar binnen. De meesten baden. Maar er kwamen niet alleen Barmhartige Broeders, ook vele anderen: bewoners van het kleine stadje, eenvoudige mensen, mannen met de muts in de hand, vrouwen nog huiverend van de avondkou met de wollen doek strak om de schouders getrokken. Ook kwamen er kinderen, hoewel niet veel, met grote, ernstige ogen in bleke gezichten. Allen zwegen, er was niets te horen dan het schuifelen van de vele voeten over de oude, uitgesleten vloer, en toen ieder een plaats had gevonden, was er niets dat bewoog dan het flakkerende licht der kaarsen op de oude, grauwe muren. De oude kunstenmaker zat achteraan in een hoek en keek met koortsige ogen onafgebroken naar de Madonna met haar Kind op de arm. Het orgel begon te spelen, er verhief zich een zangerige stem en de mensen antwoordden, maar het ging alles aan hem voorbij. Hij hoorde niets, hij zag niets. Bellen rinkelden, wierookvaten zwaaiden, teksten werden gelezen en hij merkte niets. De prior van het klooster beklom de kansel, bad, zegende de menigte en begon te spreken. De oude kunstenmaker hoorde niets. Het brandde in hem met zo'n gloed, dat hij haast niet meer tot deze wereld behoorde. Maar plotseling was het als kreeg hij een steek. Er drongen woorden tot hem door: „En de Kerstboodschap luidt: Hebt lief! Hebt lief! Ge kunt niet genoeg liefhebben. En als gij liefhebt, offert dan aan uw liefde, offert al uw bezit, geeft wat gij hebt, al is het nòg zo gering. Want alleen door te geven kunt gij het volmaakte geluk deelachtig worden."

De oude kunstenmaker beefde bij deze woorden, die hem zo na aan het hart gingen. Hij had het gevoel alsof een stem, die ergens uit de ruimte sprak, deze woorden tot hèm gericht had. Alles geven, àlles offeren, al is het nog zo gering! Maar wat had hij te geven en te offeren? Niets immers?! Niets, alleen...... en plotseling kreeg hij de ingeving waarop hij zo lang gewacht had — zijn kunst! Aan de mensen had hij zijn kunst al lang niet meer kunnen geven, maar hij wist zeker, dat hij nu met deze grenzenloze liefde in zijn hart voor Haar en het Kind het onmogelijke zou kunnen doen! Alles, wat in zijn macht lag, zou hij Haar en de kleine Christus geven, al zijn gesprongen en buitelingen, al zijn gewaagde salto's — zelfs de „Sprong van de toren van Pisa" met zes volle salto's in de lucht, de sprong, die hem indertijd beroemd had gemaakt, maar waartoe hij alleen op het hoogtepunt van zijn kunstenmakersloopbaan in staat was geweest. Maar hij voelde, dat hij op dit ogenblik het onmogelijke zou kunnen. Zijn rug werd recht, zijn schouders stonden stram, zijn ogen fonkelden van een

(Vervolg elders in dit nummer)

De Kerstnacht van de oude kunstenmaker

(vervolg)

nieuwe gloed en zijn handen waren plotseling vast en zeker. Hij volgde aandachtig de verdere dienst. Hij voelde zich verruimd en gelukkig en met blijde ogen keek hij uit zijn donkere hoek naar de door kaarsen beschenen Madonna-figuur bij het altaar, terwijl muziek en zang over hem heen ruisten.

Die nacht sloop een stille figuur door de donkere gangen naar de verlaten kapel, waar nu slechts enkele kaarsen hun onrustig licht op de muren wierpen. De oude kunstenmaker meende, dat de Madonna hem toeknikte, toen hij verscheen. Op zijn tenen sloop hij naar Haar en haar Kind toe en in eenvoudige woorden vertelde hij hun wat hij van plan was. En ditmaal leek het, alsof het Kind lachte.

Hij begon met zijn oude schoenen uit te trekken: die zouden hem maar hinderen bij het werken. Daarop maakte hij een diepe toneelbuiging voor de twee onbeweeglijke toeschouwers, die in het flakkerende kaarslicht tòch met leven bezield schenen. Toen begon hij. Eerst beefde hij nog een weinig, maar langzaamaan ging het beter. Hij begon met eenvoudige sprongen op handen en voeten, zoals hij ook vroeger deed om de spanning van het publiek langzaam op te voeren. Toen volgden de moeilijker en fraaier toeren. Hij draaide, buitelde en sprong; hij tolde, wielde en cirkelde door de lucht. Hij hoorde zijn eigen piepend hijgen niet, hij voelde niet de zweetdruppels, die van zijn gezicht stroomden. Toen stond hij stil. Triomphantelijk keek hij op naar de Moeder en het Kind. Zij stonden ditmaal onbeweeglijk, maar hun ogen zagen hem zo zacht en donker aan, dat hij wist, dat het goed was wat hij deed.

Met onvaste schreden liep hij naar de trap. Een ogenblik later stond hij op de gaanderij. Nu op de leuning. Hij keek onder zich en rilde. Maar dat was alleen het oude lichaam, dat rilde, in verzet tegen wat komen zou. De oude kunstenmaker zelf voelde niets. Hij zou nu de „Sprong van de toren van Pisa" maken. Even keek hij nog naar zijn publiek. En ja, zag hij niet, dat de Madonna en het Kind naar hem òpkeken, in verwachting van het laatste en grootste wat hij te geven had? Nu zou hij de sprong wagen. Het duizelde hem voor de ogen. Hij wist, dat hij nu de afstand naar de grond moest meten en nauwkeurig zijn berekeningen maken, maar hij kòn niet. Het was hem onmogelijk ze los te laten, die twee paar ogen, die naar hem opkeken. Hij huiverde — toen stortte hij zich in de gapende leegte.

Hij viel en viel, sterren verschoten, maar hij was niet bang. Voor de voeten van de Madonna kwam hij neer. Het ging heel plotseling, maar hij voelde geen pijn. Wel voelde hij, dat hij nooit meer zou kunnen opstaan. Maar dat was niet erg. Dit was niet zijn einde — het was een nieuw, stralend begin. Want hij wist dat hij nu àlles gegeven had. En hij voelde dat de woorden van de Kerstpreek bewaarheid waren: door alles te geven, was hij het grootste geluk deelachtig geworden.

Als nu één van de Barmhartige Broeders de kapel was binnengekomen, zou hij de oude kunstenmaker barrevoets en met verwilderde haren, maar met het stralendste geluk op zijn stervend gezicht voor de voeten van de Madonna hebben zien liggen. Maar hij zou vermoedelijk niet gezien hebben wat de oude man met zijn brekende ogen zag: dat de Madonna haar armen naar hem uitstrekte en dat het Christuskind blij in de handen klapte en lachte en lachte.

Op de eerste Kerstmorgen werd hij dood gevonden. Hij werd opgenomen met verbrijzelde benen en een gebroken nek. Onder het gelui der Kerstklokken werd hij diezelfde dag begraven, omdat er toch niemand was, die er prijs op stelde de oude kunstenmaker nog eenmaal te zien. Op zijn steen staat geen naam, want hij was onbekend.

KERSTMIS vieren bij de grot in Betlehem

(Van een speciale medewerker in Nederland)

De reis per taxi van Jeruzalem naar Betlehem in de kerstnacht heeft iets van een processie. In een onafgebroken stoet volgen elkaar de wagens, met hun koplampen de grillige lijn van de asfaltweg aftekenend in het duister. Bij de Damascuspoort in het Noorden van Jeruzalem, waar het nu vreemd rustig is, is men vlug ingestapt: geen tijd voor lange discussies over de kostprijs. Langs de Turkse muren en over de Olijfberg schiet de wagen in zuidelijke richting, naar beneden, zigzaggend de dalen in. Nu er in de omgeving niets te zien is dan de lichten der andere wagens — een enkele keert al terug — komt het stijgen en dalen van de weg des te scherper uit. De route is nog pas enkele jaren oud: de oude weg kwam na de Joods-Arabische oorlog in Joodse handen, terwijl Betlehem zelf Arabisch bleef. Toen werd het dus nodig een nieuwe weg aan te leggen, die niet, zoals de oude, over de bergkam van het Judese gebergte liep, maar verschillende dalen aan de oostelijke zijde van die bergkam moest doorsnijden. Zo veranderde de afstand van ongeveer vijf in veertien kilometer, die heel de dag door antieke autobussen en glanzende taxi's worden afgelegd. Maar vooral van deze nacht moeten de chauffeurs het hebben; ze voelen toch al de weerslag van de troebelen (we waren er in '55) die vele toeristen ervan weerhouden naar het woelige Midden-Oosten te komen. De processie heeft dan ook haast, maar er wordt weinig geclaxonneerd. De vaardige chauffeurs halen allen het maximum op de haarspeldbochten. De nacht is rustig en fris. De stoet van zwenkende en stijgende lichten mondt al spoedig uit op het kerkplein, begrensd door muren als van een fort. Door „het oog van de naald", het kleine lage poortje, gaat men naar binnen in de oude basiliek. Links voorin staat een groep Armeense priesters en diakens het nachtofficie te zingen. Aan hun zwarte puntmutsen zijn de monniken onder hen te onderscheiden. Ze zingen hun gewone zondagse getijden, want Kerstmis vieren zij later. Door de trappen opzij in het transept dalen de verschillende pelgrims af naar de grot. De benauwde warmte slaat je tegemoet. Het is een wringen van mensen op de nauwe doorgang: op verschillende treden zitten slapende jongens, en bovendien willen andere pelgrims weer naar boven.

Een biddende vrouw met een brandende kaars in de hand in de geboortegrot.

De grot, die de vorm heeft van een lange koker: twaalf bij vijf bij drie meter, is gevuld met een bonte menigte biddende mensen. Betlehemse christenvrouwen dragen hun karakteristieke dracht: de witte puntmuts met sluier, die ons aan middeleeuwse platen doet denken. Deze dracht moet dan ook een rest zijn van de kruisvaarderstijd. Achter in de grot zit een jonge Mexicaanse priester roerloos op zijn knieën. Franse religieuzen met witter vleugelkappen knielen er, en christenen uit Israël, die voor deze ene nacht het ijzeren gordijn van de grens voor zich hebben zien opengaan. Bij de plek, aan de korte zijde van de grot, tussen de beide trappen, waar de traditie de Geboorte nauwkeurig localiseert, buigen vele mensen zich voorover en kussen de zilveren ster: Hic de Virgine Maria Jesus Christus natus est: Hier is Jezus Christus geboren uit de Maagd Maria. Iemand strooit er medailles over uit en raapt ze weer bijeen. Een Amerikaanse dame laat haar dochtertje kussend neerbuigen over de ster en geeft instructies aan de meegekomen fotograaf. Het lukt niet; het kindje blijft aan het kussen en gluurt achterom. Iets meer naar rechts en wat dieper is het altaar der Franciscanen: het altaar der Kribbe, waar alleen Mis mag worden gelezen deze nacht. Een Amerikaanse priester leest er nu; zijn confrater doet wanhopige pogingen er opnamen van te maken zonder flits-licht, zijn toestel klemmend tegen de muur.

Ongestoord door het gewoel om hen heen zitten velen intens te bidden. De vreemde klanken van de Armeense zang dringen van boven door als een onveranderlijke achtergrond van hun gebed. Op de plaats van de Kribbe ligt het felwesterse beeldje van het Kind, dat de Latijnse patriarch omstreeks middernacht na een plechtige processie daar heeft neergelegd. Die processie heeft dat jaar veel van haar traditionele luister ingeboet. De gebruikelijke optocht van de leden van het diplomatieke corps van Jeruzalem naar Betlehem heeft niet plaatsgehad. Ook de feestelijkheden op eerste Kerstdag, die anders het grotendeels Christelijke Betlehem opvrolijken, zullen achterwege blijven. Er hangt een schaduw van rouw over Betlehem.

Tijdens de ongeregeldheden, die enkele dagen tevoren het stadje op stelten hebben gezet, zijn er bij de politiepost, die het kerkplein begrenst, vier inwoners gedood. Daar komt dan nog het gemis aan inkomsten bij, waarvan Betlehem voor een groot deel van het jaar moet leven. Maar niet minder vurig bidden de Christenvrouwen van Betlehem. Langs de trappen gaan velen weer naar boven, voorbij de halve cirkel van zingende Armeniërs naar de „Latijnse" kerk, die zij aan zij ligt met de oude basiliek. Deze laatste immers is gereserveerd voor de Armeniërs en de Grieken en daarom bouwden de Franciscanen de Sint Catharina-kerk in Gotische stijl. Na de plechtige Nachtmis is daar niet veel te beleven. Ook hier een groot aantal slapende jongens in de banken; wat devoot bewegen in de zijkapellen. Men snakt naar de buitenlucht. Daar vindt men de absolute stilte en eenzaamheid, waarop men in deze nacht in Betlehem niet had durven hopen. De weg loopt vanaf de kerk in de richting van het herdersveld, de plaats waar de slapende herders naar de traditie door de engelen werden gewekt. De weg daalt in oostelijke richting van de zacht glooiende heuvelhelling af. Naar voren enkele lichten van een dorpje; schuin achter me geven de lichten van de moderne wijken van Jeruzalem een lichte plek aan de nachthemel. Tussen die wijken, die in Joodse handen zijn en de rustige velden van Betlehem loopt het ijzeren gordijn, dat Palestina doorsnijdt; gemarkeerd door forten en als forten zo sterke collectieve boerderijen, waar ook vannacht de uitkijkposten in het donker turen. Er heerst helemaal geen stemming van vrede hier. De neonvlek aan de hemel roept plotseling weer de gedachte in mij wakker aan de schrijnende tegenstellingen die dit land verdelen.

Opeens zie ik ook het Kerstgebeuren anders dan vroeger: als één episode uit een eindeloze kroniek van menselijk lijden. Meer dan vroeger onderga ik de Geboorte van de Heer als een gebeuren, dat een scheiding der geesten, en daarmee nieuw lijden aan de mensengeschiedenis heeft toegevoegd. Rond duizend jaar vroeger was in die kroniek het belangrijkste hoofdstuk al begonnen. Uit deze velden van Betlehem werd toen immers David van achter de schapen geroepen om door zijn koningschap zijn volk tot een eenheid te smeden. Maar zijn roeping was het begin van een reeks conflicten, vanaf de botsing met de mislukte koning Saul. Die dwong hem door zijn achtervolgingen tot een guerillaleven ver in het barre Zuidland. Na zijn aanvaarding als koning over alle stammen heeft hij zich met eigen troepen een eigen domein verworven: de stad Jeruzalem, horend tot geen enkel stamgebied. Deze hoofdstad zou de koning boven de verdeeldheid der stammen verheffen. Als jonge herder moet David meer dan eens dicht genaderd zijn tot de vijandige en geduchte vesting Jeruzalem. Dat die vesting als onneembaar gold, heb ik zostraks nog kunnen ervaren, toen de taxi de diepe dalen inschoot, die de stad in het zuiden omgrenzen. Die moedige daad van de jonge koning en zijn getrouwen legde de grondslag van een dynastie, die zich in het bezit van grote beloften voor de toekomst wist.

Jeruzalem met zijn heilige Tempel werd het middelpunt van het godsdienstig leven van de tot eenheid geworden natie. In Jeruzalem kwam men offerend en biddend tot de ervaring van Jahweh's beschermende tegenwoordigheid onder zijn volk. Maar behalve uitnodiging en kans, werd de grootheid van de hoofdstad ook een verleiding: de verleiding van macht en verwereldlijking. Terwijl koning Salomon er grootse bouwwerken optrok, ondermijnde hij tegelijkertijd de nog zo kort verworven eenheid van de stammen van Israël. „Heeft mijn vader u met roeden gegeseld, ik zal het met schorpioenen doen" is het woord van Roboam, Salomons zoon, een woord dat de scheiding van Noordrijk en Zuidrijk definitief maakt. Weer opnieuw loopt de grens der verdeeldheid door dit land.

(Vervolg elders in dit nummer)

DE TAMBOE

Het is niet aan twijfel onderhevig dat deze dans een Afrikaans karakter heeft en met de slaven die op Curaçao aankwamen, is ingevoerd. In de vele landen die ik bereisd heb, heb ik bij het observeren van de voor iedere plaats typerende dansen, een markant verschil gezien tussen de dansen van Indiaans-Amerikaanse oorsprong enerzijds en die van Afrikaanse oorsprong anderzijds. In het algemeen kan men zeggen dat bij de Indiaanse dansen, hetzij primitief of gemoderniseerd, de beweging zich beperkt tot de voeten of ten hoogste de benen. Zij worden alleen of in paren gedanst, die elkaar nooit vasthouden; de verscheidenheid van figuren die de danser met zijn voeten kan bewerkstelligen, geeft de graad van zijn bekwaamheid in de kust van Terpsichore aan. In het Oosten, Noord-Afrika en Indië, spelen het lichaam en de armen een belangrijke rol en in het algemeen zijn deze dansen meer „gemoeds"- dan figuur-dansen, meer „ritmisch" dan „geanimeerd". Zelfs de „hula hula" van de Zuidzee die wij het „summum" zouden kunnen noemen van de voluptueuse dans, wordt slechts door vrouwen gedanst, terwijl de rol van de mannen zich beperkt tot handgeklap en zang.

Maar de Cubaanse „rumba", de Colombiaanse „cumbia" en de „chochos" van het meer van Maracaïbo, zijn tweelingzusters van de Curaçaose „tamboe". In deze dansen lopen de geanimeerdheid en de ritme gelijk.

Het enig of belangrijkste instrument is de trommel, „tambóe".

Wij kennen allen de rol die dit instrument in het Afrikaanse leven speelt. Het dient als telegraaf en als herkennings-signaal en maakt de hoofdschotel uit van zowel de dans- als de religieuze krijgs- en rouwmuziek, kortom de trommel is een onontbeerlijk instrument in het leven van de Afrikaan.

Op Curaçao was de „Tamboe" de dans van het lagere volk.

In mijn tijd was het epicentrum van deze dans de berg van Monteverde waar de tamboe „ronkte" dat het een lust was. Op Salinja begonnen de tamboe-dansen minstens een week vóór Kerstmis.

Maar als Kerstmis eenmaal was dan waren Monteverde, Charó, Caracas en de straatjes van Punda de bolwerken van de tambóe, terwijl op Otrabanda in „Hoelanda", „Paris", „Cerro di Quinta" en in de hoeken van „Carthagena" en „Sanchez" er geen volkskind was die niet de „bari", de tonnendans, uitvoerde.

Soms denk ik dat indien men de dans had bestudeerd en gewijzigd, zij zich niet ontwikkeld had in al die pornografische bewegingen die de steen des aanstoots waren en die door de beschaving moest weggevaagd worden.

Ik herinner mij dat ik als jongen met belangstelling de etikette bij deze dans opmerkte, die, hoe vreemd het ook moge klinken, bestaat. Niemand danste met een onbekende, en als er iemand, die niet tot het feest hoorde, binnenkwam en uitgenodigd werd mee te doen, was het gewoonte dat hij na de dans een zilveren muntstuk, bijna steeds een halve gulden, bij de partner in de mond legde.

Het volk, steeds met rijke fantasie en vindingrijkheid begaafd, gaf woorden aan de muziek, die, hoe ritmisch ook, monotoon was. Steeds werden dezelfde woorden herhaald.

Toen de politie een campagne begon tegen de tamboe, zong men op de daartoe aangepaste muziek de woorden:

Brigadier de Ruyter ta mi mari.
Mi tin derecho di balia bari.
(„Brigadier de Ruyter is mijn man
Ik heb het recht de „bari" te dansen.")

Deze ambtenaar was toen belast met de leiding van de politiewacht op Otrabanda.

„Paskoe ta bai, moechanan yudami yoré
Paskoe ta bai, moechanan, cojé, maré."

(De Kerst gaat weg, kom kinderen help mij haar bewenen;
De Kerst gaat weg, kom kinderen pak haar vast, bind haar vast.)

Dit werd gezongen en begeleid door handgeklap en voluptueuse ritmische bewegingen van buik en dijen.

De „tamboe"-dansen eindigden gewoonlijk in het „fiscalaat", het huis van bewaring met blauwe ogen, gebroken neuzen en gekwetste ledematen.

Ik herinner mij, dat ik jaren geleden de bekende commandant Appel ontmoette, die blijkbaar zeer grote haast had met het organiseren van een reusachtig tamboefeest.

„De politie die een tamboe-feest organiseert! Daar moet iets achter steken", dacht ik. Ik zag dat de goede brigadier de toekomstige feestgenoten voorhield dat zij „netjes moesten dansen, doch zonder het typische aan de dans te ontnemen en.... zonder al te veel te drinken, om het hoofd niet te verliezen en tot wanorde te geraken. Het was een soort generale repetitie, waarbij de politiechef kleinigheden verbeterde, aanwijzingen gaf en fouten corrigeerde. Dit alles was zeer merkwaardig.

Maar de Commandant was als een sfinx. Hij wilde geen uitleg geven.

Tenslotte kwam ik te weten dat Zijne Excellentie de toenmalige Gouverneur de wens te kennen had gegeven in eigen persoon een werkelijke en authentieke „tamboe" mee te maken. De politiechef had de rol van organisator, impressario en regisseur op zich genomen!

Aan de Katholieke Missie komt de eer toe een groot aandeel gehad te hebben in het elimineren van deze dans, die — aangezien men er niet in slaagde haar te beschaven — wel verboden moest worden.

De politie kon met heel haar rigoreus optreden niet méér bereiken dan de Missie met haar lering en algemene opvoeding van het volk.

Vandaag aan de dag is de tamboe-dansende massa een klasse geworden die zich correct en beschaafd weet te gedragen.

En als er zich schandalen voordoen op de schaarse „taraai-dansen", worden zij geschapen door kwaadwillige elementen.

De „tamboe" is tot het verleden gaan behoren, maar ook de quadrille en andere society-dansen. En hoe kan het ook anders als alles, ook wij, tot het verleden gaan behoren!

Slechts de geschiedenis blijft, juist omdat zij zich voedt aan alles wat voorbij is.

In de sociale geschiedenis van Curaçao is de tamboe verdwenen zoals de quadrille en de lancers; het aristocratische tezamen met het vulgaire. De weelderige salon en het armierige krot deelden hetzelfde lot!

uit: John de Pool,
„Del Curaçao que se va".

JOHN DE POOL

Het Kerstfeest van Vroeger

Wanneer ik tracht te schrijven over deze tijd van het jaar, die toen synoniem was met blijdschap, bekruipt een zekere weemoed mijn geest en schieten mij onwillekeurig tranen in de ogen. En wel daarom omdat wanneer ik de herinnering aan de tijden van jeugdige overmoed oproep, tevens voor mijn blik opkomen de bent van kameraden, die als één man, altijd opgewektheid en vreugde met zich meedroegen.

Wanneer ik nu, na veertig jaren, deze lijst van namen naga, dan zie ik dat er nog twee, ten hoogste drie, verspreid over de aardbol, tot de levenden behoren.

Aan hen, die in vrede rusten en aan de weinige afwezigen zijn deze eerste regels gewijd als een herinnering aan de voorbije tijden, die niet meer zullen terugkeren.

Met het in aantocht zijn van de Kerstdagen, leek het alsof de atmosfeer zich vulde met een geest van loutere vreugde. Het waren niet slechts de jongeren doch eveneens de ouderen, behoedzaam en ernstig gedurende de rest van het jaar, die bijdroegen tot de feestvreugde.

Op 24 december 's avonds begonnen de talrijke danspartijen. Zowel in de huizen van de rijken als in de nederige woningen werd er gedanst tot aan de morgenstond.

Er was bijna geen huis, dat geen piano had en geen gezin, waarvan niet een zoon of dochter deze kon bespelen. Het gouvernement had het toen nog niet in zijn hoofd gekregen de piano te beschouwen als een weelde-artikel, zodat het vooruitzicht hierover belasting te moeten betalen, niemand behoefde af te schrikken. Onder de vrienden, die een bezoek brachten, ontbrak het niet aan velen, die piano konden spelen en slechts op de grote feesten waren er speciale dansorkesten.

Dat Wawa Scholz met zijn orkest hier de ereplaats had, staat buiten kijf. Ik heb zijn figuur duidelijk in mijn geest alsof hij in levende lijve voor mij stond. Rijzig, tamelijk donker, bakkebaarden, die als het ware van het ene oor naar het andere liepen in één stuk. Zoals in die tijd de mode was, droeg hij echter geen snor. Doch wel een zeer lange geklede jas, die 's avonds zwart, maar overdag zeer sterk naar groen toe ging. Zijn boord, in het begin steeds hoog en stijf, verkreukte en viel slap als de geestdrift hem met te groot geweld op zijn viool deed krassen en de „bitters" het [illegible] te voorschijn riepen. Zijn orkest bestond uit hemzelf, leider en violist, een fluitist, een begeleider, die de piano van het huis gebruikte, een hoorn, tevens belast met het zingen en een violoncel.

Deze kombinatie stond bekend onder de naam „wawa chiquito" („kleine wawa"). Al naargelang de luister en belangrijkheid van het feest werd zij aangevuld met guitears, klarinetten en zelfs contrabassen. Maar wat nimmer, maar dan ook nimmer ontbrak was het „matrimonial" en de „triangel", instrumenten, wier funktie het was het ritme aan te geven en de opgewektheid te bevorderen. De „matrimonial" — ik heb nimmer kunnen achterhalen waarom dit instrument zo genoemd werd — was een stuk hout, waarop enkele metalen schijven waren aangebracht. Het stuk hout was smal en ongeveer twee en een halve voet lang en de schijfjes waren ongeveer vier duim in diameter. Zij waren losjes aangebracht op het hout en als dit op de knieën werd geslagen, terwijl men het aan beide einden vasthield bracht het een blikachtig geluid voort, dat voortgezet werd door de handeling steeds te herhalen. De bespeler van dit instrument was een artiest. Hij bracht uit dit wonderlijk gewrocht zulk een grote verscheidenheid van geluiden voort en hij gaf daar zoveel uitdrukkingen aan, dat hij volkomen onmisbaar was in het strijkje. Ook de bespeler van het triangel was een virtuoos. Maar ook de „guiro", gemaakt van een grote gedroogde en uitgeholde kalbasvrucht, was een essentieel bestanddeel van het orkest.

De musicerenden zaten, maar Wawa bleef steeds staan, terwijl hij om het aanvangsein aan te geven niet het gebruikelijke „een twee drie", zei, doch: „Hein, Piet, Klaas", waarop het strijkje losbarstte in quadrilles en lanceros, in waltzen en danza's, polka's en mazurka's en tenslotte, wanneer de feeststemming op zijn hoogst was, tegen de morgen, de opgewekte tumba's, iets eigens van Curaçao, die in haar tonen de ziel van het land vertolkten.

Bij mindere voorname en meer huiselijke bijeenkomsten bespeelden vrienden de instrumenten, zodat duo's, trios en kwartetten de dansmuziek leverden. Ik herinner mij levendig een beroemd kwartet, bestaande uit Jacob van Kleunen (klarinet), Wewe Jolley (fluit), mijn oom John (viool) en mijn vader (piano), dat zeer gezocht was om (men vergeve mij de uitdrukking) de dansbaarheid van zijn muziek.

Ik zou aan geen eind komen als ik alle musici van die tijd zou gaan opsommen; ik moge volstaan met te vermelden, dat het de tijd was van Blasini, Joe Corsen, Jim Corsen, Cris Ulder en anderen, zodat het duidelijk is, dat de muziek in de Curaçaose cultuur een goede plaats innam.

Ofschoon kerstmis een zuiver christelijk feest was, was de kerstvreugde niet beperkt tot het christenelement in de gemeenschap; ook de joden deden mee aan de feestvreugde met dezelfde geestdrift en vreugde als de rest. Op kerstdag zelf was het „openhuis" voor eenieder.

De groepen vormden zich naargelang de voorkeur en de vriendschapsbanden, maar in ieder huis was er muziek, en werd er gedanst en eenieder was welkom. Op die dag werd er volgens een oude gewoonte, teneinde aan het personeel ook een vrije dag te kunnen geven, nergens gekookt.

Maar de tafel was de gehele dag gedekt voor degenen, die aanliepen, daarop vond men steeds de traditionele „hayaca", sappig, pikant en zedig verpakt in een omhulsel van bananenbladeren. Grote stukken pekelvlees waren onontbeerlijk, evenals de ham aan het been met de ingestoken kruidnagels, de gezouten tong en de vele „pickle" in verschillende soorten. Alle soorten likeuren en somtijds de „empanadas" (vleespastijtjes"). De olijven hoorden er altijd bij en soms ook de gevulde eend of kalkoen, met de vulling van aardappelpuree, vermengd met alles wat erbij hoort en kappertjes en mosterd. Er waren geen uitnodigingen, er was geen formaliteit; men kwam, men danste, men at en dronk en men ging verder naar een ander huis om daar dezelfde gastvrijheid te genieten. Ja, die heerlijke jaren van de jeugd, van hoop, van vertrouwen in de toekomst, van romantische dromen, van het verliefde hart, dat zich tot de zevende hemel opgevoerd dacht door de lichte aanraking van de hand van de geliefde en door een liefdevolle of vurige blik uit haar ogen!

Alles attributen van de jeugd „de goddelijke schat, die gaat zonder weer te keren", zoals Ruben Dario zong.

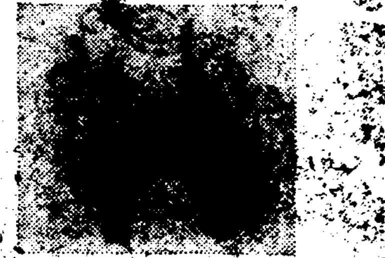
Het Kerstfeest duurde tot Nieuwjaar en soms tot aan Driekoningen. Deze festiviteiten beperkten zich niet tot de hogere klassen. Ook het volk vermaakte zich op zijn eigen wijze, de „tambu's" weerklonken in alle steegjes en de daarop zingende stemmen hoorde men in de hele stad.

Het vuurwerk was ook zeer belangrijk in die dagen. Het [illegible] vuurwerk kwam uit de Verenigde Staten, de „klappertjes" uit China, maar de „funsucu's" (voetzoekers) en „donderboos" waren van nationale makelij. Van deze laatste werden duizenden vervaardigd en er was een biezondere handigheid nodig om er mee om te gaan. In die nachten van de Kersttijd en van Nieuwjaar leek de stad op een vulkaan, strepen, sterren, kleurige vuurpijlen staken tegen de hemel af, bijna tot aan het ochtendgloren, terwijl men overal zang en muziek hoorde.

De tijd heeft de zeden veranderd en de viering van de Kerstmis kleurloos geworden. De tijden veranderen en wij veranderen mee.

Of zou het zijn, dat de herinnering de waarde der dingen, die [illegible] vergroot of wellicht de [illegible] gen en waarden omkeert en [illegible] volg het kontrast oproept? Wie weet?

uit: John de Pool
„Del Curaçao que se va".

Het Kerstfeest in Jeruzalem

(Van onze korrespondent)

Te Ramat Rachel (de Heuvel van Rachel) aan de buitenkant van het Israëlische Jeruzalem klinken de oude Kerstliederen op in bijna alle talen van de wereld. Daar, waar men Bethlehem kan zien liggen en waar men in de heldere winterochtend de klokken van de Geboortekerk kan horen luiden, verzamelen zich in de vroege ochtend van de eerste Kerstdag honderden Christelijke burgers van Israël, samen met pelgrims uit vele landen.

Tengevolge van de wisselvalligheden van de strijd der mensen is Jeruzalem sinds 1948 een gespleten stad. Zowel in de oude stad, die thans in Jordanië ligt, als in de nieuwe stad, die thans de hoofdstad van het herrezen Israël is, liggen de heiligdommen van drie religies, gescheiden door het vijandig prikkeldraad.

In het Israëlische Jeruzalem vindt men zevenentwintig Christelijke kerken, kloosters en andere gewijde instituten. In al deze bedehuizen worden Kerstdiensten gehouden, wisselend naar aard en gebruiken der verschillende congregaties, doch alle van een eigen plechtigheid en devotie.

Als de klokken van alle kerken, kloosters, scholen en ziekenhuizen in de Kerstnacht beginnen te luiden, legt zich de Kerstsfeer over de heilige stad. De luidende klokken kennen geen grenzen en over en weer roepen de bronzen stemmen uit de oude stad en de gewijde klokken uit de nieuwe stad elkaar de Kerstboodschap toe, door geen prikkeldraad van mensen gestoord.

In de grootste katholieke kerk van Jeruzalem — de Dormition Kerk op de heilige Zionsberg — wordt de nachtmis dit jaar gecelebreerd door pater L. Rudloff O.S.B., abt van deze Benediktijnse Abdij, die gebouwd werd boven het graf van Maria.

En in de vroege ochtend begeven de gelovigen zich naar Ramat Rachel, waar zij met het gezicht naar Bethlehem gekeerd de oude Kerstliederen zingen.

Een deel van Israëls Christelijke burgers en van de pelgrims uit vele landen brengt echter de Kerstnacht en de eerste Kerstdag wel in Bethlehem door.

Temidden van de nog steeds voortdurende vijandelijkheden hebben Jordanië en Israël al vele jaren één overeenkomst gehandhaafd. Zij staan Christelijke burgers van Israël alsmede pelgrims van overzee toe gedurende de Kerstnacht en de eerste Kerstdag een bezoek aan die heilige plaatsen te brengen, die thans in Jordanië liggen en de Kerkdiensten in Bethlehem bij te wonen.

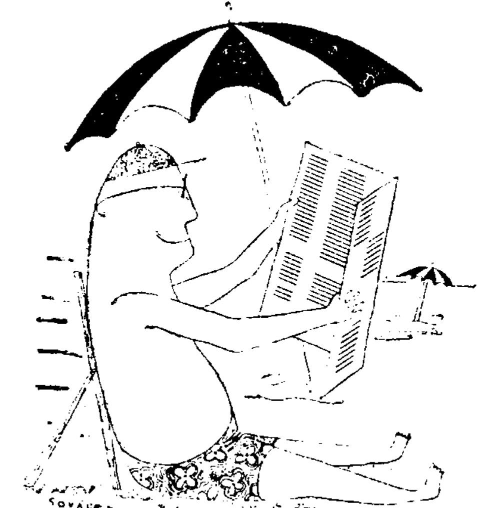
De regelingen daarvoor zijn nochtans ingewikkeld. Reeds in de maand oktober moet men daarvoor de registratie bij de Israëlische autoriteiten indienen. Na onderzoek wordt de door Israël goedgekeurde lijst doorgezonden aan de Jordaanse autoriteiten, die de geaccepteerde namen vervolgens aan de Israeliërs melden. Dit wederzijds overleg over Kerstmis behoort tot de helaas zeer spaarzame kontakten tussen Jordanië en Israël. In de maanden vóór Kerstmis komen daartoe de Israëlische commandant van het distrikt Jeruzalem, Rafaël Levy, en de verbindingsofficier van het Jordaanse ministerie van buitenlandse zaken, Najati Nashashibi, drie maal per week bijeen in het niemandsland bij de Mandelbaumpoort, waar de enige verbindingsweg tussen Israël en Jordanië ligt, aan iedere zijde zwaar bewaakt.

Gelijktijdig worden de aanvragen behandeld voor de doortocht op 24 december èn voor de Grieks-katholieke Kerstmis èn de Armeens-christelijke Kerstmis, welke laatste groepen op respektievelijk 6 januari en 18 januari de tocht naar Bethlehem aanvaarden, in overeenstemming met hun kerkelijke kalenders.

Het totaal aantal gelovigen, dat dit jaar door het niemandsland bij de Mandelbaum-poort de oude stad van Jeruzalem zal betreden, bedraagt vijfendertighonderd.

Het grootste deel van hen aanvaardt op 24 december de pelgrimstocht naar Bethlehem.

Deze pelgrimstochten van Israël naar Jordanië, georganiseerd door twee niet-Christelijke overheden, die hun strijdbijl éénmaal per jaar begraven ten behoeve van wat anderen heilig is, behoort tot de weinige bemoedigingen van de gespleten heilige stad. Het is met Kerstmis, dat de geest der mensen van goede wil de overmacht behaalt op de geschillen en de strijd.

Kerstmis in Jeruzalem. De Israelische politie-sergeant controleert de doorgangspapieren van vier zusters op weg naar Bethlehem. Met een schild aan de wand van de grenspost in het niemandsland wenst de Israelische politie de pelgrims een zalig kerstfeest.

Het prikkeldraad is opgerold bij de Mandelbaum-poort te Jeruzalem, teneinde de pelgrims doorgang te verschaffen.
Links van het prikkeldraad is Jordanië met de Jordaanse politie, rechts is Israel met de Israelische grenswacht.